

LUCIAN TRIȚĂ   VASILE GAVRILĂ
NICOLAE BĂBĂLĂU

NOAPTEA CEA MAI LUNGĂ A CRAIOVEI

Coperta : GABRIEL BRATU

Fotografii de : LUCIAN TRIȚA, EMIL TRIFAN, CONSTANTIN MIHAI

Lucian Triță

Vasile Gavrilă

Nicolae Băbălău

NOAPTEA
CEA MAI LUNGĂ
A CRAIOVEI

SCRISUL ROMÂNESC
Craiova, 1978

Țara noastră a fost supusă la grele încercări în urma cutremurului catastrofal din 4 martie, care a provocat, în câteva zeci de secunde, distrugerii uriașe, a căror valoare depășește două miliarde de dolari. Sînt cunoscute măsurile adoptate pentru lichidarea urmărilor cutremurului, bărbăția și fermitatea de care a dat dovadă poporul nostru în aceste grele împrejurări. Datorită eforturilor intense ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, întreprinderile industriale și agricole și-au putut desfășura activitatea normal, cele avariate fiind redate producției în decurs de trei-patru luni. Au fost, de asemenea, reparate și redate folosinței circa 222 de mii de locuințe, 285 unități sanitare, 2 535 unități școlare, 4 764 unități comerciale și de servicii.

Intrecaga activitate depusă în această perioadă a demonstrat cu tărie uriașa forță organizatorică și politică a partidului nostru, hotărîrea neclintită a întregului popor de a învinge greutățile și a asigura transpunerea în viață a planului de dezvoltare economico-socială a țării. A fost demonstrată, totodată, în modul cel mai convingător, așa cum am mai subliniat, superioritatea orînduirii noastre socialiste, capacitatea economiei planificate românești de a face față cu succes oricărui greutăți, de a depăși rapid cele mai mari calamități și distrugerii, asigurînd cursul ascendent al dezvoltării întregii societăți.

După cum este cunoscut, în primele săptămîni după cutremur, o serie de corespondenți ai presei străine prevedeau că țării noastre îi vor trebui cîțiva ani pentru a învinge greutățile și a-și relua activitatea productivă în mod normal. Mulți priveau cu neîncredere afirmația pe care am făcut-o, în acele zile, că încă în acest an vom lichida greutățile provocate de cutremur și vom îndeplini și chiar depăși planul producției industriale. Acum putem afirma, cu îndreptățită mîndrie, că minunatul nostru popor a transformat aceste prevederi în realitate. Am depus o activitate încordată, dar am învins și am asigurat mersul neabătut al patriei pe calea socialismului. Doresc ca, de la înalta tribună a Conferinței Naționale, să exprim cele mai vii mulțumiri întregului nostru popor, pentru spiritul de abnegație și solidaritate demonstrat în aceste grele împrejurări, pentru hotărîrea de care a dat dovadă în înșăptuirea neabătută a politicii partidului.

NICOLAE CEAUȘESCU

Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dă indicații asupra refacerii grabnice a clădirilor grav avariate de seism și în legătură cu perspectiva dezvoltării Craiovei, cu realizarea schiței de sistematizare a zonei centrale a municipiului Craiova, această voche și recunoscută așezare a țării.

ÎN LOC DE INTRODUCERE

Cutremurele, „aceste fulgere și tunete — cum le numește plastic medicul român Arcadie Percek — care ne vin din adâncurile pământului și nu din văzduh“, sînt fenomene foarte rare în viața unei generații. Faptul n-ar avea mare importanță practică, dacă ele n-ar constitui cea mai îngrozitoare dintre manifestările naturii, prin distrugerile neașteptate, rapide și întinse de vieți și așezări omenești, pe care le provoacă, și prin faptul că pun problema însăși a stabilității substratului existenței umane. Privind „o listă sumară a principalelor localități, care au plătit greu tribut pe altarul funest al seismelor din ultimele două secole“, întocmită de dr. Percek, constatăm următoarele pierderi de vieți omenești : Calcuta (1736) : 300 000 de morți ; Lisabona (1755) : 60 000 ; Baalbeck (1759) : 20 000 ; Calabria (1783) : 50 000 ; Alep — Siria (1822) : 20 000 ; Peru (1868) : 25 000 ; Messina (1908) : 84 000 ; Konsu — China (1920) : 180 000 ; Anetta — India (1935) : 30 000 ; Anatolia — Turcia (1939) : 25 000 ; Agadir — Maroc (1960) : 12 000. În 1960 au avut loc cutremure distrugătoare în Statele Unite, Peru, Indonezia, Iran, Etiopia, Maroc, Republica Sud-Africană, Egipt, Albania și Turcia. Specialiștii consideră că în anul 1976 s-a realizat un record seismic, în sensul că media cutremurelor în acest an a fost mai ridicată decît media anilor precedenți. Se pare că, în istoria zbuciumată a Terrei, perioada de calm relativ alternează cu perioada deose-

bit de efervescentă, cum se pare că este aceea pe care o traversăm și în care se încadrează și cutremurul din 4 martie 1977 din țara noastră. Pământul, deci, continuă să se afle într-o continuă vibrație și tresărire, într-o continuă prefacere și metamorfoză.

Iată cum descrie Almanahul „Scînteia“ pe anul 1977 cutremurul catastrofal din 1 noiembrie 1755 de la Lisabona : „La ora nouă și jumătate dimineața, un prim șoc a clătinat clădirile ; a urmat al doilea, care a durat două minute, năruind ziduri și turnuri, case și biserici ; a treia zguduire, la scurt interval, a desăvîrșit sarabanda prăbușirilor, înfășurînd orașul într-un vâl dens sufocant de praf ; vîlvătaiele incendiilor erau singurele limbi de lumină în atmosfera picloasă care transformase ziua în noapte. Clădiri și monumente magnifice, opere de artă de valoare inestimabilă, tablouri de Tițian, Correggio, Rubens, marmura statuilor și coloanelor, tapiserii, biblioteci cu volume prețioase și manuscrise rare, tezaure de neînlocuit au fost distruse și mistuite de cutremur și flăcări ; pe riul Tagus s-au ridicat dinspre mare ziduri gigantice de apă în trei valuri succesive, care s-au năpusit asupra orașului. Se crede că numărul morților s-a apropiat de 60 000, o cifră impresionantă pentru un oraș din secolul al XVIII-lea“.

Geologii încearcă de veacuri să afle natura intimă a cutremurelor și s-au emis mai multe teorii. Cea care pare mai apropiată de adevăr și cea mai admisă azi de majoritatea cercetătorilor este teoria formulată acum un deceniu de Heezler și Le Pichon, cunoscută sub numele de teoria platformelor tectonice, potrivit căreia pământul este constituit la suprafață din circa douăzeci de plăci gigantice, groase de aproximativ o sută de kilometri, pe care se găsesc continentele și bazinele oceanelor. Aceste platforme uriașe plutesc și lunecă încet una pe lângă alta pe stratul subiacent, parțial topit. În mișcările lor, ele se pot îndepărta una de alta, sau se pot apropia și chiar întrepătrunde, frecîndu-se, producînd astfel cutremure, tremurături ale scoarței pământului pe care seismologul francez Haroun Tazieff le aseamănă cu tremurăturile pielii calului, pe care mușchii pie-loși subiacenți o fac să vibreze.

După direcția pe care o au, mișcările acestea sînt de două feluri :

a) Mișcări verticale de jos în sus (sucutorice). Acestea sînt cele mai primejdioase, făcînd să salte vîrfuri de munți și chiar regiuni întregi. Salturile acestea pot să ajungă pînă la mai mulți metri, în funcție de intensitatea cutremurului. Astfel, cutremurul de la Riobomba (1797) din America de sud a svîrlit cadavrele din cimitire la o înălțime de patru metri.

b) Mișcările orizontale ondulatorii (valuri). Sînt mult mai frecvente decît celelalte și, dacă nu sînt prea puternice, sînt puțin periculoase.

Cutremurul de la 4 martie 1977 din țara noastră a fost caracterizat prin ambele feluri de mișcări : la început verticale, apoi ondulatorii, ceea ce explică marile și întinsele distrugerii pe care le-a provocat.

În legătură cu cercetările pe plan mondial pe care oamenii de știință le întreprind pentru prevenirea cutremurelor de pămînt, același doctor Percek ne informează că „niște seismologi americani preconizează injectarea de apă sub presiune în puțuri foarte adînci sau provocarea de mici explozii nucleare în scopul de a provoca microseisme care să permită evitarea seismelor devastatoare“.

Dar, pînă a reuși să prevină cutremurele, oamenii încearcă să le prevadă. Ei au observat agitația animalelor puțin înainte de seisme : cîinii latră în mod neobișnuit, vitele, în grajduri, mugesc și se zbat, încercînd să rupă căpestrele și să fugă, șobolanii ies din ascunzătorile lor și se răspîndesc în goană în toate părțile etc. Chiar și unii oameni suferă tulburări psiho-fiziologice, datorită modificărilor mediului lor electric produs de începutul intim al mișcărilor tectonice și au de obicei o stare de amețeală, greață, vertij și tristețe, fără să-și dea seama de cauza care o determină. Toate acestea dovedesc că organismul viu e un sensor fin și complicat, dar bioseismologia, care studiază interrelațiile dintre el și seisme, este o știință încă în față.

Cu ajutorul tehnicii s-a constatat că, încă înainte de declanșarea cutremurelor, se modifică cîmpul magnetic și intensitatea

curenților telurici în zona afectată, are loc o creștere a nivelului radioactivității naturale, se schimbă unghiul de înclinare a suprafeței terestre în apropiere de epicentru etc.

Cu toate succesele obținute, cercetările de previziune a cutremurelor sînt încă în curs. Pe de altă parte, omenirea nu are încă atîtea oscilografe și magnetometre, care să țină în permanentă observație toată suprafața pămîntului sau cel puțin a zonelor cunoscute ca supuse seismelor. În orice caz, ca toate seismele cunoscute pînă acum, cutremurul din seara zilei de 4 martie 1977 din România a provocat victime nu numai prin intensitatea lui, dar, mai ales — dacă ne referim la orașul Craiova — prin panica provocată de surpriza în rîndul populației lipsite de experiență.

Bătrîna Cetate a Banilor, formată din masive și impresionante clădiri, cu palate vechi și multe case mici de oameni nevoiași din alte vremuri, înnoită rapid și puternic de către orînduirea socialistă cu blocuri moderne, ale căror siluete zvelte se ridică semeț spre cer, conturînd imaginea noilor cartiere de locuit pentru oamenii muncii, a fost crunt zguduită de furia pămîntului la începutul primăverii anului 1977. Zbuciumul pămîntului a determinat și va determina noi ascensiuni în dezvoltarea edilitar-urbanistică a marelui oraș de pe Jiu, care trebuie încrustate prin cuvînte și imagini în panoplia istoriei lui.

Convinși, ca și filosoful sud-american Santa Yana, că „cine nu cunoaște istoria, tinde să o repete“, ca unii care am trăit printre locuitorii Craiovei în noaptea de 4/5 martie 1977 și în lunile care au urmat ei, caracterizate prin uriașul efort de refacere a orașului, ca unii care am fost puternic impresionați de multiplele distrugerii de bunuri materiale, de dramele și tragediile provocate de seism, dar și de inițiativele, curajul și voința colectivă de a repara urmările lui, ne-am gîndit să consemnăm toate acestea în aspecte cît mai vii într-o carte, spre aducere-aminte pentru generația actuală și ca experiență practică și exemple educative de umanitate și solidaritate civică pentru generațiile viitoare.

Volumul, care se vrea în primul rând un document de reală autenticitate pentru Craiova, greu încercată la 4 martie 1977, este structurat în două mari secțiuni. În prima parte am încercat să redăm cât mai fidel posibil diferitele ipostaze în care a fost surprinsă populația municipiului în acea seară calmă de la începutul primăverii lui '77. Situațiile descrise fiind concrete, autentice, autorilor nu le-a rămas nici un loc de ficțiune.

Refacerea, amplu efort de reconstrucție, de revenire grabnică la normal, vastul șantier al eroismului cotidian în care OMUL societății noastre socialiste, OMUL NOU al Cetății s-a depășit pe el însuși, refacerea, deci, este tratată în cea de a doua secțiune a cărții de față, în care am adunat mărturii scrise sau ilustrate cu intenția de a împlini o lucrare unică în felul său. În fine, Craiova de mine, Craiova viitorului luminos este marcată foarte succint de arhitectul Dan Budică, caruia îi mulțumim pentru contribuția adusă.

Mulțumim, de asemenea, tuturor celor care ne-au facilitat documentarea și, în primul rând, tovarășilor din conducerea comitetelor județean și municipal de partid, a consiliilor populare județean și municipal, la care am găsit multă receptivitate și înțelegere.

AUTORII

CARACTERISTICILE CUTREMURULUI din 4 martie 1977

Seismul din seara zilei de 4 martie 1977 a avut epicentrul în zona Vrancei, în perimetrul marcat de localitățile Tulnici — Soveja — Bîrsești — Năruja.

Focarul cutremurului s-a situat sub scoarța terestră la o adâncime de circa 100 de km. Magnitudinea cutremurului, după scara Richter, a fost estimată la 7,2 — valoare care situează seismul printre cele mai puternice care au avut loc în România.

Cutremurul a fost simțit pe întreg teritoriul țării, precum și în țările vecine — Iugoslavia, Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia, U.R.S.S., Turcia, Grecia ș.a. —, fiind înregistrat de aproape toate observatoarele seismologice din întreaga lume. Propagarea undei seismice a avut loc pe direcția NE—SV cu o viteză de cca. 30 000 km/h.

Seismografele arată că mișcările au durat mai bine de 20 de minute, percepute doar de aparate; oamenii au perceput numai unda de șoc, care a avut o perioadă de aproape un minut.

Seismul din 4 martie 1977 a fost de aproape 10 ori mai puternic decât prima bombă atomică lansată la Hiroșima (80 000 morți; 75 000 răniți).

ORGAN AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

ANUL XLVI nr. 10743

Sâmbătă 5 martie 1977

4 PAGINI — 10 BAN

In seara zilei de 4 martie
in jurul orei 21 și 30', a avut loc
un puternic cutremur
de pământ, care a afectat
o serie de zone ale țării

DECRET PREZIDENȚIAL

cu privire la instituirea stării de necesitate pe teritoriul Republicii Socialiste România

Având în vedere cutremurul care s-a produs în seara zilei de 4 martie 1977 și care a provocat victime omenești și importante pagube materiale, pentru a se asigura înlăturarea urmărilor cutremurului și împiedicarea producerii de noi pagube, pentru creșterea condițiilor de desfășurare normală a activității economico-sociale, în temeiul art. 75 pct. 13 din Constituția Republicii Socialiste România, președintele Republicii Socialiste România, comandantul suprem al Forțelor Armate

Decretează:

ART. 1 — Se instituie starea de necesitate pe întreg teritoriul Republicii Socialiste România.

ART. 2 — Toți activiștii de partid și de stat și organizații de masă și obștești sînt mobilizați la ordinele organelor de partid și de stat și în mijlocul oamenilor muncii pentru a participa cu toate forțele la acțiunile legate de înălțurarea efectelor cutremurului.

ART. 3 — Toate unitățile forțelor armate, unitățile Ministeriului de Interne, formațiunile grădini politice sînt puse în stare de alarmă pentru a acționa alături de organele de partid și de stat în scopul asigurării securității economice și sociale ale cetățenilor.

ART. 4 — Unitățile Ministeriului de Interne și ale Ministeriului Transporturilor și Telecomunicațiilor vor lua măsuri urgente pentru punerea imediată în stare de funcționare a întregii rețele de transport și telecomunicații.

ART. 5 — Ministerul Energiei Electrice și Consiliul Popular Județean și al Municipiului București vor lua măsuri imediate pentru rețacarea sursei de forță și asigurarea aprovizionării cu energie electrică a obiectivelor economice și populare.

ART. 6 — Ministerul și Consiliul Popular vor lua de îndată măsuri pentru asigurarea aprovizionării nemăsurate a populației cu apă caldă și apă caldă pentru încălzirea de primă necesitate.

ART. 7 — Unitățile Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor vor mobiliza toate mijloacele materiale și umane de care dispun pentru a asigura circulația normală pe toate căile de comunicație și în înălțurarea lezărilor persoanelor și bunurilor.

ART. 8 — Ministerul Sănătății, întregul personal sanitar vor lua măsuri cît mai energice și eficace pentru asigurarea asistenței medicale și ajutoarele tuturor persoanelor afectate de cutremur. În acest scop, întregul personal medical sanitar este obligat să se prezinte de îndată la unitățile sanitare, să se încadreze în echipele de intervenție.

ART. 9 — Toate unitățile sociale din zonele afectate de cutremur sînt obligate să ia măsuri imediate pentru salvarea bunurilor pentru restabilirea în cel mai scurt timp a activității și desfășurarea normală a procesului de producție.

ART. 10 — Întreaga populație aptă de muncă este obligată să participe la toate acțiunile organizate pentru înlăturarea consecințelor cutremurului.

ART. 11 — În zonele în care nu s-a produs scutit, întregul personal este obligat să se prezinte la unități pentru că, odată cu desfășurarea normală a activității acestora, să vină în ajutorul populației și al unităților care au suferit de cutremur de primă necesitate.

Dragi tovarăși și prieteni! Cetățeni ai Republicii Socialiste România!

Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat și Guvernul Republicii Socialiste România au hotărât și acționează cu toată forța pentru înlăturarea cît mai grabnică a efectelor cutremurului, pentru asigurarea populației simțate pentru normalizarea rapidă a întregii vieți economice și sociale a țării noastre.

Comandarea partiturii și statului face apel la întregă populație să acționeze cu calm și în deplină ordine și să ajungă cu toate forțele echipele de intervenție care acționează pentru înlăturarea urmărilor cutremurului.

În aceste momente grele, să acționăm în deplină unitate cu toată răspundere și devotați pentru înlăturarea rapidă a efectelor cutremurului, pentru normalizarea deplină a situației în zonele calamitate, pentru asigurarea desfășurării în cele mai bune condiții a întregii activități economice și sociale de pe teritoriul Republicii Socialiste România.

Să ne putăm încredința și întregul nostru popor, conștient de partid, să depășească, ca de obicei din de-a lungul anilor, aceste momente grele, să asigure mereu firm înaltă și întregă noastră societate pe calea socialismului și bunăstării și progresului.

IGRISCU CEAUȘESCU

Președintele Republicii Socialiste România,
Comandantul Suprem al Forțelor Armate
ale Republicii Socialiste România

O ZI CA TOATE ZILELE

VINERI, 4 MARTIE 1977. În anul acesta, primăvara a început mai devreme la Craiova, chiar din luna februarie, care, cu excepția unor cețuri și a unor ploi de scurtă durată, a fost însoțită și uscată, mai ales în a doua jumătate a ei. Unul dintre autorii acestor rânduri își amintește bine că în dimineața zilei de 23 februarie a mers la serviciu în pardesiu și fără pălărie. Doar în ultima zi a lunii, spre seară, a căzut lapoviță.

Luna martie a început cu soare, cu lumină și cu cer azuriu, dar și cu vânt subțire, rece și tăios, ce venea de la apus și topea petele albe de zăpadă rămase, ici și colo, prin grădini, după lapoviță. În ziua de vineri 4 martie, meteorologul de serviciu, Țiștea Nicolae, anunță în ziarul „Înainte“ : „Vreme cu cer variabil. Izolat se vor semnala ninsori slabe, vânt moderat cu unele intensificări. Temperaturile minime vor oscila între minus 5 și 0 grade, iar maximele între 3 și 8 grade“.

Prin grădini, caișii sînt în floare. Ei sînt, se pare, primii pomi care înfloresc primăvara. Iarba a început să răsară pe alocuri, mai ales pe marginea potecilor. Pămîntul s-a zvîntat și așteaptă sapa și grebla. Azi, 4 martie, ziarul „Înainte“, organ al Comitetului județean Dolj al P.C.R. și al Consiliului popular județean scrie : „Consiliul popular municipal Craiova a pornit o largă mobilizare a maselor de cetățeni, în frunte cu deputații,

la acțiuni voluntar-patriotice de gospodărire și înfrumusețare a orașului...

În aceste zile, mii de elevi au participat și participă la lucrările de curățire a Parcului poporului, a parcului „Cornițoiu“, a sculelor și peluzelor, la dezgroparea trandafirilor și la săparea gropilor pentru plantări de pomi. De altfel, pînă acum s-au plantat 12 000 de arbori, 10 km gard viu și sînt asigurate pepiniere cu material floricol în fiecare cartier. În anul care s-a încheiat, 1976, bilanțul acțiunilor voluntar-patriotice se ridică la suma de 253 milioane lei.

În acest an, edilii municipiului, cu sprijinul larg al cetățenilor, și-au propus să continue extinderea parcului Craiovița Nouă, să planteze în jurul Craiovei încă 45 de hectare de arbori, să amenajeze un parc distractiv în „Lunca Jiului“, un complex sportiv la „Hanul doctorului“, sute de terenuri și locuri de joacă pentru copii etc.

Comitetele de cetățeni, asociațiile de locatari, toți locuitorii Craiovei au datoria civică să participe cu dragoste și elan patriotic la înfăptuirea acestor obiective pentru ca municipiul nostru să devină mai frumos, o urbe cu un înalt grad de civilizație“.

Îată și secvențe industriale, cu caracter de simbol, în această zi de 4 martie :

⊙ La marele Combinat chimic, unitate de vîrf a industriei românești, care asigură 27% din producția de îngrășăminte chimice a țării, este livrată cea de-a 7 600 000-a tonă de îngrășăminte chimice produsă aici de la începerea fabricației. (În prezent produsele Combinatului craiovean sporesc rodnicia pămîntului în aproape cincizeci de țări de pe toate meridianele globului).

⊙ La Întreprinderea de tractoare și mașini agricole iese din fluxul de montaj tractorul cu încărcător hidraulic T.I.H.-445 cu numărul de fabricație 1 800 și începe asimilarea primului lot de tractoare de 180 c.p., cele mai puternice tractoare de construcție românească, capabile să execute arături cu pluguri semipurtate cu 7—10 brăzdare.

● La „Electroputere“ este expediat cel de al 54 000-lea intreruptor de înaltă tensiune realizat la moderna fabrică de aparataj și trece probele de ștand cel de-ul 5-lea transformator bloc de 400 M.V.A. — 400/24 K.V., care constituie cel mai mare produs electrotehnic românesc, peste 350 tone, pentru a cărui expediere, la cel mai mare obiectiv termoenergetic al țării — Turceni — s-a construit un vagon special pe 20 de osii. Prin-tr-un asemenea produs gigant se poate transmite o energie echivalentă cu cea produsă simultan de hidrocentralele de la Bicaz și Argeș.

● Pe platforma industrială de est a municipiului Craiova au început lucrările de amenajare a șantierului de construcție a primei întreprinderi românești producătoare de autoturisme de mic litraj — Societatea mixtă OLTCIT —, rod al colaborării româno-franceze, unitate economică de proporții, al cărei am-plasament a fost stabilit personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitei de lucru din 3 ianuarie 1977 la Craiova.

● La Întreprinderea de Confecții din Craiova sosește o scrisoare de felicitare din partea renumitei firme olandeze „Berghaus“, pentru calitatea confecțiilor primite.

● La Schela de extracție este scoasă din adâncuri cea de-a 1 300-a tonă de țiței peste graficele „la zi“ ale acestui an.

● Pe platforma Întreprinderea de utilaj greu este montat cel de-al 100-lea utilaj, o freză longitudinală uriașă, care poate prelucra piese pînă la 150 de tone.

● Pe șantierele de construcții a fost predat „la cheie“ cel de-al 22 000-lea apartament construit în Craiova.

Dar ce spune presa locală de succesele oamenilor muncii ?

Președinta sindicatului Întreprinderii de confecții, Dina Tu-dor, relatează corespondentului de ziar Nicolae Petolescu că dacă sarcinile primului an al acestui cincinal au fost depășite cu 108 milioane la producția globală și cu 212 milioane la pro-ducția marfă, aceasta se datorează unui permanent efort pentru creșterea îndemînării, pentru însușirea de noi cunoștințe teo-retice și practice, care să ducă la o productivitate tot mai ridi-

cată. Rezultate bune continuăm să înregistrăm și în prezent. Numai în prima lună a acestui an am reușit să depășim producția globală cu aproape un milion de lei. În acest interviu, intitulat „Întrecerea socialistă, școală a educației, forță patriotică a îndeplinirii și depășirii planului“, se spune mai departe că „lucrătorii Întreprinderii de confecții din Craiova au hotărât să obțină o producție globală superioară cu 40 milioane lei sarcinilor revenite. Acest spor echivalează cu 5 715 costume sau aproape 1 000 000 paltoane pentru copii“.

În același articol se mai consemnează că „muncitorii, tehnicienii și inginerii Fabricii de mașini rotative din cadrul Întreprinderii «Electroputere» s-au angajat să depășească producția globală cu cinci milioane lei, producția marfă cu zece milioane lei, să realizeze peste plan cinci sute motoare electrice în curent alternativ, să economisească 100 tone de metal în plus față de anul trecut“.

Tot în această zi de vineri, 4 martie, a anului 1977, în cursul dimineții a început — la Teatrul Național — Conferința de dare de seamă și alegeri a organizației municipale de partid Craiova, la care primul secretar, Ștefan Negreț, a prezentat darea de seamă asupra activității desfășurate de la ultimele alegeri și pînă în prezent. În încheierea conferinței, primul secretar al Comitetului județean de partid, inginerul Petre Preoteasa, a subliniat faptul că „așa cum s-a desprins din darea de seamă, Doljul a înregistrat importante succese în cincinalul încheiat, la obținerea cărora o mare contribuție a adus-o municipiul Craiova. Dezvoltarea economică a Craiovei în cincinalul trecut și în continuare — a spus mai departe primul secretar — se caracterizează, spre mare noastră satisfacție, prin creșterea în ritmuri înalte a producției materiale, printr-o accelerare continuă a procesului de modernizare a structurii producției, utilizarea mai deplină a resurselor materiale și de muncă, creșterea eficienței economice. Față de anul 1975, anul trecut producția marfă industrială a crescut cu 9%, producția globală cu 18%, iar productivitatea muncii cu 2%. La acestea se adaugă și alte rezultate obținute de organizația municipală de partid în domeniul con-

strucțiilor de locuințe, în învățămînt, sănătate, comerț etc. În anul acesta, municipiul urmează să realizeze o producție globală industrială cu aproape două miliarde lei mai mare ca în 1976, iar exportul va trebui să crească cu peste 400 milioane lei valută și productivitatea muncii cu 64 000 lei pe persoană angajată. Pentru realizarea acestor importante sporuri, e necesar — așa cum a arătat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca suprafețele și capacitățile de producție să fie mai bine folosite, să se treacă la o mai largă introducere a progresului tehnic, la economisirea riguroasă a tuturor resurselor și la valorificarea lor superioară, la sporirea aportului cercetării științifice“.

Tot în această zi de 4 martie 1977, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se află într-o vizită oficială de prietenie în Republica Federală Nigeria, în a cărei capitală vizitează zonele industriale Ilupeja și Ikeja, după care se întâlnește cu șeful statului nigerian, generalul locotenent Olusegun Obasanje, la reședința acestuia din insula Victoria — Lagos.

În acest an, 1977, poporul român se pregătește să întîmpine două mari evenimente istorice : împlinirea a 70 de ani de la răscoalele țărănești din 1907 și Centenarul Independenței de Stat a României. Învățătorul Gheorghe Alexandru trimite spre publicare ziarului local câteva amintiri ale lui moș Petre Duță din Vîrtop, veteran din 1907. La „Casa armatei“ — va anunța miine același ziar — „s-a deschis o expoziție de grafică, pictură, pirogravură, traforaj, împletituri de paie și broderii artistice, intitulată «Anul de flăcări 1907». Tematica exponatelor a fost realizată, în principal, prin materializarea unor idei din creația poezilor Coșbuc și Arghezi“.

Conferențiarul Ion Pătrașcu, de la Facultatea de filologie a Universității din Craiova, trimite revistei „Ramuri“ câteva consemnări asupra Independenței, în care amintește că la 28 februarie 1878, armata română se întoarce la Craiova încărcată de glorie. Cetățenii orașului făceau atunci o primire triumfală

soldaților noștri, întimpinându-i cu ovații nesfârșite și cu florile bucuriei. Fără îndoială, în corul entuziasmului general se vor fi găsit mai puțin cunoscutul poet Chiriță Rozescu și tânărul elev Giorgie Vasilescu, devenit apoi sculptor valoros. Mai de parte, autorul consemnărilor menționează că una din poeziile lui Chiriță Rozescu, *Triumful Românilor*, a fost transcrisă chiar de autor pe note și interpretată de un cor de peste o sută de persoane la reîntoarcerea armatelor biruitoare la Craiova. Și, după ce subliniază că primul monument al „Independenței“ a fost executat la Ploiești de sculptorul craiovean Giorgie Vasilescu, Ion Pătrașcu încheie : „Din păcate, la Craiova nu s-a ridicat un astfel de monument, dacă exceptăm pe cel construit mai târziu de către D. Pavelescu Dimo și inițiativa, rămasă fără rezultat, a Societății veteranilor grade inferioare din Oltenia «Smirdan».

În felul acesta, poeziile lui Chiriță Rozescu, compuse cu prilejul primirii trupelor în oraș, în 1878, și monumentul lui Giorgie Vasilescu, de mai târziu, rămân elocvente și prețioase mărturii ale modului în care craiovenii au omagiat Independența și pe făuritorii ei, cinștind așa cum se cuvine, evenimentul care «a permis afirmarea tot mai riguroasă a poporului nostru ca națiune liberă, de sine stătătoare».

● În ziua de 4 martie 1977, la librăria „Ramuri“, iubitorii de poezie se întâlnesc cu Adrian Păunescu, oltean la origine, autorul volumului de versuri *Pământul deocamdată*. (?)

● În librării a apărut cartea *Istoria Craiovei*, amplă lucrare-document tipărită la Editura „Scrisul românesc“. (În noaptea acestei zile va începe una dintre cele mai eroice perioade a Cetății Banilor, pe care recenta carte nu o va menționa decît într-o nouă ediție adăugită).

● Pictorul amator Octavian Vinătoru a deschis o expoziție cu principalele sale lucrări. Dintre titlurile acestora consemnăm doar trei, atît pentru reușita compoziției, cît mai ales pentru tematica de anticipație : „Constructorii și instalatorii la datorie“, „Biruînța“, și „Cetatea Pelendavei în anii noii zidiri“.

Miine, tablourile aveau să se afle printre ruine, dar conținutul acestor compoziții va deveni simbol și cuvînt de ordine în uriașul efort de reconstrucție a orașului.

● La maternitatea Spitalului clinic județean se naște cel de-al 1025-lea copil al anului 1977, iar la Oficiul stării civile se înregistrează cea de-a 550-a căsătorie din acest an. Tinăra soție se numește... Speranța.

Tot, vineri 4 martie, după-amiază, o mulțime de „microbiști“ sînt adunați în centrul orașului, în fața cofetăriei „Aida“ și piața din fața cinematografului „30 Decembrie“. Peste două zile urmează să înceapă returul campionatului de fotbal al primei divizii. Echipa locală „Universitatea“, care avea să cîștige Cupa României la fotbal în 1977, va disputa primul său meci pe stadionul „Central“ din Craiova cu echipa bucureșteană Progresul. Se știe cît de pasionați spectatori de fotbal sînt oltenii și că numărul lor pe stadion întrece întotdeauna pe cel al altor stadioane din țară. Azi, „microbiștii“ olteni comentează cu aprindere calitățile și defectele jucătorilor, protestează împotriva arbitrilor care nedreptățesc aproape regulat „Universitatea“ și fac pronosticuri în favoarea echipei lor. Cunoscutul antrenor al echipei „Universitatea“, Titi Tească, foarte apreciat și pentru penița sa ascuțită ca autor de literatură sportivă, publică în ziarul „Înainte“ articolul : „La ora marșului comun“.

Cam aceasta este starea de spirit și cam așa trece, prezentată în linii mari, această zi de vineri, 4 martie 1977, în Cetatea Băniei. Dar...

NOAPTEA
CEA MAI LUNGĂ
A CRAIOVEI

TRAGEDIA FAMILIEI IONESCU

...Pe urmă, oraşul se acoperi, încet, de o noapte cu lună. Consilierul juridic Teodor Stamate observă că, în seara aceasta, luna, perfect rotundă, are în jurul ei un cerc alb de nori, asemenea inelului care inconjoară planeta Saturn, așa cum o cunoaştem din fotografiile cărţilor de astronomie, din care se desfac, în lături, două aripi ca de vultur în zbor. Dacă ar fi superstiţios, ar crede că e „un semn“, dar fenomenul are, fireşte, o explicaţie ştiinţifică pe care n-o cunoaşte încă.

E aproape ora 21, când medicul Vasile Gavrilă trece din strada Macedonski pe strada Zoltan Simion, unde își are locuința. Ferestrele caselor sînt luminate. Mulți dintre craiovenii ce se găsesc acasă, stau, probabil, comod în fotolii, vizionînd filmul *Dulce și amar*, producție a studiourilor bulgare. Străzile importante ale oraşului, ca : Unirii, Cuza Vodă, Calea Bucureşti și Calea Severinului sînt încă animate. Pe strada Zoltan Simion, deși apropiată de centrul oraşului, pietonii sînt rari. Ea ar putea fi cufundată la ora aceasta într-o liniște deplină, dacă pe strada aceasta scurtă, cu numai douăsprezece case, n-ar fi atîrta dulăi, care la ora asta latră neobişnuit de agitați. Medicul amintit grăbeşte pasul, pe de o parte pentru a scăpa de hărmălaia aceasta care-i irită timpanele, iar pe de altă parte pentru că vrea să se culce devreme, deoarece a doua zi este de gardă

în serviciul de urgență al Spitalului clinic județean, urmînd s-o efectueze atît ziua cît și noaptea.

Ajuns acasă, constată cu plăcere că are în vizită niște rude foarte simpatice și apropiate familiei sale : colonelul pensionar Constantin Dunăreanu și soția sa — „Costică și Lilica“ —, doi oameni liniștiți, cumsecade, îndatoritori și prieteni admirabili. Se întrețin cu Aritina, soția medicului. Cei doi musafiri se arată mulțumiți de faptul că au reușit să achite ratele pentru partea din casa lor părintească ce se cuvenea unei rude a lor de la Rîmnicu Vilcea și că acum sînt cu adevărat proprietari. Se plîng, însă, de dureri reumatice, care îi încearcă în acest început de primăvară, ca de obicei la fiecare schimbare de anotimp.

Dar, în timp ce-î consultă, indicîndu-le tratamentul ce trebuie să-l urmeze, medicul aude afară un vuiet puternic, ca de uragan, sau, mai de grabă, un muget sinistru, ca de uriașă fiară apocaliptică și troznituri puternice. Merge brusc la fereastră și vede un praf alb în aer și limbi de lumină galben-roșie în văzduh, deasupra orașului. Peste drum, masiva casă a familiei Ionescu, cu etaj și cu gang arcuit, asemănător cu al hanurilor turcești de odinioară, veche de două sute șaptezeci de ani, dar de curînd modern renovată, parcă dansează, iar pe pereți apar crăpături sinuoase, asemenea apelor înșirate pe o hartă. Își dă seama că și casa în care se găsește se mișcă, masa din sufragerie se leagănă și două vase cad de pe bufet și se sparg cu zgomot pe podea. Aude vocea soției : „E cutremur ! Să mergem afară“. În același timp se produce scurt circuit, luminile se sting brusc și casa rămîne în întuneric.

Cînd cei din casă ajung în curte, observă că scara casei încă se leagănă, dar vuietul și trozniturile nu se mai aud. În aer plutește praf și parcă se aude un suflu de ușurare al pămîntului zguduit din temelii. Benzile de lumină de pe cer au dispărut, și bezna nu e îmblînzită decît de lumina palidă a lunii. În stradă e zarvă mare. Toată lumea a ieșit din case și e adunată în grupuri. Încearcă să se desmeticească, să se informeze și să aprecieze situația după groaznicele clipe petrecute.

În curtea casei Ionescu, larmă și bocete : venerabilul medic Ion Ionescu-Calafat, în vîrstă de 76 de ani, fusese lovit la cap și doborât la pămînt de cărămizile căzute din ziduri. un pom e frînt și prăvălit peste dinsul. Fiul său, Marcel, și soția acestuia, Liliana, amîndoi medici, îl urcă în „Dacia“ lor și îl duc la serviciul de urgență al Spitalului clinic județean, unde ajunge printre primele victime. Marcel rămîne acolo, lingă tatăl său, în timp ce Liliana se întoarce acasă cu mașina. Mica Lorena, fetița lor, rămîne cu bunica ei, care roagă pe soția doctorului Gavrilă s-o ia, provizoriu, în paza sa, fiindcă nu are unde s-o adăpostească și pentru că dorește să intre în casă spre a inventaria, sumar, avariile și posibilitățile de locuit, dacă mai sînt. Casa familiei Gavrilă, mult mai nouă, pare intactă, dar cei doi soți sînt îngrijorați, căci nu știu nimic despre soarta fiului, norei și nepotului lor, pe care cutremurul i-a prins în vizită la niște prieteni ce locuiesc pe strada Victoriei : tinerii medici Roxana și Traian Croitoru.

Între timp, unul dintre locatorii clădirii cu nr. 4, Teodorescu, se adaugă grupului din fața casei Ionescu și ne spune că locuința sa este grav avariată, atît la demisol, cît, mai ales, la parter, unde zidurile sînt crăpate adinec de sus pînă jos și prezintă riscul de a se prăbuși. Nu-și dă seama dacă va mai putea fi reparată sau dacă va trebui să fie demolată. Colonelul pensionar Miron Georgescu, care locuiește, de asemenea, într-o casă veche, dar cu ziduri groase, povestește : „Eram numai cu soția în casă, priveam la televizor, cînd începu cutremurul. Ivona se pierdu de tot, dar eu, care am făcut frontul, nu-mi pierdui cumpătul : o trăsăi după mine și, pentru că ușa de la ieșire se blocase, ne adăpostirăm în cadrul tocului ușii dintre dormitor și sală. Văzurăm cum se crăpau zidurile pînă cînd se stinse lumina, apoi auzirăm cum trăznea casa și cădeau cărămizile. Cu fiecare clipă aveam impresia că totul se va prăbuși și că vom fi îngropați de vii. În dormitor căzură cărămizi pe patul unde urma să ne culcăm. Ieșirăm afară după ce totul se termină, forșînd ușa. Cînd controlai pe urmă starea casei în interior, îmi dădai seama că este serios amenințată : crăpăturile

erau așa de mari, încît se vedea afară, partea de sus a zidului din bucătărie prezenta goluri, chiuveta era smulsă, așa încît va trebui să părăsim locuința pentru o perioadă de timp. Dar, important este că sîntem în viață, în rest vom vedea ce vom face“.

Tovarășul Teodorescu susține că și casa familiei Orovicenu de la nr. 3 este grav avariata și va trebui evacuată. Dincolo de aceasta, la nr. 1, locuința primului secretar al Comitetului județean de partid ar avea și ea coșuri deteriorate, ba chiar și acoperișul. În acest timp, însă, primul secretar, inginerul Petre Preoteasa, este văzut ieșind din curte. Urcă în mașina care dispare după colț, spre centrul orașului.

De frig și, poate, de emoție, mica Lorena tremură. Mama ei merge în casă și aduce un pulovăr de adult, pe care i-l pune pe spate.

În sfîrșit, apare, venind într-un adevărat galop și Șerban, fiul medicului Gavrilă, el însuși medic, ca și soția lui. „Am venit repede — zice el — cu să văd ce e acasă și ca să vă spun că nouă nu ni s-a întîmplat nimic și că Țunți vine și ea în urmă, cu copilul. Pe strada «Armata poporului» lumea e afară și, după cărămizile căzute, cred că sînt multe case deteriorate“. Apare și Țunți, împingînd un cărucior sport, în care e așezat, îmbrăcat ca un cosmonaut, micul Răzvan, care peste trei zile va depăși un an de viață cu exact cinci luni.

„Eram la poarta curții Roxanei — povestește ea. Ne pregăteam să plecăm spre casă. Eu eram cu copilul în brațe, voiam să-l așez în cărucior, cînd simții că-mi pierd echilibrul. Fusei nevoită să îmbrățișez trunchiul unui copac cu un braț și să-mi depărtez picioarele pentru a-mi lărgi baza de susținere. Răzvan începuse să plîngă, probabil că-l strîngeam prea tare cu celălalt braț, de teamă să nu-mi scape. Cînd am văzut că și cei din jurul meu nu-și puteau ține echilibrul și auzii cărămizi căzînd de pe case, în vuietul acela asurzitor, mă lămurii că era cutremur. Sînt și acum foarte emoționată“.

Se reintră în casa familiei Gavrilă : în afară de ai casei, Lilica și Costică Dunăreanu și Lorena cu mama ei, se află și

doctorița Ionescu, care între timp se înapoiase. Cîteva luminări mai groase și mai multe mici rămase de la pomul de iarnă al lui Răzvan fac serviciul becurilor electrice, care nu mai au legătură cu uzina. Medicul Gavrilă încearcă să ia legătura telefonică cu spitalul unde lucrează, dar deocamdată telefoanele nu funcționează. Nu e sigur că echipa de gardă ar putea face față singură la o astfel de catastrofă ale cărei proporții nu le cunoaște încă. Oricum, va pleca la spital. La rîndul său, Șerban se pregătește să conducă la casa lor pe Lilica și Costică Dunăreanu, care nu vor să rămînă aici, în noaptea aceasta.

Cei rămași în casa Gavrilă încearcă să culce copiii, fiind încă stăpîniți de emoția clipelor dramatice prin care au trecut și de teama unei repetări a cutremurului. Doctorița Liliana Ionescu este anunțată mai tîrziu de soțul ei că socrul său a încetat din viață la spital. Abătută, își pune mîinile pe capul înclinat și murmură : „Of ! Iar moarte, m-am săturat de moarte !“. Tatăl ei murise doar cu cîteva luni mai înainte, în casa care acum nu mai putea să-i primească. Încă un motiv pentru care va petrece o noapte albă într-un pat străin, lingă fetița ei, îmbrăcată în pijamaua pe care micul Răzvan o primise cadou la aniversarea unui an de viață, dar pe care nu o va putea îmbrăca decît peste cîțiva ani. Soția celui decedat, Constanța Ionescu și fiul său, Marcel, după o noapte agitată, vor lua cadavrul de la spital, îl vor îmbrăca în hainele de veci și îl vor depune în biserica „Sf. Gheorghe Vechi“.

În felul acesta, bisturiul vitreg al naturii amputează tragic, într-o singură noapte, existența familiei Ionescu : ea pierde și capul și adăpostul. Se încheie, astfel, în mod brutal, nefiresc pentru felul evoluției sale, o căsnicie liniștită, întinsă pe o perioadă de patru decenii. Doctorul Ion Ionescu dispăre pentru totdeauna dintre noi, dar multă vreme locuitorii străzii Zoltan Simion vor păstra vie amintirea sa : înalt, slab, cu mers lent, salutînd politicos și cu un zîmbet discret cunoscuții pe care îi întilnea. Nu era un om obișnuit : își consacra aproape tot timpul cărților și muzicii, iar din cauza firii sale rezervate nu se împrietenea cu oricine. Totuși, cînd faptul acesta se întîmpla, era

cel mai devotat prieten. Dușmani nu știm să fi avut : sensibilitatea lui nu-i permitea să deranjeze cu fapta sau cu vorba, nici pe cei care o meritau. Pianist pasionat și de mare talent, în anii de pensie a cântat în cadrul Filarmonicii din Craiova. Prin fereastra deschisă a camerei sale de la etaj, în care lumina se stingea totdeauna târziu, în serile de vară se răspindeau în valuri melodiile pianului său.

După cataclismul care îi curmă brusc și tragic viața, fereastra aceasta nu va aminti niciodată vraja acelor seri, atât timp cât casa va fi pustie. Ea va străjui strada în întunericul nopții asemenea ochiului întunecat al unui mort.

„CASA ANDREESCU”

Spre răsărit, strada Zoltan Simion se termină în strada Crișul. Aici, privirea trecătorului se oprește într-una dintre cele trei clădiri vechi ale Liceului industrial „7 Noiembrie”. Aceasta a fost pe vremuri „Casa Andreescu”, a cărei denumire, pentru a o deosebi de celelalte, și azi mai circulă în școală. Amintind de această familie de industriași, o facem pentru a explica această denumire și, pe de altă parte, pentru că fabricau o cărămidă bine arsă, roșie și solidă, care trecea pe vremea aceea drept cea mai bună de pe întinsul întregii Oltenii și din care a fost construită, firește, și casa respectivă. Unul dintre autorii acestei cărți cunoștea bine și interiorul ei, cu frumoasele decorațiuni ornamentale și marile oglinzi de pe pereți, din timpul când la parterul de la stradă locuia aici prietenul său, Ilie Iacob, primul director al Școlii de ucenici înființată în 1948, imediat după naționalizare, transformată, mai târziu, în liceu tehnic. Școala de ucenici „7 Noiembrie” a luat ființă la acea dată, din necesitatea de a da oameni calificați industriei de mașini agricole, care trebuia să se dezvolte rapid, spre a face față mecanizării rapide a agriculturii. Și așa cum spune un proverb „orice început este greu”, era necesar ca directorul să fie cit mai mult prezent între elevi și pe șantierul unde se ridica o nouă clădire.

Cum avea și o afecțiune a șoldurilor, care-l obliga să meargă încet și cu baston, Ilie Iacob a trebuit să locuiască o perioadă de timp în școală.

...În această seară de 4 martie, profesorul Alexandru Lăcraru și pedagogul Gelu Tudor sînt de serviciu pe școală. Amin-doi inspectează curtea și încearcă să trimită la dormitoare elevii care n-au încă poftă să se culce. Doar e tîrziu, e trecut de ora nouă. În dormitoarele din clădirea „Andreescu“, unii elevi își pregătesc paturile pentru culcare, alții sînt încă la spălătoare, cînd un vuiet fioros și, mai ales, zbuciumul bruse și trozniturile zidurilor îi îngrozesc și-i pun pe fugă către ieșirea din dos a casei, singură deschisă la ora aceea. Cei care coboară de la etaj simt cum se mișcă scara sub ei, din care elevii care ies în goană de la parter văd cum cad bucăți de ciment. Nu văd, însă, în urma lor, cum crapă zidurile, cum se cascadează crăpăturile și cad cărămizi. Ajuns primul afară, elevul Roșu Ionel, în vîrstă de 18 ani, din anul I J profesional, originar din comuna Goicea, cotește la stînga pe culoarul îngust dintre clădire și gardul înalt, spre a ieși la loc larg, în curte. Dar nu face decît cîțiva pași, căci e lovit în cap, doborît la pămînt și acoperit de cărămizile care cad în serie din zidul destrămat. După el, elevii Ionescu Ștefan și Dan Marin nu observă ce s-a întîmplat cu colegul lor, dar văzînd cum cad cărămizile fug drept înainte și escaladează gardul din față în stradă. Toți cei ce vin după ei le urmează exemplul.

Tot în acest timp, elevul Coteanu Valentin e somat de profesorul Lăcraru să se îndepărteze repede de lângă clădirea de la poarta școlii, căci aude cărămizile de la coșuri prăvălindu-se pe acoperiș. Coteanu face saltul care trebuia să-l salveze, dar e ajuns de o bucată de cărămidă, care-l izbește în cap și-l culcă la sol. Simte cum îi curge sînge cald la timpă, se tîrăște însă pe genunchi și pe miini în afara zonei periculoase. Profesorul Lăcraru îl urecă într-o mașină și-l transportă la spital. Avînd o rană superficială, fără fractură de craniu, este suturat și redat școlii.

Sosește la liceu, destul de repede și directorul, tânărul inginer Nicolae Enache. Au venit apoi toți pedagogii și mare parte din profesori. Directorul, înconjurat de cadrele cu care colaborează, cercetează atent interioarele clădirilor și nu găsește alte locuri de cazare decât sala de sport pentru elevi și două săli de clasă pentru eleve ; toate într-o clădire ridicată după propriul său proiect de către fostul director Iacob, care a rămas intactă. Am aflat mai târziu de la vecini că în timpul groaznicului cutremur, care a avariat și strada Frunze, Ilie Iacob, azi pensionar, retras în casa sa de la nr. 41, aude cum cade o parte din calcanul ei, dar nu-și pierde calmul. Se împiedecă în baston și cade, se ridică singur și, ajuns afară, întreabă trecătorii : „Știți ceva de Liceul 7 Noiembrie și de clădirea lui cea nouă ?“.

În școală, băieții și fetele încep să care din dormitoare saltele, pături și perne, în noile lor camere de noapte. Trecind pe poteca dintre clădirea Andreescu și dealul de cărămizi ce se formase de-a lungul ei, elevul Poenaru Marian calcă pe niște picioare, scoate un țipăt de groază și aleargă la pedagogul de serviciu să anunțe. Directorul Enache, pedagogii și un grup de elevi ajung la fața locului. Dînd la o parte cărămidă cu cărămidă scot de sub dărîmături pe elevul Roșu Ionel. Era fără viață, cu fața desfigurată, pătată de sînge, cu craniul și toracele infundate. E dus la morgă, de unde va fi ridicat de părinții lui și înmormîntat în comuna natală de pe Dealul Deznățuiului. Zborul către viitor al tînărului Roșu Ionel se încheie astfel, în mod tragic, iar visurile lui și ale părinților lui sînt înmormîntate odată cu el.

În noaptea aceasta nimeni nu mai doarme la Liceul industrial „7 Noiembrie“. Elevii, din cauza impresiei puternice produse asupra lor de cele întîmplate și de teama repetării lor, directorul și cadrele școlii de grija securității acestora și a măsurilor ce trebuiau luate pentru a aduce la normal bunul mers al școlii. Unii băieți sînt adunați în grupuri prin curte, alții rătăcesc pînă spre dimineață pe străzile vecine, printre oameni care

nu mai au curajul să reentre în casa lor, nu mai au unde, sau vor să afle noutăți de la alții. Dar, cei care staționează sau trec pe strada Zoltan Simion și privesc spre clădirea cu masiva ei construcție, n-o mai recunosc ; a căzut peretele de la stradă — al podului, care acum se cascadează în beznă, deasupra locului unde a fost ucis elevul Roșu Ionel, ca un hău întunecos, în fundul căruia ferestrele mici și rotunde ale peretelui opus par ochii unor bufnițe ce lucesc noaptea în turlile bisericilor vechi și părăsite.

„MITICĂ POPESCU” ȘI SORA LUI, „ANA”

În seara aceasta, în noua și modernă clădire a Teatrului Național, ridicat pe locul vechei piețe, lângă localul universității, se reprezintă spectacolul cu *Mitică Popescu*, cunoscuta lucrare dramatică a lui Camil Petrescu.

Totul se desfășoară cum nu se poate mai bine : publicul este mulțumit atât de textul savuros al acestei comedii scrisă între cele două războaie, cât și de interpretarea actorilor : Dan Werner în rolul lui Mitică Popescu, Mimi Ciochină-Goanță în rolul Anei, sora lui, Nae Mazilu în Jean, micul Dan N. Mazilu, elev în clasa a III-a elementară, în nepotul lui Mitică, fiul Anei etc. Spectatorul Constantin Pădure, om în vîrstă de 68 de ani, din Craiovița Nouă, blocul 124 B, scara I, apartamentul 12, care se află în scaunul nr. 9 din al patrulea rând, este „în culmea fericirii”, așa cum va scrie mai tîrziu, la 8 martie actorului Dan Werner. Găsește că „e un spectacol ireproșabil”. Se simte „așa de satisfăcut” și „rîde cu atîta poftă”, împreună cu toți spectatorii, de parcă „nu le-ar fi a bine”. În scenă — actorii „se întrec pe ei”.

În pauza dintre actul al II-lea și al III-lea, Constantin Pădure „fumează în hol o țigară cu toată pofta” și așteaptă desfășurarea actului III. Deodată bate gongul și cortina își face datoria. În sală domnește o liniște apăsătoare.

La începutul actului III, înainte de a intra în scenă, actrița Mimi Ciochină-Goanță discută cu colega sa, Viorica Popescu, despre popularul actor Toma Caragiu de la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra“ din București. Mai tirziu aveau să se întrebe și ele cum le-a venit în minte tocmai acest coleg de breaslă, și excelent actor, care în noaptea aceea își va încheia viața în mod atât de tragic. Intrată în scenă, cu o chisea de dulceață în mână, Mimi nu mai e Mimi, ci interpreta Anei, de față fiind și micul său fiu din piesă, se adresează fratelui ei, care se bărbierește „ca acum cincizeci de ani“ — observă spectatorul, aproape septuagenar, Constantin Pădure :

„Mitică, parcă te-ai duce la nuntă, frate, cine naiba vine să te vadă azi ? Abia te-ai sculat după boală, nici nu ieși din casă și te razi în fiecare zi“.

Mitică : „Azi e soare, ies din casă“.

Ana : „Ce, ești nebun ? Vezi să nu te întoarcă boala. Bagă de seamă, Mitică, nu mai avem nimic de vânzare în casă. Cum am dus-o în aceste trei luni, nici dușmanii noștri să n-o ducă !“.

Mitică : „Lasă, dragă surioară, că și noi...“.

Din clipa aceasta, Ana nu mai înțelege replica lui Mitică deoarece aude venind dinspre pod „un zgomot infernal“. Bănuiește că s-ar fi produs o explozie la țevile de sus, la conductele de drenaj. Tot în acest timp, lui Nae Mazilu, care se găsește în culise, i se pare cam același lucru : că zgomotul vine de la pompe și este enervat pe oamenii care le minuiesc. Dar scena se mișcă, actriței Mimi Ciochină-Goanță i se face „o frică cumplită“ și spune lui Werner : „mi-e frică, eu fug !“ și fuge într-adevăr, părăsind scena. Dar, ajunsă în holul actorilor, simte o liniște inexplicabilă și se întreabă de ce ceilalți actori nu fug din scenă.

Publicul crede că poate „așa-i piesa“, chiar și zgomotul și mișcarea i se par înscenări reușite și pentru moment nu părăsește sala. Convingerea e întărită și de faptul că luminile nu se aprind în sală. Spectatorul C. Pădure va scrie actorului Werner : „ați luat puștiul pe genunchi, dar în momentul acela chiar, rețiți foarte bine, a început să se zguduie întreg teatrul, dar nu

prea tare. Ce-mi trecu prin minte ? O să rideți ! Am crezut, la un moment dat, că autorul va fi scris să se simuleze un cutremur. Adică, pe vremea cind s-a întâmplat acțiunea, va fi fost vreun cutremur, care, probabil, avea o strinsă legătură cu desfășurarea acțiunii în favoarea lui Mitică Popescu. Așa credeam. Dar din ce în ce zguduirea progresa. În acest moment, încă mai erați pe scenă“.

Într-adevăr, interpretul lui „Mitică Popescu“, actorul Dan Werner, își dă seama că se întâmplă ceva neobișnuit, dar nu știe ce. Îi e jenă și de public să părăsească scena, astfel că deocamdată rămîne pe loc. Rămîne pe loc și micul Dan Mazilu, care nu știe ce să facă, deși îi e tare frică, fiindcă își dă seama că e vorba de ceva grav și periculos, din moment ce și celor mari le e frică.

Spectatorul C. Pădure gîndește : „își bat joc de noi“, dar simte că „teatrul întreg se biție“. Are impresia „că în subsolul scenei este instalat un motor, la care în mod automat se învîrtește ceva o elice, poate — și face zgomotul acesta. Dar prea se întrece cu gluma.

Deodată, din zidul de deasupra cortinei au început să cadă bucăți de cărămidă și moloz pe scenă și chiar pe capul nostru, al celor din primele rînduri. Din cauza prafului nu s-a mai văzut scena“.

Într-o fracțiune de secundă, situația se lămurește și atitudinile se schimbă. De sus, sonorizatorul Filip Floricel este aruncat de pe scaun și strigă : „cutremur !“. Mașinistul Trotea observă că o conductă mare de apă începe să se desprindă de sus și e gata să cadă în capul lui Nae Mazilu. Îl avertizează și actorul părăsește culisele, refugiindu-se în sala teatrului, unde spectatorii se îndreaptă repede spre ieșire. În urmă, conducta cade, cu un capăt pe decorul din spate al piesei *Domnișoara Nastasia* și cu un altul pe cortină.

„Lumea a năvălit la uși — va nota în scrisoarea sa C. Pădure. Ce-a fost ? N-am cuvinte să povestesc. La garderobă : haos. La ieșirea din teatru unii au spart geamurile. Un cetățean, cam bătrînel, se văieta : «Se dărîmă teatrul pe noi, aici

murim-. La care i-am răspuns : Taci din gură, omule ! Nu mai alarma lumea. A plecat din hol înaintea mea“.

Actorul Nae Mazilu își aduce aminte că fiul său a rămas pe scenă și se înapoiază. Între timp, însă, Dan Werner, cu micul Dan Mazilu în brațe, părăsise în goană scena și ajunsese în holul actorilor. Aici predă copilul mamei sale, care, de asemenea, face parte din personalul teatrului.

În astfel de situații, nu rațiunea, ci instinctul de conservare, temperamentul și obișnuințele formate în cursul vieții fiecăruia constituie resortul acțiunilor spontane. Regizorul de culise, Cornel Dogaru, escaladează balconul de la etajul I și sare sportiv, cu flexiunea genunchilor, pe sol. Același lucru îl face și Dan Werner, dar mișcarea pământului îi zmulge brusc balustrada din miini și cade în gol. Ajuns jos, simte o durere puternică la glezna dreaptă, dar e mulțumit că se găsește afară, unde se crede la adăpost de pericol.

Alții coboară în goană pe scările obișnuite și se opresc în fața teatrului, la vest de clădirea universității.

Actorul Emil Bozdogescu, care la începutul cutremurului tocmai pleca spre casă și care a trăit și pe cel din 1940, suplu cum este, se ține cu amîndouă miinile de o tufă de arbuști spre a-și menține echilibrul. Este îngrijorat de soarta familiei sale : mama octogenară, soția și copiii, care se găsesc în celălalt capăt al străzii Severinului, la blocul 5.

Actrița Rodica Radu se agită prin fața Teatrului, frecin-du-și miinile și repetînd ca un automat : „Copilul meu, copilul meu !“, deși, locuînd în apropiere, ar putea lua drumul casei. Cînd i se pare că s-au mai liniștit mișcările pământului, actorul Vasile Cosma întrebă pe regizorul de culise, Cornel Dogaru : „Ce facem ? Intrăm să dăm drumul actului III ?“. Între timp, Mimi Goanță, alergînd spre ieșire, scapă din miini chiseaua cu dulceață, părăsind teatrul în costumul și machiajul de pe scenă. Afară, în stradă, e zarvă mare.

Peste drum, la începutul străzii Dreptății, o femeie cu fața plină de sînge zace pe caldarîm. Cineva încearcă să oprească un turism ca s-o trimită la spital. Victima este Maria Dragomi-

rescu, responsabilă patiseriei „Spicul“, care, ieșind în fugă pe ușa din dos, a fost lovită de cărămizile căzute din clădirea unității respective.

Actrița nu aude și nu vede, însă, nimic din toate acestea. Ea fuge pe stradă, cu părul fluturând în aer, printre pietonii care aleargă încoace și încolo, pe strada Cuza Vodă și Calea București și printre mașini, care înaintează încet prin mulțime claxonând mereu. Nu se oprește decît acasă, unde întâlnește pe soțul său, actorul Iancu Goanță, și pe cei doi copii ai lor, Paul și Dan, afară în fața blocului, după ce petrecuseră cutremurul protejați de tocul unei uși.

INIMA CRAIOVEI

Așa-zisul *English Park*, cu părinte francez — E. Pinard — și structura de grădină franceză : flori multiforme și multicolore, arbuști și fântini arteziene, este în seara aceasta, ca în oricare altă seară, luminat feeric. Deși este trecut de ora nouă și nopțile sînt destul de reci, cîțiva pensionari în paltoane și pălării și mai multe perechi de tineri cu păr bogat și pantaloni evazați, mai zăbovesc pe băncile aleilor asfaltate. La hotarul nordic al părculețului, pe soclu, statuia lui Alexandru Ioan Cuza în picioare, în uniformă de colonel, cu capul descoperit, cu spațele pe care atîrnă o lungă pelerină, sprijinit simbolic cu mîinile pe mînerul sabiei, așa cum a conceput-o, demult, sculptorul R. Romanelli, stă de strajă, vizavi de sediul Comitetului municipal de partid și al Consiliului popular municipal, găzduite în clădirea cochetă, în stil românesc, operă a arhitectului Ion Mincu, ce se găsește dincolo de stradă și parc, cufundată în somn.

De o parte și de alta a acestei construcții, de-a lungul străzii ce poartă numele primului domnitor al Principatelor Române Unite, se întind blocuri mari, moderne, cu ferestrele luminate : „Lumea copiilor“ și „Romarta“. Spre răsărit de grădina publică e „Casa Albă“, impunătoare clădire cu multe magazine înșirate la parter și locuințe cu balcoane la cele trei etaje, care, ca și blocul de la sud, construit în anii puterii populare, ce găzdu-

iește, de-a lungul străzii „Oltețu“, mari magazine alimentare, își etalează vitrinele și ferestrele luminate. Cititorul, chiar dacă nu cunoaște Craiova, al cărei punct central este marcat de masiva și monumentală clădire în stil românesc, operă a arhitectului Petre Antonescu, veche de trei sferturi de veac, fostă prefectură, azi reședință a Comitetului județean Dolj al P.C.R. și a Consiliului popular județean ce încadrează spre spus, cu spațele, *English Park*-ul, poate să-și imagineze acest minunat ansamblu arhitectural.

Într-unul din apartamentele de la etajul I al blocului „Romarta“, Ion Ciubelan, conferențiar la Facultatea de științe economice, citește gazetele zilei. Ziua a fost așa de încărcată, încât n-a avut timp să răsfoiască presa. Deranjat la un moment dat de mișcarea lustrei, de legănatul și de trosnetele camerei și de zgomotul de afară, neobișnuit ca tonalitate și intensitate, înțelege și simte că e cutremur și, împreună cu soția, coboară repede în stradă.

Aici, spectacolul este uluitor și inedit : vuiet și praf în aer, pământul încă se vâlurește sub picioare, statuia domnitorului Alexandru Ioan Cuza pendulează într-o parte și în alta, din mulțime se aud strigăte : „Cade statuia lui Cuza !“. Cad coșurile sub ochii oamenilor, cu zgomot asurzitor, și de pe acoperișul Muzeului de artă o voce țipă : „e bombardament atomic“, în timp ce altele răspund : „nu, e cutremur“. Nimeni nu știe cînd a amuțit vuietul din aer și cînd a încetat zbuciumul pămîntului... Din blocurile „Romarta“, „Lumea copiilor“, „Casa Albă“ și „Gostat“, bărbați, femei și copii, unii în pijamale sau cămăși de noapte, în papuci sau desculți, ies în goană și se opresc în *English Park*. La cinematograful „Central“, aflat în apropiere, s-au spart cu zgomot vitrinele și sute de spectatori ies în stradă, fugind în toate părțile, împinzindu-se printre alți pietoni, care aleargă într-o direcție sau alta și printre taximetrele care cu greu își fac loc print mulțime, claxonînd continuu.

English Park-ul — sau grădina „1 Mai“ cum i se spune — e supraaglomerată, pare un stup în care oamenii intră ca albinele, în urdiniș. Numai că zgomotul albinelor e înlocuit cu

vacarmul uman. Se aud strigătele mamelor, care nu-și găsesc copiii, țipetele copiilor, care nu-și găsesc părinții, și voci de bărbați, care încearcă să liniștească lumea, anunțând că „totul s-a terminat“.

În fața clădirii Consiliului popular județean, precum și în parcul din jurul Teatrului Național — aceeași învălmășeală și același vacarm.

Ceea ce e demn de relevat, în atmosfera acestei nopți de groază, îl constituie faptul că oameni de toate vîrstele, de diferite profesii, cunoscuți între ei sau nu, se destăinuiesc, se încurajează și se ajută reciproc, de parcă s-ar cunoaște de mult, ar fi prieteni vechi sau chiar frați. Primejdia comună șterge diferențele de orice fel și unește mulțimea într-o singură conștiință : a solidarității și omeniei.

ȘCOALA LUI COANDĂ ȘI A LUI TITULESCU

Colegiul „Nicolae Bălcescu“ din Craiova are o istorie lungă și glorioasă. Așezată cu fața spre sediul Comitetului județean de partid la o distanță de vreo două sute de metri, actuala clădire — monumental edificiu de învățămînt — a fost construită între anii 1893—1895 în stilul academismului francez, după proiectul arhitectului Toma Dobrescu.

Sub numele de „Școala Centrală“, această instituție de învățămînt a funcționat și mai înainte. În 1837—1839 dispunea de un local în formă de careu, cu ceas și clopotniță. Era așezată mai spre apus, în curtea liceului de azi. Clopotnița a fost dărîmată de un cutremur, în 1838. Restaurată între 1839—1842, această clădire a fost imortalizată în celebrul tablou „Hora Unirii din Craiova în 1857“ realizat de Theodor Aman. Dată fiind așezarea topografică de atunci a școlii, deducem că hora care l-a entuziasmat pe marele pictor s-a jucat pe locul pe care s-a ridicat liceul de astăzi.

Originea „Școlii centrale“ o găsim, însă, în 1826, cînd funcționa într-o clădire alăturată bisericii Obedeanu, așa încît în 1976 s-au aniversat 150 de ani de existență a acestei prestigioase instituții de învățămînt, cu care prilej directorul său, profesorul emerit Nicolae Andrei, i-a dedicat un amplu, interesant, și foarte documentat volum omagial, intitulat în mod fericit „Ani de lumină“. Autorul acestei cărți scria : „oameni de știință și tehni-

cieni de renume mondial ca Gheorghe Țițeica, Simion Stoilov, Ludovic Mrazec, Gogu Constantinescu și Henri Coandă, mari filosofi ca profesorul C. Rădulescu-Motru, strălucitul om politic Nicolae Titulescu, cunoscuți scriitori ca Traian Demetrescu, Al. Macedonski, Gib. I. Mihăescu, medici care aparțin acum istoriei medicinei mondiale ca Amza Jianu, Iancu Jianu, Traian Nasta, Dimitrie Gerota și alții au făcut studii liceale la liceul «Nicolae Bălcescu».

Condusă cu competență de profesorul Nicolae Andrei, bun organizator și pedagog, școala își păstrează azi înalta tradiție și se găsește la cel mai înalt nivel didactic al timpului, folosind cele mai noi metode pedagogice și căutând permanent să se depășească.

Iată, chiar în seara zilei de 4 martie 1977, în sala de festivități de la etajul II al liceului, are loc o dezbatere pe tema „Orientarea școlară și profesională”. Sint aici aproape șaptezeci de profesori și diriginți între care Ana Ungureanu, Cecilia Nicolaescu, Nicolae Safta, Petria Stoichiță, Ionel Dobre.

După ce directorul liceului prezintă un referat, ia cuvântul conferențiarul dr. Ion Dumitrescu, de la Institutul de perfecționare a cadrelor didactice. Vorbește, de asemenea, Enache Longin, consilier al liceului pentru îndrumare și orientare profesională. Ultimul înscris la cuvânt e profesorul de matematică Ionel Dobre, care însă renunță să mai vorbească, deoarece dezbaterea s-a prelungit și este aproape ora 9. Directorul anunță sfârșitul discuțiilor, trage concluziile și încheie dezbaterile apoi coboară pe scări în cancelarie. Coboară liniștiți, în ordine, și profesorii, dar când ajung pe sala de la parter, se aude un zgomot puternic și masiva clădire începe să se zgâlție. Cei mai mulți cred că s-a întâmplat ceva la cazanele caloriferelor. Dar etajele troznesc înfiorător și se aud prăbușiri de moloz și cărămizi. Troznesc zidurile și la parter și tencuiala se destramă și cade, răspîndind un nor alb de praf și pe sală și în cancelaria profesorilor. Toți fug spre ieșire, înspăimîntați. Profesoarei Cecilia Nicolaescu i se face rău, simte o amețeală cumplită și nu-și mai poate ține echilibrul. E sprijinită pe brațe de doi

colegi, care o scot afară, la aer. Deodată, în apropiere se aude un zgomot asurzitor. Cei care au ajuns în afara clădirii văd că s-a frînt de la bază cupola bisericii catolice, care cade într-o parte, în timp ce orologiul este zvirlit în stradă. Profesoara Petria Stoichiță se împiedică de scările de la ieșire și cade, se ridică și exclamă : „Vai ! copiii mei !“. Este vorba de cei doi fii ai săi, studenți la București, aflați acum, acasă, la Craiova, într-o scurtă vacanță.

Cu siguranță că în secundele acestea toată lumea e lămurită că este vorba despre un cutremur. Unii aleargă spre casă, alții se adună cît mai departe de clădiri, în jurul statuii lui Ion Maiorescu, care încetează să se mai clatine într-o parte și alta. Străzile se umplu de lume. Totul se pare că se liniștește. Directorul Andrei, însoțit de cîteva cadre didactice, în special bărbați, intră în curtea liceului. Elevii interni sînt acolo. Doar doi lipsesc. Sînt găsiți ascunși după televizor, într-o sală de meditație. Pe urmă, pentru că lumina nu s-a stins, calm și tăcut, directorul inspectează, cu însoțitorii săi, clădirea principală, cea veche. La etaje s-au prăbușit ziduri, iar la parter numai aripa dinspre sud va mai putea fi folosită. Au căzut un zid de la frumoasa sală a bibliotecii, tencuieli și cărămizi din celelalte săli, deteriorînd grav splendidele picturi ale lui Francisc Tribalscki.

Îmbrăcînd pardesiul în cancelaria jupuită, Nicolae Andrei nu se mai gîndește la ce a fost, ci la ce va trebui să înceapă miine în zori. Pentru el, mai ales, aceasta este noaptea cea mai lungă...

ÎN PRAG DE PENSIONARE

E ora nouă seara și din gangul Facultății de agronomie pleacă ultimii studenți. Nu ies de la cursuri, ei de la o adunare. Decanul facultății, conferențiarul ing. Constantin Barbu, un bun specialist și pedagog, este văzut îndreptându-se spre biroul decanatului. Portărița Maria Ciocan verifică dacă ferestrele amfiteatrului și sălilor de cursuri sînt închise. Se retrage, apoi, în sala din față, așezîndu-se pe scaunul de lingă măsuta telefonului. Dar nu-i vine să stea. Coboară în gang să-și mai miște picioarele, mai iese afară, în fața clădirii, să privească grădina „Mihai Bravu“ și să inspire aerul curat ce vine de acolo. Vede — a cîta oară? — statuia lui Tudor Vladimirescu și de aceea aproape că nici nu o observă, mai ales că ea nu intuiește legătura dintre locul acesteia și clădirea Tribunalului județean de dincolo de grădină, care a fost proprietatea boierilor Glogoveni și a găzduit, la începutul celuiilalt veac, pe conducătorul revoluției de la 1821. În dreapta, în colțul străzii Libertății, la ferestrele noii clădiri a miliției municipale, se văd luminile aprinse. În spate, tot cu ferestrele luminate, se observă masiva casă unde, între cele două războaie mondiale, a locuit familia Pop, care a constituit subiectul de inspirație pentru cunoscuta comedie de moravuri a dramaturgului N. Kirîțescu. Firește, Maria Ciocan nu cunoaște istoria acestei case și nici n-o interesează. Ea așteaptă să vină ora zece, să predea serviciul și să plece acasă, căci stă tocmai în cartierul Craiovița Nouă și autobuzele se

răresc la orele târzii. Cu siguranță că-i vine în minte că acestea sînt printre puținele ore de activitate care i-au mai rămas, căci peste cîteva zile urmează să se pensioneze pentru limită de vîrstă. Dosarul i s-a întocmit deja și se va retrage la ea acasă pentru tot restul vieții. Va putea, astfel, să se ocupe mai mult de gospodărie și de îngrijirea soțului ei bolnav.

Uneori o încearcă, poate, și regretul că se desparte de lumea de aici, dar acum, aproape de sfîrșitul serviciului de azi, plictisită și obosită își dorește atît de mult anii liniștiți de pensionară.

...Așa gîndea, probabil, stînd pe scaun lîngă telefon sau plimbîndu-se prin gang, cînd, pe neașteptate, afară se stîrni un vuiet neobișnuit și clădirea începu să se clatine. Instinctiv, înainte poate chiar de a se lămuri ce se întimplă, portărița în prag de pensionare Maria Ciocan părăsește gangul de la intrarea facultății, fugînd, pentru a se salva, spre statuia lui Tudor. Dar cupola de deasupra clădirii, zguduită, se destramă și cărămizile ei bombardează femeia care fuge și o prăbușesc la pămînt. Este găsită puțin mai târziu, cu fața plină de sînge și capul zdrobit.

Și astfel, în seara aceasta, anii liniștiți de pensionară ai Mariei Ciocan au fost înlocuiți cu liniștea eternă a morții.

O CĂLĂTORIE DRAMATICĂ

În ziua de 4 martie 1977, ziaristul Romeo Popescu este de serviciu la tipografie și vrea ca pînă la zece seara să-și termine toate treburile, că în zori va trebui să plece cu trenul la Gura Ocniiței. Acolo este un sanatoriu de recuperare motorie, unde fiica lui, purtătoare a unor sechele poliomielitice, este internată de mult timp. Tot acolo, ca însoțitoare, se află și soția. Dacă pînă acum Romeo Popescu se ducea periodic, dar la date neprecise, să le vadă, data aceasta nu poate fi schimbată : mîine, 5 martie, fetița lui împlinește unsprezece ani și el își dă seama cîtă plăcere i-ar face să-și vadă amîndoi părinții lingă ea aniversîndu-i ziua nașterii.

La ora nouă seara termină de citit paginile interioare ale ziarului și pleacă spre casă, care nu e departe : în strada A. I. Cuza nr. 6, blocul 150 de apartamente. Acasă începe să împacheteze lucruri și alimente pe care trebuie să le ducă la Gura Ocniiței. Are și un tort mare, ornat cu figuri, litere și cifre de ciocolată de la cofetăria „Femina“, pe care se chinuiește să-l împacheteze cît mai bine. Dar tocmai cînd efectuează această treabă meticuloasă aude afară un fel de muget sinistru și observă, uimit, că mobila începe să danseze pe parchet. Prinde repede în brațe televizorul, care tinde să cadă de pe măsuta lui, și-l așază pe pat, dar în acele clipe se simte în pericol și fuge,

cu toată viteza de care e capabil, afară. Ajunge printre primii în curtea blocului și, pentru că e încă dezzechilibrat din cauza mișcării scoarței pământului, se prinde, la întâmplare, cu brațele, de câte un arbore. Îl ajung din urmă și alți locatari, care privesc îngroziți cum blocul se înclină când într-o parte, când într-alta, când, deodată, calcanul masivei „Case Albe“ se desprinde și se prăbușește, cu un zgomot asurzitor, într-un nor de praf. Un locatar sare de pe balconul etajului I și-acum zace, culcat la sol, fără putință de a se mai ridica. Lumea face roată în jurul lui și nu știe ce să facă, deoarece, nefuncționând telefoanele, nu pot lua legătura cu Serviciul de salvare. Romeo Popescu n-a mai cunoscut alt cutremur : în timpul celui din 1940 era copil. Îi vine ideea să facă apel la un turism particular și reușește să ducă victima la serviciul de urgență al Spitalului clinic județean. Îl predă oamenilor în alb, aflați la datorie, și care acționează cu mult devotament pentru îngrijirea răniților. Niciodată, văzându-i alergând de la un rănit la altul pentru a le salva viața sau alina durerile, nu s-au ridicat mai sus în ochii ziaristului ca în noaptea asta. „Ce oameni minunați !“ exclamă el pentru sine. Apoi plecă pe jos la Întreprinderea poligrafică „Oltenia“, pe care o părăsise cu o oră în urmă, ca să vadă dacă s-a întâmplat ceva acolo și să ia măsurile cerute de situație.

Pe străzile presărate cu cărămizi vede bolnavi care părăsiseră spitalul în halate și papuci și acum fug spre casele lor, încrucișându-se bărbați și femei care plîng.

La tipografie e întuneric, dar colegii săi sînt deja acolo. Le spune că nu poate renunța să plece la Gura Ocnitei. Doi tovarăși — Ion Vrăjitoru și Nistor Țuicu — se oferă să-l înlocuiască la serviciu.

...La orele două noaptea pleacă spre gară să se intereseze cum merg trenurile după cutremur. Dar dacă și gara și liniile ferate sînt deteriorate ? Nu, sînt în stare bună. Vede de la distanță, mergînd pe strada Republicii, luminată, modernă și monumentală clădire a stației C.F.R. Craiova, ridicată după proiectul arhitectului I. Milobendzki, în anii 1968, pe timpul cînd regionala noastră de căi ferate era condusă de actualul prim

vicepreședinte al Consiliului popular județean Dolj, inginerul Vasile Bulucea. Romeo Popescu e fericit cînd află la biroul de informații că singurul tren care pleacă cu certitudine la ora sa obișnuită e acela pentru care cumpărase bilet cu o zi înainte de la biroul de voiaj.

La ora patru dimineața, încărcat cu pachete voluminoase, coboară în fața blocului și pleacă din nou spre gară. Merge pe partea carosabilă a străzilor. Evită trotuarele, căci nu se știe ce rezistență mai au zidurile. Cineva, cu o „Dacie“ roșie, îl întrebă unde merge. Îi spune că la gară. „Nu pleci dumneata acum, la drum, fără să fii nevoit“. Romeo Popescu urcă în taximetru cu bagajele sale. Nu-l întrebă pe șofer cine este și cum îl cheamă. Ce rost are să știe numele lui? Important este că se arată om de omenie, așa cum ar trebui să fim toți și nu numai în noaptea aceasta. Ceva mai mult, necunoscutul îl ajută să-și urce bagajele în tren. La despărțire își urează reciproc: „sănătate și noroc“.

Trenul pleacă. E aproape gol. Romeo Popescu mai călătorise cu acest tren și aproape totdeauna era aglomerat. Acum unii renunțaseră, iar alții nu mai putuseră să plece la drum. Cei cinci-șase călători ai vagonului sînt adunați toți într-un compartiment dintr-o nevoie de solidaritate. Nimeni nu mai dorește singurătatea.

Prin lumina incertă a zorilor de martie, pe fereastra vagonului, Romeo Popescu privește cu tristețe ruinele orașului lui, grav lovit de cutremur.

Trenul ajunge în gara Fusea, fără întîrziere. Dar de aici înainte nu mai poate înainta: stațiile spre București sînt blocate. Semnalul roșu e pus definitiv în fața garniturii trenului.

Pînă în stația Titu, de unde se poate lua alt tren spre Tîrgoviște, mai sînt doisprezece kilometri. Timpul trece fără milă. Omul nostru e disperat. Dar iată că alți oameni îl ajută să ajungă cu pachetele în șoseaua națională, unde opresc o mașină care îl duce pînă la gara Titu. Aici însă, garnitura de Tîrgoviște se pusese în mișcare. Romeo Popescu ocolește un tren, care staționa, iese lingă liniile de unde putea fi văzut de mecanicul locomotivei în mișcare și face semneperate. Și cînd nu mai are nici o spe-

ranță, aude zgomot de frine și ultimul vagon se oprește în fața sa. Doi tineri sar din vagon și îl ajută să urce.

În gara Tîrgoviște mulțumește mecanicului, un om mărunț, cu fața ovală, care pare obosit și îngîndurat. Încearcă să-i ofere o hîrtie de douăzeci și cinci lei, dar e refuzat :

— Du-te, omule, la necazurile dumatiale. Să găsești bine unde mergi !.

Și Romeo Popescu găsește bine, unde ajunge. Și aici căzuseră coșuri grele și crăpaseră ziduri, dar nu se prăbușiseră case și nu sînt victime.

Directorului sanatoriului de copii, medicul Tudorel Ionescu, nu-i vine să creadă că tatăl micii lui paciente a plecat din Craiova la orele cinci dimineața și la unsprezece și jumătate e la Gura Ocniței. Nu-i vine să creadă că niște oameni necunoscuți îl învitaseră în mașină, îl ajutaseră la bagaje și că un mecanic de locomotivă oprise trenul de Tîrgoviște ca să-l ia. Parcă nenorocirea aceasta, care căzuse peste oameni, le schimbase sufletele.

În salonul fiicei lui Romeo Popescu mai sînt încă nouă fete. Călătorul nostru, tatăl Anei, scoate tortul pe care a reușit să-l ducă nealterat ca formă și ornamentație și îl împarte în zece felii aproximativ egale, cîte una de fiecare. La aniversarea zilei de naștere a Anei, toate colegele ei de cameră sînt fericite, alături de ea.

Ce puțin le trebuie unor copii pentru fericire, mai ales că nu-și dau seama de suferințele țării, care nu se văd dintre zidurile sanatoriului ! Romeo Popescu e, totuși, mulțumit de ceva, care se înalță deasupra încercărilor din noaptea asta : sufletele oamenilor s-au umanizat mult prin această suferință.

ÎN ZONA CASEI BĂNIEI

Documentele atestă că în evul mediu simburile din care s-au dezvoltat orașul propriu-zis și centrul comercial al Craiovei a fost vilceaua Elca, unde se găsește azi Piața veche. În jur erau case boierești, hanuri și, mai la o parte, pe o terasă, Casa Băniei și, firește, biserica principală a localității. De aici, orașul s-a întins încet spre nord, spre răsărit și spre sud, zona aceasta rămânind partea cea mai apuseană a lui. De la poalele terasei Casei Băniei pînă în Lunca Jiului se întindea un teren mlăștinos care numai în ultimele decenii ale capitalismului a fost presărat cu căsuțe pitice și mizere, cele mai multe fiind construite din nuiiele împletite și lut. În regimul socialist au fost construite și aici vile moderne, marele Stadion „Central“ al Craiovei, o sală de sport, blocuri cu zece etaje...

Casa Băniei de azi, cu etaj și pridvoare, este opera lui Matei Basarab și, mai ales, a lui Constantin Brîncoveanu, care o reînnoiește în 1699. Dar cea dintîi Casă a Băniei a fost construită mult mai înainte, de Barbu Craiovescu, din familia puternicilor boieri Craiovești din care au făcut parte toți Banii pînă la Mihai Viteazul. În perioada cînd a fost Ban al Craiovei, marele voievod a avut reședința în casa lui Barbu, și nu în Casa Băniei de azi. În actuala clădire a avut sediul administrația austriacă, în timpul cînd Oltenia a fost ocupată de Habsburgi, și tot aici au fost

găzduiți membrii Guvernului provizoriu în 1848, când au venit de la Islaz. Azi, Casa Băniei adăpostește secția de etnografie a Muzeului „Olteniei“.

La aproximativ cincizeci de metri distanță spre nord de Casa Băniei se află catedrala „Sf. Dumitru“, ridicată în ultimul deceniu al secolului trecut de către arhitectul André Lecomte de Nouy. Ea a fost clădită pe locul unei biserici mai vechi. Paul de Alep ne informează că aceasta din urmă a fost construită de Matei Basarab. De aici i-a rămas numele de biserică domnească. Dar epitetul mai vechi de „băneasa“ și documentele ne arată că pe acest loc și mai înainte a mai fost o biserică, cu același nume, a boierilor craiovești. Ceva mai mult, cercetătorul August Pessiakov indică aici construcția bisericească chiar în jurul anului 1000 al erei noastre.

Astăzi, Casa Băniei și catedrala „Sf. Dumitru“ se găsesc în mijlocul unui păruț cu arbuști, arbori, flori, alei și bănci.

Peste drum, în strada Grigore Preoteasa, la casa cu nr. 8 a locuit renumitul om de știință C. S. Nicolăescu-Plopșor, arheologul cu barbă de patriarh, care pînă în 1968, când a murit, a tot răscolit pămîntul Olteniei, găsind urme de așezări omenești și în preistorie.

În seara zilei de 4 martie 1977, medicul Florian Ciuciulete cu soția sa, Angela, cu fetița, Daniela, și fiul lor Viorel se găsesc la masă, în bucătărie, când deodată aud un zgomot puternic afară. vasele încep să danseze pe masă și zidurile să troznească. Medicul își dă imediat seama că e cutremur și, după ce închide repede aragazul, trage televizorul din priză și oprește mașina de încălzit care funcționează pe bază de petrol. Se retrag apoi toți patru în cadrul tocului ușii de la bucătărie, unde stau nemișcați și incremențiți de spaimă. Angela crede că e bine să coboare în curte, dar Florian, care trăise și cutremurul din 1940, le spune să rămînă toți pe loc, deoarece în curte pot fi loviți în cap de cărămizile coșurilor, care se năruie înaintea zidurilor. Crede că o casă așa de solidă, cu ziduri de aproape un metru grosime, nu se poate prăbuși și sînt mai în siguranță aici. Însăpămîntați de vuietul sinistru de afară și de troznetele din casă, nici nu bagă

de seamă cînd se sparg patru geamuri de la ușa bucătăriei și cioburile cad lîngă ei. Suportă cum suportă mișcările orizontale ale podelei, imprimate de seism, dar cele verticale le creează momente de groază : au impresia că pămîntul va crăpa și-i va înghiți de vii. Noroc că lumina nu se stinge și faptul acesta le dă o ultimă speranță.

Cînd nu se mai produc mișcări și zgomotele dispar, coboară cu toți în curte, unde alți locatari ieșiseră în timpul cutremurului. Nu este nici o victimă. Ies apoi în stradă în jurul statuii lui Mihai Viteazul. Piațeta de aici și terasa Băniei sînt înțesate de oameni de toate vîrstele, mai toți îmbrăcați sumar, așa cum îi surprinsese seismul.

Căminul preotesc „Renașterea“ are puține avarii, dar catedrala are turlile crăpate și chiar și zidurile. La Casa Băniei, în unele ziduri sînt părți dislocate, mai ales în partea de sud, unde pridvorul construit de Elena Otetelișanu în 1811 e, în parte, prăbușit. Desigur că în interior multe obiecte și vase de ceramică, căzute de pe polițele lor, sînt distruse.

Familia Ciuciulete întilnește și pe Georgeta Petruțian, care locuiește pe aceeași stradă la numărul 16 și care-i povestește că a fost surprinsă de cutremur singură acasă, că a căzut o grindă în sufrageria unde se găsea și că a fost prăfuită de moloz. Ușa de la ieșire se blocase, dar instinctul de conservare i-a dat putere s-o izbească cu piciorul și s-o deschidă. Fiica medicului Ciuciulete, Daniela, în vîrstă de doisprezece ani, întreabă dacă nu mai vine un cutremur. Tatăl o convinge că totul s-a terminat, căci altfel nu s-ar mai fi oprit.

Apoi, doctorul își lasă familia în stradă, reintră în apartamentul lor și vede un adevărat dezastru. Masiva sobă de teracotă se prăbușise și funinginea se răspîndise pe obiectele din jur, pe podea și, mai ales, pe cele două mari covoare persane care o acopereau. În cădere, rupsesse un fotoliu și zdrobise o parte din dulapul bibliotecii. Peste tot moloz și, ici și colo, cărămizi desprinse. În vitrină — pahare, cești și farfurioare sparte. La bucătărie — vase și crățiți răsturnate, cioburi de farfurii pe

jos. Încearcă să dea telefon la frați și la prieteni, dar aparatul nu funcționează.

Coboară în curte, unde aude că un vecin e rănit. Îl urcă în mașina sa și, însoțit de fiul său Viorel, în vîrstă de treisprezece ani, îl duce la Serviciul de urgență al Spitalului clinic. O tină ră vecină, e, de asemenea, ușor rănită. Ea născuse de curînd și în timpul cutremurului ea și-a acoperit pruncul cu trupul său. O transportă și pe aceasta cu turismul său, însoțit mereu de Viorel, la mama ei, în strada Caracal. Pe urmă, trece pe străzi grav avariate, ca : Maxim Gorki, Cimpia Islaz, Brestei, adună răniți, pe care îi duce la spital.

În zorii zilei de 5 martie, toți patru încep curățirea și munca grea a refacerii locuinței.

DORINȚA SUPREMĂ A UNEI TINERE MAME

Intr-un apartament, de la etajul III al unui bloc din cartierul Brazda lui Novac, Costel Găgiu, cu cei doi fii ai săi, Luigi, de treisprezece ani, și Daniel, de zece ani, privesc la televizor, în seara zilei de 4 martie 1977, filmul *Dulce și amar*. Tatiana, soția lui, așază mîncarea pe aragaz, la bucătărie. Ea, însă, nu se simte bine : are dureri atroce la șoldul drept, apărute așa, din senin, astă seară. Pînă la urmă, nemaiputînd să le suporte, își roagă soțul s-o ajute să ajungă pînă la un pat. Acesta o ridică pe brațe și o lasă pe dormeaza din sufragerie.

Dar, tocmai în clipa aceasta, apartamentul începe să se clatine și imaginile de la televizor să pîlpiie. Speriat, Costel strigă : „E cutremur ! Tatiana, să luăm copiii și să fugim afară !“. Și, într-adevăr, el și copiii fug în jos, pe scări. Inițial, Tatiana nu e așa speriată. Ea n-a apucat cutremurul din 1940 ; s-a născut cu trei ani mai tîrziu. Închide televizorul, ia vaza de pe el și o pune pe parchet, adună vestminte pentru copii, care au ieșit din casă numai în chiloți și maiouri. Rămasă singură în urmă, pentru că mișcărilor se întetesc și zidurile încep să scrișnească și obiectele din casă să cadă, se înspăimîntă și fuge și ea. E ultima din bloc. Se grăbește, dar proiectată cînd în zid, cînd în balustradă, se împiedică, cade pe scări și se rostogolește pînă la etajul II, unde ajunge din urmă convoiul de locatari care coboară. Se crede pierdută și simte că aici îi e sfîrșitul, fiindcă se va prăbuși blocul pe ei. Dar nu-i e teamă, fiindcă nu se mai gîndește

la viața ei. „Bine că scapă copiii ! Bine că scapă copiii !“ repetă în gînd și aceasta îi e suprema dorință în clipa de față.

Ajunge însă jos, răcorită pe scara de la intrare a blocului de un lichid rece, care-i curge de sus în cap. Momentan crede că plouă. După miros își dă seama că e vin. Mai târziu va afla că s-au spart două damigene pe un balcon.

Între blocuri, lume multă, care se împulzește. Tatiana își caută soțul și copiii și-i strigă pe nume. Își dă seama că pămîntul s-a liniștit. „Dar pentru cît timp ?“ — se întrebă ea. În sfîrșit, găsește pe ai săi și pleacă cu toți, departe de blocurile turn, lîngă care se găsesc, spre Depoul C.F.R. Acolo e o poienită în mijlocul unei pădurici de salcîm, unde se simt în siguranță.

Dar nu zăbovesc mult, acolo : se reîntorc la bloc. Nu urcă la început decît Costel. Găsește mobila deplasată în mijlocul camerelor, oala de pe argaz căzută, sticle și vase sparte, praf de var pe obiecte.

Mai târziu, cei doi soți pleacă fiecare spre întreprinderile unde lucrează.

Se crapă de ziuă...

AU FOST ȘI OAMENI FERICIȚI...

Au fost și oameni care n-au simțit acea groznică mișcare tectonică, oameni aflați într-o asemenea postură, încît cele 60—70 de secunde de coșmar n-au produs acea spaimă greu de descris, chiar de cel care a trăit cu intensitate cutremurul. Au fost, cum spuneam, oameni care au trecut prin marele cataclism fără... să-l recepționeze. Și au fost, culmea, fericiți, în acele clipe dramatice. Ba chiar foarte fericiți, pentru că, paradoxal, viața ne oferă și astfel de situații, în clipe în care nimeni nu s-ar fi așteptat la așa ceva. Ne-o mărturisește Romeo Păunescu, din Craiova, Cartierul Piața Gării (Bloc H3), care, atunci (la ora 21,22) se afla în baie, scufundat pînă la gît în cada cu apă caldă, în timp ce dușul arunca cu putere pe oglinda de apă a căzii un jet puternic, iar el, izolat în acea încăpere cit o cabină de teleferic, cînta *M-a făcut mama oltean*. Toate acestea aveam să le aflăm chiar a treia zi după cutremur de la prietenul nostru, venit să dea o mină de ajutor la degajarea de moloz a încăperilor Muzcului de artă din Craiova, de care, într-un fel sau altul, prin natura funcției sale, răspundea și el.

„Cînd am ieșit din baie — ne mărturisea Romeo Păunescu — mi-am căutat în apartament soția. Am strigat după ea, dar nimic. Casa era pustie. Acea liniște de mormînt mi-a produs o panică pe care n-am trăit-o niciodată în viața mea. Ceva mai tîrziu aveam să aflu că soția mea a bătut în zadar, în acele minute

infernale, în ușa de la baie în care mă simțeam ca pe valuri și cîntam ca niciodată. Apoi, a alergat disperată, pe scările blocului, care scîrțiau din toate încheieturile și care, în chip fericit, n-au cedat, așa cum s-a întîmplat în atîtea alte situații, despre care am auzit ulterior.

Așadar, a fost cutremur, un cutremur pe care eu, prin natura împrejurărilor nu l-am simțit, sau dacă l-am simțit, a fost ceva pe care numai apa, cîntecul și încăperea în care mă aflam l-au „distilat“.

Și omul acesta, cu o deosebită dezinvoltură în tot ceea ce face și spune, ne privește, ezită momente în șir și lasă să se înțeleagă, din gesturile lui, că putea fi și altfel. Pentru că, nenorocirea ne-a pîndit la tot pasul. Pentru că, doar întîmplarea, numai ea l-a ferit de mai rău.

„Știți — ne mărturisește Romeo Păunescu —, în viața mea am trecut multe hopuri, mai grele sau mai ușoare, în care întîmplarea, la fel, m-a salvat, ca prin minune. Dintr-un accident de automobil am scăpat ca prin urechile acului, datorită unui lac în care am fost catapultat de pe marginea unei șosele. Așa că tot apa m-a salvat și atunci. Dar dacă nu știam să înot, alta era povestea.... Nu mai prindeam nici baia, nici dușul acela binefăcător, nici cîntecul de inimă, al nostru, al oltenilor, în încăperea zăvorîtă în seara de 4 martie a anului 1977...“

O ÎNTÂMPLARE CU DECEBAL ȘI MIHAI VITEAZUL

Cu circa 30 de minute înaintea cutremurului, blocul H-4 din cartierul Brazda lu Novac se afla în beznă. Să fi fost, oare, și aceasta vreo întâmplare prevestitoare de nenorociri? sau a fost o pură coincidență la marele cutremur de 70 de secunde? Oricum, între celelalte blocuri din zona complexului nou, din cartierul Brazda lui Novac, H-4 singur n-avea lumină. Și cind toți locatarii — circa 100 la număr — așteptau să se aprindă becurile, aparatele de radio ori televizoarele să funcționeze, s-a produs cataclismul. În acele momente unice, familia Ungureanu din apartamentul 10, scara I, se afla împrățită în trei. Soțul și fiul ascultau muzică ușoară la un tranzistor, într-una din cele trei camere; mama se afla singură în sufragerie privind prin fereastra deschisă spre centrul orașului în care zărea nenumărate lumini, blocuri și alte clădiri, de atâtea ori privite de aici, de la etajul al treilea. Fetele (Sanda și Sorina) încercau să adoarmă în camera lor, în care televizorul, cum spuneam, din lipsă de curent, amuțise de mai mult de o jumătate de oră. Cum a reacționat această familie, aflată, fiecare dintre ele, în cite o încăpere?

„Cind a început cutremurul, după cum aveam să aflu mai târziu, sub mine și băiat s-a produs o asemenea mișcare, încît am crezut că ne scufundăm cu toții în hău. Apoi, treptat, treptat, această primă senzație a dispărut, fiind înlocuită de ceva și mai groaznic. Camera în care mă aflam a început să danseze,

ceva ireal și tenebros ne înconjură — mărturisea Tudor Ungureanu. Cutremur ! Cutremur ! am strigat înspăimântat și puternic, spre a fi auzit de ai mei, de care eram izolat în acele clipe de întuneric absolut. «Copiii ! Copiii !» — mi-a răspuns din sufragerie soția, cu un glas de spaimă pe care îl auzeam așa pentru prima oară în viața mea. Era un strigăt de salvare, în primul rînd a celor trei copii : Marian, Sanda și Sorina.

În tentativa mea de a ieși din cameră împreună cu băiatul, sînt izbit în plină față de o ploaie de cărți căzute de pe rafturile bibliotecii, care se prăbușește și îmi barează trecerea spre camera de vizavi, unde se aflau fetele — continuă să povestească cu emoție Tudor Ungureanu, chiar dacă, de la data de 4 martie trecuseră mai multe săptămîni. Groaza, în acele momente, care nu se mai terminau, lua proporții la auzul unor noi strigăte : «Copiii ! Copiii ! — ai grijă de copii !».

La gîndul că cealaltă bibliotecă din sufragerie, mare cît un perete, a prins în căderea sa soția, mă lupt cu maldărul de cărți care îmi barează ieșirea și reușesc să mă strecur prin crăpătura ușii, pe culoar. O lovitură ca de trăsnet mă încremenește. Rămîn buimac. Copiii nu țipă nici unul. Semn bun, îmi zic eu. O nouă pocnitură și, culmea, liniște. Peste tot, în întunericul acela absolut, domnea o liniște stranie. Mai tîrziu, peste două-trei ore aveam să constat că cele două lovituri puternice se produsese ră prin căderea de pe un raft, de la înălțimea de doi metri, a unui aspirator care făcuse praf capacul de ebonită de la toaletă și al rezervorului de apă din aceeași încăpere. Ca o vijelie intru în camera fetelor, le trag după mine pe culoar. Îndemn pe băiat să mă urmeze, ajung în sufragerie, ne dăm mina toată familia și, pe scări, în cîteva secunde, iată-ne, ultimii locatari ieșind din blocul în fața căruia lumea privea uimită dansul acestei clădiri cufundate în întuneric. A trecut o oră sau poate două, pînă hotărîm să ne reîntoarcem în apartament. Fără încălțăminte, îmbrăcați doar în pijamale, îndurașem răcoarea nopții și nu simțisem mai nimic. Clipele de groază ne chinaseră, dar organismul rezistase și am fi putut sta așa multă vreme. N-am mai rămas afară, pentru că ne dădeam

seama că eram ultimii locatari care nu urcaseră în apartamentele lor. În fine, acum ne aflăm din nou în casa noastră, de data aceasta cu lumină electrică, cu liniște și ne privim de parcă nu ne-am fi văzut de un an. Încercăm un inventar al pierderilor. Fiecare dintre noi găsește diferite obiecte căzute, sparte, ori deplasate de la locul lor. La picioarele noastre, în sufragerie, sfărâmat în cioburi zace bustul de marmoră al lui Decebal; la numai câțiva centimetri depărtare, cel al lui Mihai Viteazul — acesta neatins de aripa seismului. Întimplarea ne uimește. Și aceasta, cu atât mai mult, cu cât înaintea cataclismului, cele două figurine de mărimea unui ou de struț se aflau amplasate în același compartiment al bibliotecii din sufragerie, iar în căderea lor se pare că n-au întâlnit nimic, nici un obiect mai tare de care să se fi lovit. Și atunci, atunci cum s-a întâmplat? Decebal «mort», iar Mihai Viteazul «viu», absolut neatins, nici măcar o zgirietură. Ridic cu grijă și emoție figura viteazului de la Călugăreni — relatează Tudor Ungureanu — care mă privește cu ochii aceia de vultur, mândru parcă pentru că și de această dată «bătălia» fusese câștigată. Culeg de pe covor, ciob cu ciob, statueta regelui Decebal, pe care împreună cu cei trei copii încercăm s-o reconstituim, dar nu reușim în acea noapte. La o săptămână, însă, regele Decebal, complet restaurat, și-a ocupat vechiul loc lângă Mihai, înobilind parcă și mai mult încăperea...“.

TOȚI TREI...

Ziua de 4 martie ar trebui să fie o zi de aniversare în casa familiei Grecu : Manuela împlinește patru ani. Dar numai mama este acasă. Maria Grecu, deși are numai douăzeci și doi de ani, nu și-a luat servicii, fiindcă vrea să-și crească cit mai bine cei trei copii ai săi. Căci, în afară de Manuela, mai are doi băieți : Daniel, de un an și jumătate, și Eduard, de șase luni.

Pe la ora opt seara, vine și tatăl. Marin Grecu, în vîrstă de treizeci și cinci de ani, șofer-macaragiu la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole, lucrează în ture. Faptul că e muncitor la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole explică și situația lor de chiriași ai etajului unei case cu numărul 20 din strada Bucovățului, proprietate a întreprinderii respective.

Azi, Marin Grecu nu se așază la masă imediat ce ajunge acasă, ca de obicei, căci are o stare de indispoziție, de oboseală și de tristețe neexplicabilă deocamdată.

Vine ora nouă și e în aceeași stare, deși s-a mai odihnit puțin. Totuși, trebuie să mănînce, chiar dacă n-are poftă și cere soției să așeze masa în camera unde este televizorul, căci pe Manuela nu poți s-o deslipești seara din fața aparatului. Și de ziua de naștere a fetei el ține să ia masa cu ea și cu mama ei. E o aniversare modestă, dar tot e mai mult decît nimic. Cei mici, Daniel și Eduard, dorm în camera alăturată.

Se așază la masă, împreună cu Manuela, care, chiar și de aici, nu-și ia ochii de la filmul de la televizor. Stă cu ei și Maria, mai mult spre a ține companie soțului, deoarece ea mîncase mai înainte, odată cu copiii.

...Deodată, podeaua începe să se clatine, se clatină și masa și farfuriile joacă pe ea, imaginile la televizor joacă și ele, în timp ce zidurile troznesc și afară se aude un vijit sinistru : „E cutremur ! Afară !“ — strigă el și aleargă cite trei în camera celor doi micuți. În timp ce Maria ia în brațe pe Eduard, Manuela o ține de gît și plînge : „mămicuța mea, murim !“.

Maria fuge apoi pe sală, spre scara de la ieșire, cu băiețelul în brațe și fetița de mină. În urma ei aleargă și soțul cu Daniel. Deodată, lumina se stinge și, cînd Marin Grecu privește la bec, aude o uruitură în pod, vede cum se prăbușește tavanul și simte imediat o lovitură puternică peste piept în partea în care nu e acoperit de copil și cade. Încă o uruitură doar la cîteva secunde numai, încă o lovitură peste pătura de moloz și cărămizi, care-l acoperă, apoi aude imediat o bubuitură puternică și se trezește scăpat prin ruptura podelei într-o cameră de la parter, unde cade în picioare, dar fără copil...

Marin Grecu e firav la înfățișare, dar are vigoarea fizică și nu-și pierde cumpătul, cu toate că sîngele îi curge din gură și din cap. Se îndreaptă spre ferestrele camerei în care a căzut, sparge geamurile și sare afară.

Cutremurul a încetat. În curte sînt mulți locatari. Marin Grecu îi roagă să urce cu el la etaj spre a-l ajuta să-și găsească soția și copiii.

În clădirea prăbușită, un tînăr „pe care-l știe electrician“ ține în mină o lanternă.

Urcă la etaj amîndoi, cățărîndu-se pe mormane de moloz și cărămidă, care acoperă scările. Ajuns acolo, își strigă pe nume soția și ea îi răspunde plîngînd. O găsește aproape complet acoperită de materialele tavanului și coșurilor destrămate. La lumina lanternei tînărului electrician Marin Grecu începe să dea la o parte cărămidă cu cărămidă, pînă cînd mîinile i se rănesc atît de mult, încît nu mai poate lucra cu ele. Continuă

munca. înlăturînd cărămizile cu coatele. În sfîrșit, eliberează pe Manuela, muribundă, care a fost prinsă deasupra mamei sale, apoi pe Maria și, în sfîrșit, pe Eduard, pe care-l găsește sub ele. Tînărul electrician ia în brațe cei doi copii fără glas și-i duce în curte. O vecină găsește că trupul Manuelei e încă cald, deci e încă vie, o ia în brațe și fuge cu ea spre spitalul clinic județean. Marin Grecu își sprijină soția, care e cu capul plin de sînge și-abia se ține pe picioare și, mai mult tîrîndu-se amîndoi, o aduce jos.

Aici oprește o „Dacie“ care trece pe stradă, urcă în ea soția și copilul, care poate nu e mort, intră și el și șoferul necunoscut îi duce pe toți la spital.

Aici, Eduard este trimis la morgă, iar părinții lui sînt internați după ce li s-au suturat rănile și au fost pansați.

Marin Grecu, în salon separat și îndepărtat de al soției, nu doarme toată noaptea. Spre ziuă, părăsește clandestin spitalul în hainele de bolnav internat și aleargă acasă, fiindcă nu știe unde este internată Manuela și dacă a fost găsit și Daniel. Dar Manuela nu a mai fost internată. Murise... Marin Grecu a încremenit de durere și nici n-are timp de plîns. El merge din nou la etajul aproape prăbușit și, dînd din nou cărămidă cu cărămidă într-o parte, descoperă și pe Daniel, fără viață. Apoi, cei doi copii sînt ridicați și duși la morgă lingă fratele lor.

Maria Grecu va fi externată, provizoriu, peste trei zile. Cu capul și gamba dreaptă bandajate, în ziua de marți, 8 martie, conduce alături de soțul ei, pe ultimul drum, în același car mortuar — un camion de la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole îmbrăcat în scoarțe lucrate de mîna ei — pe cei trei copii. Ei vor înmormînta în cimitirul din Podari, locul de baștină al Mariei. În același momînt, Manuela este așezată între cei doi frățiori ai ei, Eduard și Daniel...

Întreprinderea de tractoare și mașini agricole îi va da locuință familiei Grecu, într-un bloc din strada „Arhitect Mincu“ — nici n-ar mai fi putut locui în vechea casă, chiar reparată, căci ar fi fost copleșiți mereu de negrele amintiri — și îi va

sprijini bănește să achite prima rată la o mobilă nouă, cea veche fiind complet distrusă.

Maria va veni des la cimitirul din Podari să plîngă la mormîntul străjuit de trei stîlpi de lemn, unde dorm somnul etern cei trei copilași ai ei, sfîrșiți în chinuri : Daniel, Manuela și Eduard. Nimic mai dureros. Sfișietor de dureros. Ziua de 4 martie, ziua aniversară a Manuelei, ziua în care prea bunii ei părinți se gîdeau să-i ureze : „Scumpa noastră fecioară, cînd floarea vieții tale numără 4 petale, noi îți dorim ca idealul vieții să-ți fie înalt, cît mai înalt, din nectarul căreia să-ți alegi fericirea“ — a devenit zi de doliu. Cumplită-i viața, uneori. Dar, din durerea după cei pierduți apar speranțe de viață. Peste puțin timp, Maria, zbciumata mamă a celor răpuși, urmează să dea viață unui copil. Greu și trist, dar viața continuă...

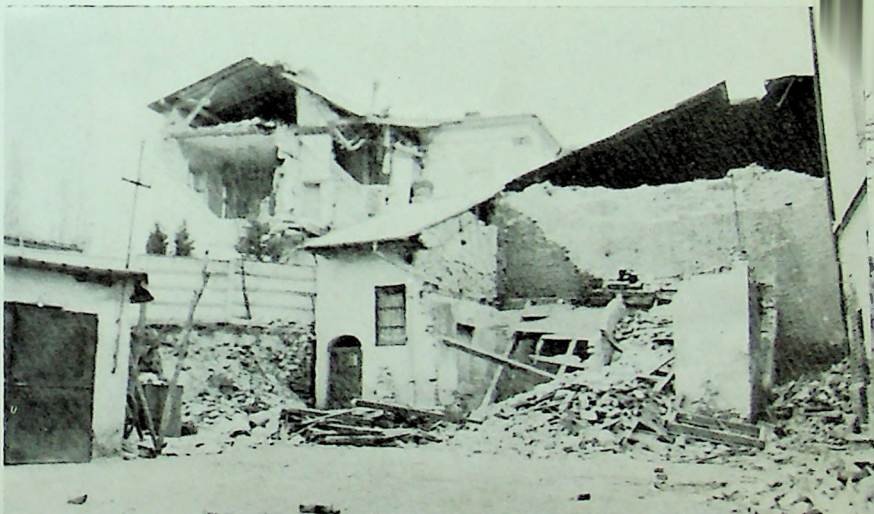
LA „INDEPENDENȚA”

Fabrica de produse textile „Independența” este o întreprindere înnoită, dar nu nouă. Se vede acest lucru și după unele clădiri ale ei, cu toate că sînt renovate. Ea a fost construită încă la sfîrșitul secolului trecut, în cel mai răsăritean cartier al orașului pe vremea aceea : „Oota”. Ceva mai mult, profesorul de istorie Nicolae Dinculescu preciza că, în perioada aceea, „Oota” era nu un cartier, ci o „mahala care, prin depărtarea și izolarea ei de oraș, ca și Podbanița, Arșu, Postelnicul Fir și Craiovița. putea fi socotită ca așezare omenească aparte”. I s-a ales acest loc, probabil fiindcă în acea vreme „Oota” era populată în mare parte cu proprietari cu oi multe, ciobani emigrați din Ardeal și din Macedonia, care au și construit aici, în 1813, o biserică a lor.

Astăzi, Oota e un cartier mic, mai apropiat de centrul orașului decît de marginea lui de răsărit, căci dincolo de el se întind cartierul Valea Roșie, apoi vastul teritoriu industrial estic, în care se află și întreprinderea „Electroputere” și, în sfîrșit, cartierul Lăpușului.

În seara aceasta, la „Independența” activitatea turei a doua se apropie de sfîrșit. În secția „țesătorie”, bobinatoarea Iulia O. lucrează de zor la mașina de dublat, întoarsă cu spatele la ceilalți muncitori. Preocupată de lucrul ei, confundă vuietul de

În zorii zilei de 5 martie 1977, multe străzi ale Craiovei se aflau în ruină. Abia în primele ore ale zilei, populația orașului avea să-și dea, cu adevărat, seama de proporțiile dezastrelor. Imaginile înfățișează tabloul sumbru, tenebros al urbei în care rănilile provocate de nemăpomenita zăcănire a pământului a îndoliat pe mulți din locuitorii ei.

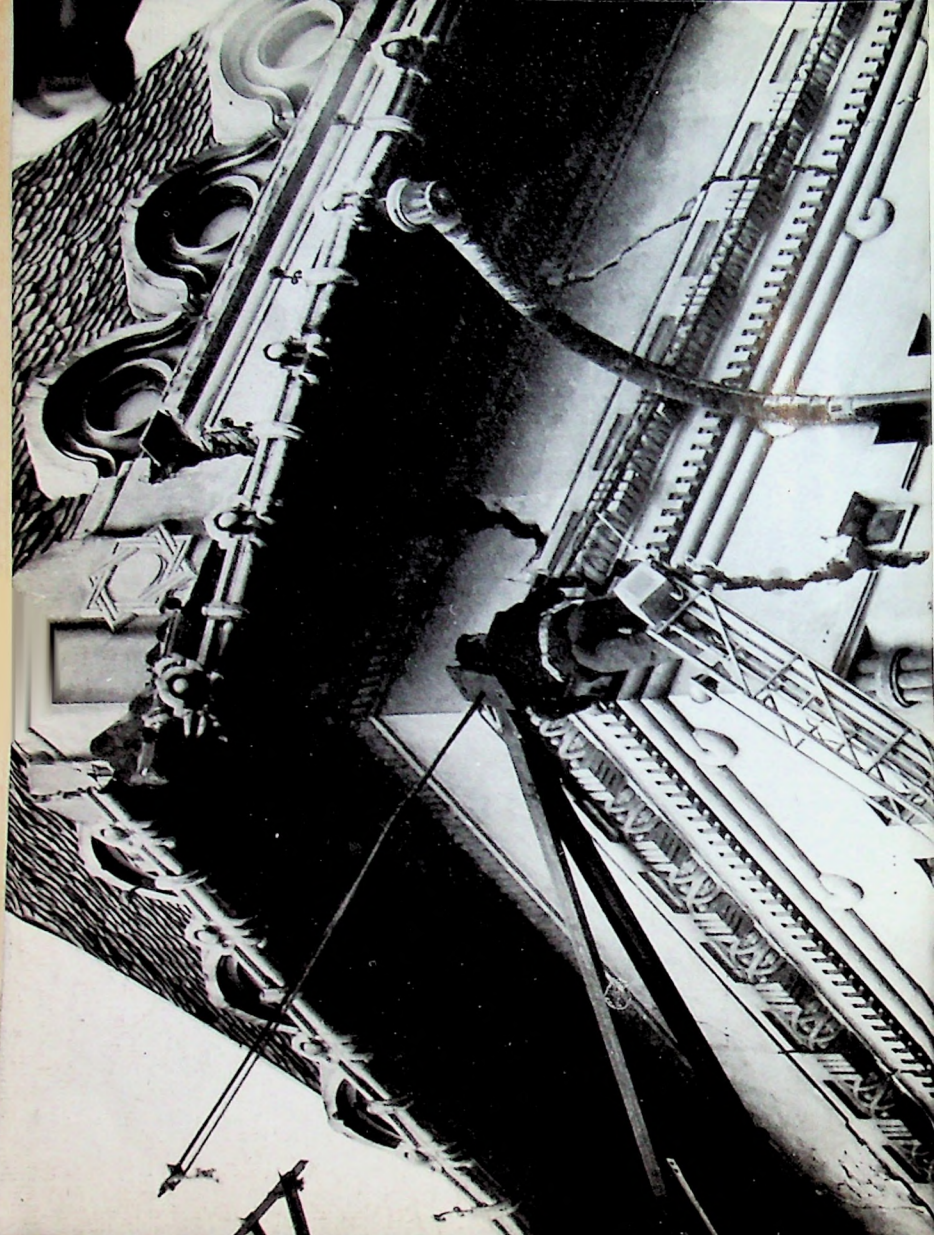

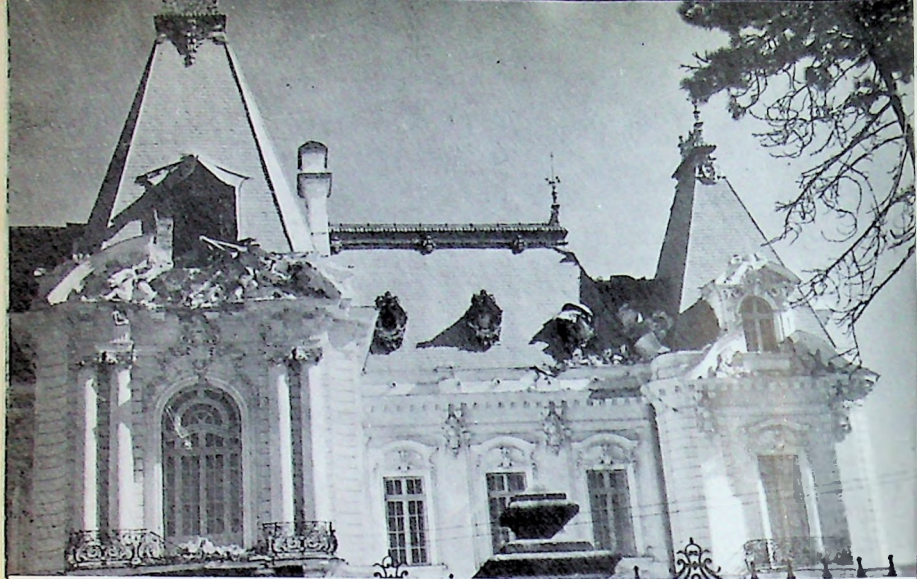

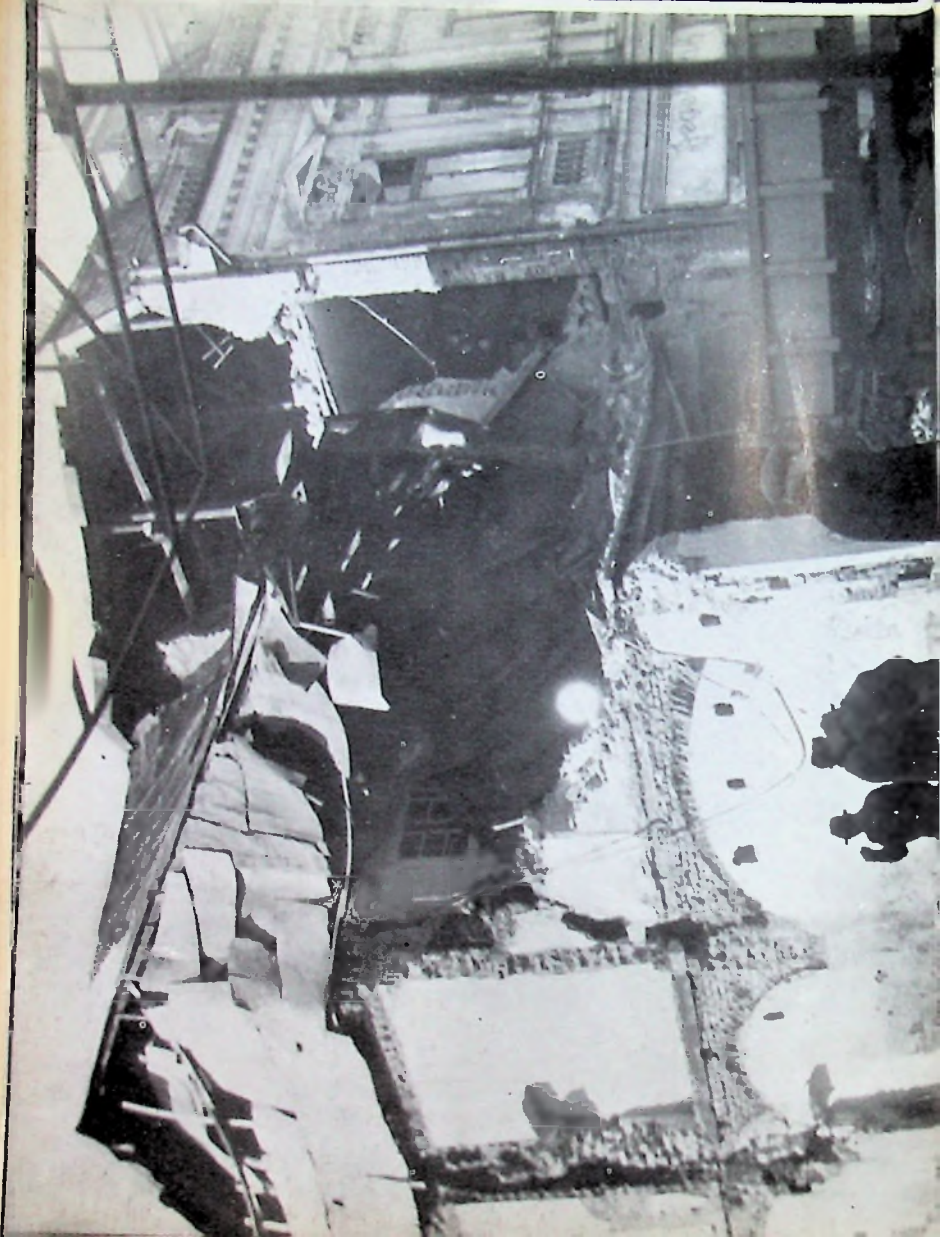

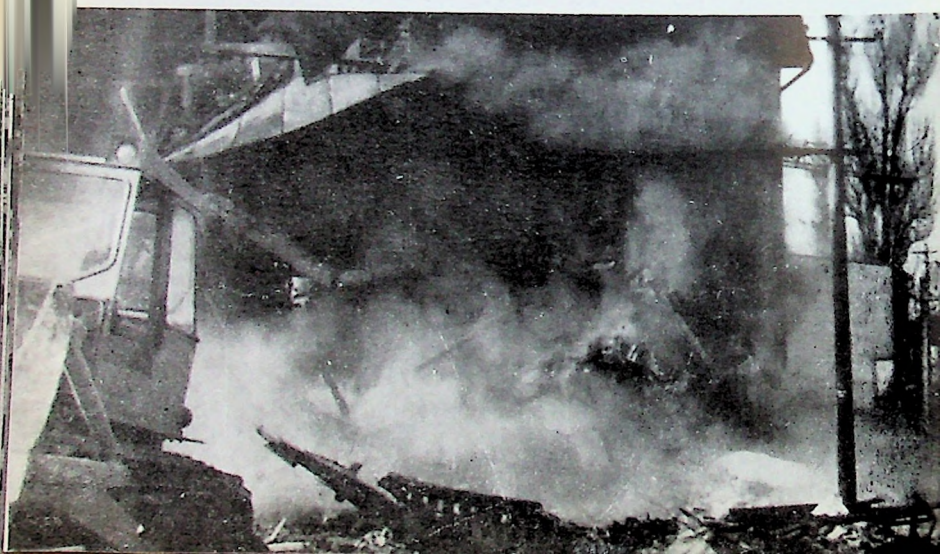

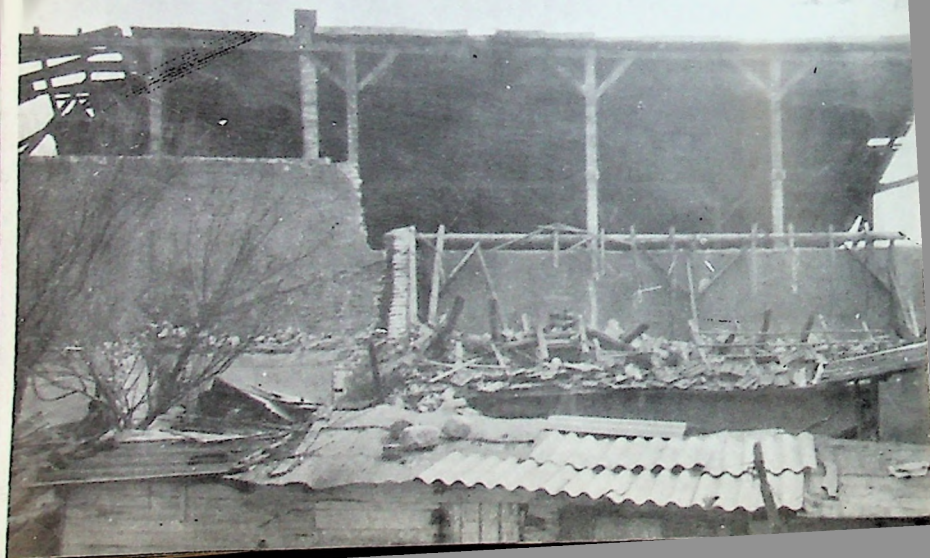

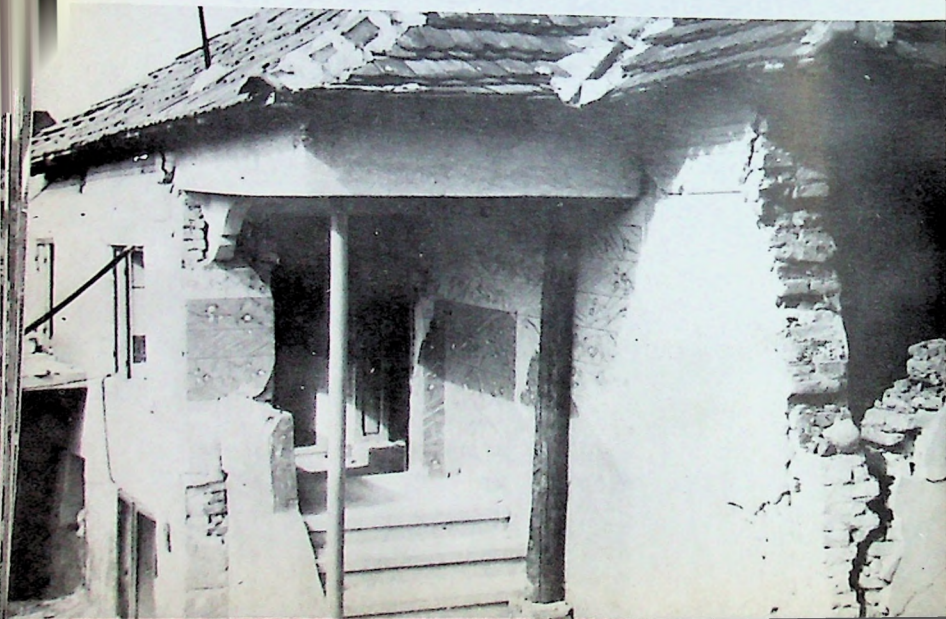

afară și trozniturile clădirii cu zgomotul mașinilor, care înceta-seră, însă, brusc, să mai funcționeze. Nu vede nici cum în sală cade tencuiala de pe pereți, și cum tovarășele ei de muncă se îndreaptă în ordine spre ușă, prin norul de praf alb, dirijate calm de ajutorul de maistru, Tudorașcu Gheorghe. Rămasă singură, Iulia O. nu-și dă seama ce se întâmplă și nici nu mai are timp: este lovită în cap de bobine și „gloanțe“ scăpate de la mașini. E amețită bine, dar simte cum Tudorașcu Nicolae, rămas în urma celorlalți în sală, o prinde de mină și o trage spre ieșire.

Afară, curtea e presărată de cărămizi. Intreaga fabrică are zidurile crăpate, dar mai ales vechea clădire prezintă adevărate goluri în partea de sus a ei. Aude că secția „țesătoria“ ar fi ceva mai afectată, însă activitatea este întreruptă peste tot. Vede cum vin în grabă tovarășii din conducerea fabricii. Se constată că nu sînt victime. Unele muncitoare, mai ales cele care stau departe, rătăcesc prin curte sau pe stradă, căutînd să se informeze despre deteriorările din întreprindere sau ale caselor din cartier. Bărbații iau parte la controlul avariilor, însoțind pe cei din conducere. Cele mai multe muncitoare, devenite inutile și interesate de soarta locuințelor și familiile lor, pleacă spre casă. Ușor dezmeticită, pleacă și Iulia O., pentru că locuiește aproape, pe strada Frunze 119 A. Ajunsă aici, vede zidurile crăpate, cu cărămizi căzute și coșuri prăbușite. Privește doar din ușă în interior, dar nu poate distinge mare lucru în întuneric. Își dă seama, însă, că unele obiecte din casă sînt răsturnate. Se întoarce în stradă ca să petreacă, aici, ca toți vecinii, noaptea. De la trecători se află că și pe străzile Anul 1848, Rovinari, (fostă Oota), Vasile Lupu, Nicolae Ursu și General Magheru există multe case avariate, dar neprăbușite și, se pare, nu sînt victime, sau, dacă sînt, nu au răni mortale.

Iulia O. urcă încet pe strada Frunze, către răscrucea pe care aceasta o face cu strada Rovinari. Dar, iată că și biserica Oota din față este grav avariată. Ea nu știe că această biserică construită pe timpul domnitorului Țării Românești, Ioan Gheorghe Caragea Voievod și a episcopului Chiril Galaction a

mai fost zguduită și deteriorată de cutremurele din 1838 și 1940. Gîndindu-se la locuința sa, o casă veche de care se simte foarte mult legată, trăiește sentimente de durere văzînd în dreapta și în stînga zeci de imobile grav avariate. Are 45 de ani. Va mai putea oare să ia de la început gospodăria ei dacă va fi grav avariata ? Simte o tristețe adîncă în suflet. Nu mai are voință în clipa aceea să mai facă nimic, nici măcar un plan. Ceva se petrece cu întreaga sa ființă. A doua zi, Iulia O. va fi internată la secția de psihiatrie în comuna Podari de unde va ieși, mai tîrziu, cu diagnosticul „reacție depresivă anxioasă de cutremur“...

LA „CONFECȚII” ...

Cu ferestrele ei mari, luminate ca întotdeauna, și în seara aceasta Întreprinderea de confecții e în plină activitate. Mii de oameni, în majoritatea lor femei, lucrează cu îndemnare, pasiune și abnegație. Iată de ce fabrica aceasta își depășește totdeauna planul, exportând în numeroase țări și primind felicitări pentru calitatea ireproșabilă a produselor.

Tura a doua se apropie de sfârșit, căci e trecut de ora nouă, când mecanicul compresionist Mihai Florea observă că, „așa din senin“ podeaua de beton de la parter, unde se găsește el, se zdruncină sub picioare și, nelămurit, fuge, pentru orice eventualitate, spre ieșire. Afară, un camion de cinci tone sare pe roțile de cauciuc de parcă ar fi pe arcuri, în timp ce clădirea fabricii, o construcție modernă, se înclină când într-o parte când în alta, iar geamurile de la ferestre se sparg și cad cu zgomot.

De la parter fug afară și alții, între care și soția sa, Viorica, lucrătoare la finisaj.

La etajul V, observând că balotul de postav joacă pe masă, confecționera Maria Mitroi se oprește din lucru. Tinăra Maria Stancu aude un vuiet puternic afară, îi face impresia că sala se mișcă și vede cum pilpiie lumina tuburilor de neon de pe tavan. Aflindu-se aproape de tabloul de comandă electric, aude fragmente din explicația grăbită a unui electrician : „curent cu două faze“, „scurt circuit“, dar acesta se întrerupe brusc și fuge spre ușă.

Cineva strigă : „arde fabrica !“, Ioana Leoveanu îl strigă pe electrician, care însă, a dispărut deja, în timp ce mulțimea de femei țipînd înspăimîntate se îndreaptă în goană, imbulzindu-se la ușa de la ieșire. Se grăbesc, dar scara le obligă să se încoloneze în convoi. Aceleași convoaie gălăgioase, cuprinse de panică, se formează și la nivelul etajelor de dedesubt.

Instinctiv, în suflul cu groaza prăbușirii din clipă în clipă a fabricii, fiecare se grăbește, presează pe cele din față, forțînd lățirea convoiului și presînd asupra balustradei, a cărei rezistență e depășită și care se rupe între etajele III și II. Aici începe tragedia : aproape tot grupul de femei aflat în acest sector al scării în acel moment se prăbușesc una peste alta pe podeaua de beton de la parter în țipete și urlate desperate. Mai cad și unele care coboară mai de sus, împinse de cele din spate. Cad și mor pe loc sau în secția de reanimare și terapie intensivă a Spitalului clinic județean din vecinătate : Maria Păun, Victoria Andrei, Anastasia Iacob, Maria Staicu, Ștefania Simion, Maria Ghiță, Silvia Cuniță, Păștița Zgherghea, Aurica Gînzoi, Elena Roman și Margareta Teacă.

Lenuța Hristea, de la etajul III, nu-și dă seama că e cutremur, dar fuge pentru că aude țipete și, după cîțiva pași, balustrada fiind ruptă, e împinsă de alții în afara scării și cade în gol. Se lovește puternic la față și la cap, pierzîndu-și cunoștința. Bărbați din fabrică, mobilizați imediat în echipe, o trag în lături și, în stare de comă, o trimit cu o autosanitară la serviciul de urgență al spitalului.

Tot așa cade și Elena Mirea, care grăbindu-se să ajungă la căminul fabricii, unde se găsesc fetițele ei, face o fractură de bazin. Puternic șocată, și în stare de inconștiență, este transportată la spital cu un autoturism al unui tovarăș din fabrică.

Cade și Pompilia Bologna, și Cornelia Dubică, și Oprica Cîrjalîn...

Marin Anghelescu, ajutor de maestru la etajul IV, văzînd că s-a rupt balustrada, sare de la etajul III și rămîne întins pe sol...

Tot așa procedează și Angela Petcu, o tînără confecționeră de la etajul II.

Același salt disperat peste fereastră îl face și Ștefania Bă-răscu, o tinăără de 21 ani.

Toți acești accidentați și accidentate, în număr de 39, sînt transportați cu autoturismele angajaților fabricii și autosanitarele Salvării la serviciul de urgență al spitalului.

Între timp, cutremurul încetează, dar numai cei de afară știu cînd pămîntul s-a liniștit. Sosesc în grabă tovarășii din conducerea întreprinderii, secretara comitetului de partid, președinta sindicatului, care iau, de urgență, măsurile ce se impun.

Unele muncitoare au fugit pînă acasă, îngrijorate de situația familiilor lor, altele, în grupuri, inconjoară clădirea fabricii, dar nu îndrăznesc să mai intre.

Directorul, inginerul Constantin Nicolăescu, „generalul” cum îi spun colegii din întreprindere, caută să-i convingă că numai panica a fost cauza tuturor nenorocirilor, clădirea, în afară de balustradă, care tot din cauza panicii a fost ruptă, neavînd alte deteriorări. Dar oamenii sînt încă stăpîniți de groaza clipelor prin care au trecut, fiindu-le teamă să nu fie surprinși de un nou cutremur în sălile de lucru. Ezită...

Cu timpul, însă, amintirile acelei nopți dramatice vor păli, orele care vor veni vor confirma adevărul spus de director, teama va dispărea și activitatea de toate zilele va fi reluată. Colectivul Întreprinderii de confecții din Cetatea Băniei își va șterge rănile, mergînd cu bărbăție, încredere și optimism, pe drumul ascendent al muncii fertile, al hărniciei și dăruirii.

ÎNTÎMPLĂRILE UNUI REPORTER

4 martie 1977. Ora 21. Cartierul Brazda lui Novac. Într-un apartament al blocului A 6 prim, soția și fetița lui Aurel Popescu s-au culcat, ca niciodată, mai devreme. Rămas singur, Aurel merge într-un bloc vecin, la prietenul său, inginerul Stăncioi, pentru a-i cere cu împrumut ultimul număr al revistei „Flacăra”.

Ora 21.17. În timp ce soția inginerului caută revista cerută, Aurel Popescu își aduce aminte că trebuie să comunice urgent ziarului „Înainte” la care lucrează un fapt de etică socială, un exemplu educativ pentru toți pionierii și chiar pentru toți tinerii și adulții din județ : în fața unui centru de piine din cartierul Brazda lui Novac, pioniera Taliana Rizea a găsit un portmoneu cu bani, pe care, în văzul tuturor cumpărătorilor ce așteptau la rînd, l-a predat vinzătoarei, cu rugămintea de a-l păstra pînă se va prezenta persoana care l-a pierdut. Ziaristul ridică receptorul. De la celălalt capăt al firului îi răspunde redactorul șef adjunet, Petre Constantinescu.

În timp ce acesta din urmă cere amănunte, Aurel Popescu sesizează începutul unor zguduiri puternice ale podelei de sub picioare. Cum dedesubt nu sînt cazane sau motoare, ci un apartament al etajului I, își dă seama că e cutremur și simte un fior rece în inimă. Aurel a cunoscut și cutremurul din 1940. Era copil, dormea și s-a trezit speriat, lovit de un tablou ce se

desprinsese de pe perete și de niște bucăți de săpun de casă, care cădeau de pe soba de pământ, unde, așa cum era obiceiul în satele noastre, erau puse la păstrare. Îngrozit, cu o voce care nu mai era a lui, strigă în telefon : „cutremur !“.

„Cutremur !“ — răspunde imediat și redactorul șef adjunct. Aurel Popescu zvirle receptorul, în timp ce apartamentul, cu cinci persoane în el, se leagănă ca o barcă pe valuri, deschide ușa, îi îndeamnă repede pe toți să fugă afară, apoi în salturi acrobatiche peste trepte, izbindu-se cînd de zid, care scrișnea, cînd de balustrada scării, care se ondula, ajunge primul în spațiul dintre blocuri. Dar nu se oprește. Fuge pe alei, în timp ce pămîntul mugește, blocurile se clatină și troznesc, iar turismele, văzute la lumina unei benzi roșii de forma curcubeului pe cer, joacă pe sol ca floricelele de porumb pe plita încinsă de foc. Aleargă spre locuința lui, avînd impresia că totul se va prăbuși din clipă în clipă. Deodată, pămîntul scoate un suspin de ușurare și se liniștește. Bărbați, femei și copii îngroziți ies încă pe ușile blocurilor în goană și coboară pe scări, imbulzindu-se. Aurel Popescu își face loc pe scara II pînă la etajul I, unde găsește pe Anișoara, soția sa, și pe fiica lor, Sorina, incremenite în ușă, neprinse încă în tăvălugul de lume ce se scurgea. „Afară ! Afară !“ le strigă el. Și coboară cu greu citetrei în masa de oameni dintre blocuri, care își împărtășesc impresiile trăite, se încurajează reciproc și încet, încet își reiau calmul.

Familia Popescu se întoarce în apartamentul ei. Aici, vase sparte, mese și scaune răsturnate, crătiți pe jos în bucătărie și în cămară, bucăți de tencuială căzute pe mobilă. Totuși, zidurile sînt întregi. Miine se va face ordine. Cioburile de sticlă și faianță, împreună cu molozul vor fi cărate la bazinele de depozitat gunoi. În noaptea aceasta, Anișoara Popescu, asistentă șefă a secției de pediatrie de la Spitalul 2, trebuie să meargă la locul său de muncă, în Calea Severinului, și roagă soțul s-o conducă. Prezența ei acolo este necesară, deoarece nu știe ce s-a întîmplat în timpul cutremurului și chiar dacă nu sînt dărîmături, sau victime, tot sînt atîția copii bolnavi în panică. Cei doi soți pornesc pe jos spre secția de pediatrie a Spitalului 2. Cartierul

Brazda lui Novac, construit, in anii puterii populare la sud de linia ferată, între gară și strada Pavlov, e luminat și, atât cît se vede la exterior, n-a putut fi nicăieri atins de cutremur. În schimb, pe vechea stradă Amaradia — azi Pavlov — și pe strada Jianu, cei doi se strecoară printre fire electrice rupte, grămezi de moloz, cărămizi și alte materiale căzute din casele avariate. Și peste tot — oameni și mașini, care staționează sau merg într-o direcție sau alta.

Secția de pediatrie nu suferise avarii mari. Nu sînt morți sau răniți, dar, într-un salon, o cărămidă căzuse lingă capul unui copilăș, care-a continuat să doarmă liniștit.

În curtea secției de pediatrie, ziaristul întâlnește pe medicul Gheorghe Enache, directorul Spitalului 2, însoțit de medici și alte persoane din serviciul administrativ, inspectînd clădirile pe dinafară și interioarele lor și dînd dispoziții pentru asigurarea asistenței sanitare.

Cineva anunță că maternitatea Spitalului 2, care se găsește în fostul Spital „Filantropia“, la întretărirea străzii Severinului cu strada Dr. Bagdazar, ar fi grav avariata și cu toții se îndreaptă într-acolo.

Chiar înainte de a ajunge, se vede că pavilionul Maternității se află în întuneric. Aurel Popescu cere o lampă cu petrol de la o casă vecină. Se intră în curte, care e înțesată de bolnavi de la secția medicală, de femei bolnave, gravide sau lehuse, cu pruncii în brațe. Îi întimpină dr. Eugenia Pribeanu, șefa secției maternitate, dr. Radu Cuciureanu, secretarul organizației de partid nr. 1 și alte cadre medico-sanitare.

Iată că lumina electrică se reaprinde. Vizitatorii află însă că o tînără vinzătoare de la Complexul comercial din Piața Centrală născuse chiar în timpul cutremurului, la flacăra lumînării, un băiețel.

La secția maternitate avariile sînt mai mari, dar remediabile.

Aurel Popescu află mai tirziu că la Spitalul clinic județean situația e mult mai dramatică : s-au adus mulți răniți și continuă să se aducă. Este informat că sînt și mulți morți.

Cu carnetelul în mână, în zorii zilei de 5 martie, reporterul pornește într-acolo.

După cât se vede pe dinafară, Spitalul clinic județean este intact, dar în jurul lui sînt sute de oameni, prieteni sau rude ale victimelor seismului. Autosanitare și taxiuri intră și ies continuu claxonînd prelung.

În poartă, întîlnește pe locotenent-colonelul Cioponea, de la Inspectoratul județean de miliție, o mai veche cunoștință, care, cu oamenii săi, asigură ordinea. „Ce se întîmplă?” — întrebă ziaristul. Dar omul care trebuie să mențină ordinea cu autoritatea lui nu poate răspunde imediat. Își șterge ochii cu batică și spune cu glas sugrumat de emoție: „A fost neînchipuit de groaznic, de uluitor. În tot cursul nopții s-au adus răniți și morți. Nu pot uita niciodată ce am văzut în această noapte de groază”.

LA „POARTA CEA MARE” A ORAȘULUI, NOAPTEA SOSISE MAI DEVREME

În seara aceea de negre amintiri, familia Șirocanu, din cartierul Piața Gării, blocul H 3, ap. 8, își desfășura liniștit, calm, aproape ritual, obișnuitul program al sfârșitului de zi. Un singur lucru părea neobișnuit : prin vecini se auzea un alarmanant lătrat de câini. La început cițiva, apoi, treptat, toți, amplificat. Noaptea parcă se așezase peste cartier mai devreme ca de obicei. Pendula bătea ora 21. Lucia își pregătea de culcare pe cei mici : Teodora, fetița de șase ani, refuza — pentru înția oară — să se culce în pătuțul ei în care a dormit de cind era de o șchioapă. Cătălin, băiatul, în drum spre patru ani, nu se dezlipsea de gîtul maică-si, dorind să se culce neapărat cu ea. Nicu, tatăl, cum îi era obiceiul înainte de culcare, își aplecase ochii pe o carte. Era o lucrare de poezii ce purta un titlu prevestitor *Pămîntul deocamdată...* Marin și Mateița, bunicii Teodorei și ai lui Cătălin, în camera lor, puneau la cale o vizită la un medic pentru a doua zi.

...Ora 21.26'. Blocul H 3, un uriaș corp de clădire proptit cu antenele în razele de lună, se zbugiumă besmetic, ca o fiară încolțită. La început pe verticală, apoi în balans de trestie în furtună. În vreme ce lustra pendulează, cad vitrine, televizorul, se desprinde tencuiala... „Explozie“ ! strigă Lucia. „Cutremur“ ! strigă și bunicul (acesta trăise tragică experiență a celui din 1940). «primul gînd al meu (Nicu Șirocanu e cel ce scrie aceste rînduri) a fost să salvez copiii. Proptesc cu umărul biblioteca din

sufragerie ce era gata să cadă, apoi fug glont în camera copiilor. Erau contopiți cu mama lor ; îi strîngea pe amîndoi la piept, ferindu-i cu trupul ei de ghearele morții. Unda de șoc nu trecuse, din planșeu și ziduri cădea tencuiala, obiectele din cameră erau de-a valma. Lucia se clătina cu copiii în brațe, ca o barcă în furtuna valurilor. Singurele cuvinte pe care le mai rostea, pe care mai putea să le rostească, erau „copiii mei“, „copiii mei“. Alțeva nimic. Îi smulg, cu greu, un copil din brațe și dăm să ieșim. Nu reușim. Ușile se blocaseră de lucrurile și mobilierul căzute. Jos, în fața blocului, ajungem după ce pămîntul se potolise. Aici — vacarm. Copii țipînd, părinți cu inimile impietrite, bătrîni mai îmbătrîniți de spaimă, strigăte după cei apropiați, întrebări — adresate cui ? — „mai vine vreun cutremur ?“ —, înbrățișări acoperite cu lacrimi...»

O parte din locatari erau înspăimîntați, alții — printre care familiile Petricel, Vlad, Snițer, Alboteanu, Panaghianu, Dragomir, Petcușin, Mihai, Lupu —, au fost mai ponderați, au îndemnat la calm și poziție bărbătească. În jurul orei 23 — oră la care foarte puțini urcaseră în apartamente, cînd spaima nu trecuse și copiii cu pleduri pe spate nu-și opriseră încă plînsul, oră la care unii locatari își scoteau din casă lucruri de primă necesitate — vine într-un suflet cetățeanul Aurică Budurnoiu, locatar al blocului H 3, lucrător la Întreprinderea de confecții, care, după ce își îmbrățișează familia, a încercat să vorbească celor prezenți. Glasul îi tremura, astfel încît cu greu i-am înțeles cuvintele. Era panicat. Cele văzute îl aduseseră aproape de pragul muțeniei. Ce se întîmplase ? El lucra în schimbul doi la Întreprinderea de confecții. Cutremurul l-a prins acolo, fiind îngrozit de tragedia ce avusese loc. A plecat pe jos pînă la gară. A trecut prin centru și a văzut prăpădul. El a fost primul aducător de vești care ne-a dat, acolo, în fața blocului, la cumpăna nopții, o imagine a dezastrului. Iată ce ne-a relatat : „La confecții e jale. Au murit multe femei. A căzut scara cu ele. Fabrica nu mai are lumină și ferestre. În oraș e beznă. Toată lumea este în stradă. Ruine. La cofetăria din centru mă împiedecai de un mort. Au căzut case, multe case“...

Impreună cu profesorul Mihai plecăm să vedem cum arată gara. Blocurile din jurul gării, în special H, A, K, erau grav avariate. „Ne vedem cu vecinii printre crăpăturile zidurilor“ — auzeam afirmații la tot pasul. În piațeta din spatele gării — o mare de oameni : femei cu copii în brațe, bătrâni cu bocceluțe în care adunaseră câteva lucruri. Clădirea gării, „poarta cea mare“ a Craiovei, era mutilată. Geamurile erau sparte și peste tot prezenta fisuri. Călătorii o părăsiseră, privind-o înfricoșați de la distanță. Trenurile înțepeniseră pe șine. O locomotivă șuiera undeva, pe o linie secundară. Ceasurile înghețaseră la 21,26'. Ceițiva cetățeni implorau un șofer să-i ducă, undeva, în cîmp. O fetiță cu părul despletit și cu o păpușă în brațe își striga mama.

Spre ziuă, o parte din locuitorii cartierului, mai ales cei cu copii mici, au ațipit în casele lor. Cei mai mulți au făcut o noapte albă cu gîndul la un nou seism. A doua și a treia seară, locatarii de la blocurile A, H, K au dormit la Școala generală nr. 21, unde au fost încartiruiți. Sălile de clasă au fost transformate în dormitoare comune. Aici erau în siguranță.

METAMORFOZELE SEISMICE ALE UNUI POET

Marin Marinescu, profesor de limba română, s-a pensionat de curind. Nu s-a pensionat însă și ca... poet. Are de gând să mai scrie un volum de versuri, cu imagini proiectate din perspectiva virstei de pensionar.

În seara aceasta, în compania soției, a fiului său, a unui cumnat și a unei cumnate veniți în vizită, în casa sa din strada Petuniilor, stradă ce se află în partea de apus a orașului, spre Jiu, privește la televizor „un film bulgăresc“, care, așa cum gindește dinsul, are „un dens conținut psihologic și implicații etice“. N-apucă să vadă tot filmul, deoarece, la un moment dat, imaginea se dereglează. Dar nu numai atât: televizorul începe să joace pe masa lui, paharele se varsă, lustra se balansează, de undeva se aude un zgomot ciudat. „Afară“! — strigă, speriat, cumnatul gazdei. „E cutremur!“.

Fug toți, afară, spre poarta curții. Totuși, Marin Marinescu se teme de zidul înalt al clădirii unei secții a Întreprinderii de tractoare și mașini agricole, care e așezată lingă hotarul curții sale. Se opresc toți, sub bătrînul nuc de la poartă. Zguduiturile devin tot mai puternice, în timp ce dinspre Jiu se aude un vuiet cumplit. Au impresia că „s-a rupt digul“. Marin Marinescu se simte ca în timpul războiului, comandă „culcați“, și toată lumea se culcă la pământ conform legilor psihologiei colective, enunțate de mult de Gabriel Tarde. Unde-a rămas poezia?

Se aude „un troznet puternic, un fel de bubuitură infernală și se vede o fulgerare verzuie“ : se prăbușește transformatorul de la secția fabricii „7 Noiembrie“.

Din poziția „culcat“, poetul privește înapoi, spre casa sa, care se clatină ca un om beat. Lumina aceea verzuie, sinistră, și un nor de ceață îi acoperă. Pământul parcă „se zbate și geme“ sub ei.

După încetarea seismului, se întorc spre casă, care nu mai are lumină electrică. „Acoperișul atîrnă ca o aripă frîntă“. Cu ajutorul unei lanterne constată că „prin unele locuri ale tavanelui se vede cerul“. Zidurile sînt crăpate în lung sau în cruciș, în unele părți „crăpăturile sînt așa de căscate, încît poți vîri pumnul. Ce-a mai rămas în picioare e gata să cadă“.

Pînă dimineața ei rătăcesc prin curte și pe stradă, amestecîndu-se cu alții. Din ce aud își dau seama că zona în care locuiesc e crunt afectată de cutremur. Într-o casă din strada Popului, la numărul 31, eleva Ghera Tiluța, de la Liceul de îmbunătățiri funciare, originară din Dăbuleni, e moartă, fiind lovită de cărămizile coșurilor destrămate ale casei, care răsesc și pe colega ei de școală, Catană Maria, producîndu-i zdrobirea bazinului, și pe proprietăreasa casei, care e grav lovită la șira spinării și la glezne. La locuința de pe strada Nicolescu nr. 26, soții Maria și Pavel Țiru au fost acoperiți de calcanul casei vecine și trimiși la spital, cu răni grave la cap. Pe strada Brestei, o tînără femeie ce locuiește la nr. 213, Zdrăculescu Ioana, muncitoare la Fabrica de materiale de construcții și produse chimice, a fost trimisă la Spitalul clinic județean cu picioarele fracturate. În strada Cimpia Islaz nr. 7 a fost omorîtă o femeie.

E tragic, dar acum nu e timp de lamentări. Poetul Marin Marinescu lasă locul gospodarului și constructorului Marin Marinescu, pentru că așa cere necesitatea și trece la refacerea casei. Începe cu îndepărtarea molozului, alegerea și curățirea cărămizilor, îndreptarea grinzilor. Cu ajutorul „substanțial al ADAS-ului“ și împreună cu cîțiva meșteri zidari, cu soția și fiul său, reface casa din temelie. Încîntat de opera sa, se întoarce la poezie :

DE SUB RISIPĂ

I

*Străpuns eternul de săgeata verde
A unei fulgerări mereu mai densă
Părea că tot pământul se va pierde
Cutremurat în albia-i imensă.*

II

*Gemea adâncul și o ceaț-albastră
Se întindea pe lanțul de ruine,
Se-fiora un gol peste fereastră
Și zid de zid parcă porneau spre tine.*

. . . . .

III

*În vagul sepulcral al dimineții
Cînd florile mai dorm cu fruntea-n rouă,
Azi soarele îmi mîngîie pereții
Căsuței mele înălțată nouă.*

. . . . .

*Ocroitoare, țara, sub aripă
Își strînge puii scoși de sub risipă.*

CASA MULT VISATĂ

Fănică Vulpe este șeful atelierului de proteze și aparate ortopedice al Spitalului clinic județean. Locuia în strada Unirii, aproape de Parcul poporului, unde, cu alți locatari, ocupa o clădire mare, cu o curte imensă în față.

De statură mijlocie, cu un corp suplu, ceea ce te izbea la el, de la prima vedere, erau niște ochi verzi-albaștri, sinceri și blânzi, cuvintele calde, pline de omenie. Ordonat și gospodar, mereu visa să aibă locuința și curtea sa separată, unde soția lui, Ana, soră pediatră la creșa Intreprinderii de confecții, să poată crește în tihnă cele trei fetițe ale lor : Gina, elevă la Liceul industrial de construcții hidrotehnice, Doina și Carmen. acestea din urmă gemene și eleve ale Liceului „Nicolae Bălcescu“.

Iată însă că, de curînd, Fănică Vulpe a reușit să-și vadă visul împlinit : a cumpărat o casă în partea de apus a orașului, ceva mai la sud de Facultatea de agronomie, pe strada Henri Barbusse.

În seara acestei vineri, acasă la el, își deapănă amintirile din copilărie, cu un consătean. În altă cameră, fetele își fac lecțiile. Ana trebăluiește la bucatărie, cînd aude un zgomot afară, „ca de tancuri care trec în goană pe stradă“, și vede cum vasele de pe masă se clatină și cad. Încearcă să le oprească, dar, în acest timp, ceilalți au și ajuns în sălița de la ieșire.

Fănică este primul care iese în grabă afară, trăgînd de mîna după el, pe Gina. Ceilalți îi urmează. Se produce o uruitură puternică, căci se prăbușește zidul casei vecine și bunul Fănică dispăre sub cărămizi, care o acopăr și pe Gina, pînă aproape de gît. Sar ceilalți în ajutor, îi ajută și vecinul lor, Cornel Constantinescu, cu tînărul său fiu, Liviu, și-i scot de sub dărîmături. Fănică e accidentat mai grav, are fața acoperită de sînge și capul plin de rîni, e complet amețit și nu mai poate vorbi clar. Cînd Ana îi face respirația artificială, mișcîndu-i ritmic brațele, aude cum îi „scrișnesc oasele“. Opresc un turism particular, îl urcă în el, soția îl însoțește, ducîndu-l la serviciul de urgență al Spitalului clinic județean. Aici este examinat, i se fac repede radiografiile și este internat în serviciul de reanimare și terapie intensivă, cu diagnosticul : „fractură de craniu și de bazin, plagă transversală frontală oblică, fracturi costale, fractură de antebraț stîng și fractură supracondiliană femur stîng“.

Gina este scoasă de sub cărămizi, dar nu mai simte picioarele și nu se poate sprijini în ele. E urcată și ea într-un turism ce patrula pe stradă și, însoțită de surorile sale, este transportată la același serviciu de urgență, unde a fost dus mai înainte tatăl ei, cu diagnosticul „fractură de coloană vertebrală cu paraplegie“. După ce i se acordă primul ajutor, este internată pentru o zi în serviciul de reanimare și terapie intensivă, ca, apoi, să ajungă cu picioarele moi în clinica de ortopedie.

La miezul nopții, Ștefan Vulpe, șeful atelierului de prozeze și aparate ortopedice, cu toate îngrijirile date, închide ochii pentru totdeauna. Gina nu va afla decît după cîteva săptămîni. Casa mult visată de Fănică a rămas fără acel care a dorit-o atît de mult.

Ana Vulpe, rămasă cap de familie, încearcă să se țină tare și să salveze ce se mai poate salva. Ea schimbă doliul cu veștimentele obișnuite, ori de cîte ori intră în salonul fiicei sale Gina, care e imobilizată la pat.

ÎN TEMPLUL SALVĂRII VIEȚILOR

Cetatea Băniei se poate mindri cu cel mai încăpător (1620 de paturi) și cel mai impozant așezământ de sănătate din țară : Spitalul clinic județean.

Urișa clădire cu trei ramuri, în formă de Y, așezată în cartierul „1 Mai“, de-a lungul bulevardului cu același nume, poate fi privită de departe desfășurându-și silueta elegantă și semeată peste blocurile vecine și pomii parcului ce se înconjoară, cu zecile ei de ferestre, care seara, iluminate, îi dau un aspect de feerie. Este o creație a socialismului, mărturie a grijii partidului și statului nostru pentru OM, pentru apărarea sănătății și vieții lui.

În seara aceasta, în jurul orei 20, medicii echipei chirurgicale de gardă a serviciului de urgență din cadrul spitalului, formată din Vasile Frujină, Marina Mogoș-Păcescu și Mihai Surpățeanu — specialiști chirurgi — și Ștefan Maksay, specialist în ortopedie, iau masa pe rînd. Tot așa și cei doi reanimatori. Aneta Roșca și Vasile Tender. Cei trei asistenți medicali — Mihai Abraham, Didina Duică și Andrei Pană — se găsesc la post : în camera de primire, în sala de pansamente și în saloane.

Medicii de gardă speră ca după această zi care a fost încărcată cu urgențe, măcar acum, pe seară, să aibă o perioadă de liniște. Maksay e supărat de faptul că Dan Niculescu, colegul său care a făcut tabelul de gărzi al secției ortopedie pe luna martie, l-a pus de serviciu tocmai în noaptea aceasta, cînd, spre dimineață, ar fi dorit să ia trenul pentru a merge la Reghin, să-și vadă mama.

În jurul orci 21, de la cabinetul de urgență al radiologiei sosește confirmarea că bolnavul Roșu Constantin, de 33 de ani, reținut la pat în observație, suferă, într-adevăr, de ocluzie intestinală și trebuie operat. Șeful gărzii, dr. Frujină, cere medicului Surpățeanu să-l ajute la operație, în timp ce dr. Marina Mogoș-Păcescu și dr. Ștefan Maksay au misiunea să rămînă în camera de gardă pentru a primi și rezolva cazurile care, eventual, ar mai veni din afara spitalului.

Vasile Frujină pleacă spre sala de operație, se oprește în anticameră și începe să se spele pe miini în vederea intervenției chirurgicale. Mihai Surpățeanu întîrzie însă puțin, căci, fiindu-i sete, vrea să bea apă, înainte de a îmbrăca halatul și a-și pune mănuși sterilizate. Dar, în timp ce ține cana sub robinetul chiuvetă din cabinetul de gardă, deodată are impresia că podeaua de ciment trepidează și, asociind aceasta la un uruit puternic ce vine de-afară, crede că pe stradă trec niște autovehicule grele, probabil camioane mari sau basculante. Aceasta însă numai pentru un moment, deoarece observînd că mobilierul se balansează, se lămurește fulgerător despre ce este vorba și, strigînd : „cutremur“, fugе spre ieșire. Alții sesizează situația cu fracțiuni de secundă mai devreme : pe sălile serviciului de urgență bolnavii reținuți de medici pentru operații și internare au părăsit saloanele și fug spre ușa de la intrare. Odată cu ei fugе și personalul de serviciu, infirmiere, asistenți medicali și medici. Afară e un spectacol care provoacă groază : înalta clădire cu zece etaje a spitalului se înclină amenințător, cînd într-o parte, cînd în alta, încît ai impresia că, din clipă în clipă, se va prăbuși, în timp ce în aer șuieră un vuiet puternic, iar pe cer se profilează o uriașă bandă alb-roșietică. Pentru tînărul

medic Mihai Surpățeanu, care nici nu venise pe lume în timpul cutremurului din '40, acesta este un tablou înspăimântător, care, din fericire, nu durează mult, dar lasă în urmă teamă, nedumerire și derută.

Între timp, pe ușa exterioară a serviciului de urgență și pe celelalte uși rămase deschise la ora aceasta, dau buzna afară bolnavii internați, îmbrăcați în halate groase de spital, albastre sau maro, înveliți cu pături, ori numai în pijamale sau cămăși de noapte, cu sau fără papuci și se răspîndesc în curte și grădină, ba unii iau chiar drumul spre poartă și fug spre casele lor.

Dar situația se complică și mai rău : din afara spitalului încep să sosească, claxonind insistent, autosanitare și autoturisme care aduc din oraș răniți sau muribunzi. Printre acești șoferi voluntari, Mihai Surpățeanu distinge pe doctorul Mihai Ionescu, chirurg primar al Policlinicii II.

Primii și cei mai mulți accidentați, precum și primii morți sint aduși de la Întreprinderea de confecții, care se găsește aproape de spital. Pentru echipa de urgență sint semne că în oraș situația e dezastruoasă. Dar nu e timp pentru presupuneri și stări sufletești dezolante : odată cu sosirea primelor victime, medicii de gardă și personalul ajutător reintră în serviciul de urgență.

La etajul al VI-lea al spitalului, în secția de traumatologie și ortopedie, asistenta medicală Ioana Rușescu e gardă de noapte. A intrat în serviciu la ora nouă seara. Nu se simte bine fiindcă — gîndește ea — n-a dormit suficient în timpul zilei și, deci, nu s-a risipit oboseala stării de veghe din timpul gărzii de noaptea trecută. Are o stare de tristețe și indispoziție, de parcă-ar simți ceva rău, așa cum i s-a mai întîmplat înaintea morții mamei sale. Cu toate acestea, trece din salon în salon și roagă bolnavii să stingă luminile și să se culce, așa cum cere regulamentul spitalului. Se înapoiază, dar simte o puternică stare de amețeață și de sufocare și încearcă să deschidă fereastra

ca să inspire aer mai rece și mai curat. Dar chiar în clipa aceasta se aude un „bubuit“ puternic, ca și cum „doi mari uriași s-au ciocnit“, o văpaie albă luminează cerul, zidurile se clatină și „scrișnesc“, ferestrele se zbat, izbind și aruncînd pe asistentă pe o canapea alăturată. Geamurile se sparg, ușile se trîntesc singure și din pereți iese un praf, care se împrăstie, în cameră și pe sală, ca o ceață.

De undeva, ajutoarea din noaptea aceasta a Ioanei Rușescu, infirmiera Rita, întrebă speriată : „Ce se întîmplă ?“. „E cutremur !“ îi răspunde asistenta de gardă, în timp ce observă că spre ieșire fug bolnavi cu picioare valide sau în cirji și aude cum se roagă cei imobilizați la pat : „nu ne lăsați aici !“.

Ioana Rușescu încearcă să-și adune puterile și să se stăpînească și pe sine și, mai ales, pentru că simte că mișcările clădirii au încetat, strigă : „Nu mai fugiți ! S-a terminat cutremurul !“, dar mulți dintre bolnavi sint deja în curtea spitalului.

În seara aceasta, deși e trecut de ora nouă, profesorul dr. Ion Bușu, șeful clinicii I-a chirurgicale, se găsește încă în cabinetul său de la etajul V al spitalului. E în obiceiul lui să nu plece acasă mai înainte de ora aceasta.

Dimineața, după raportul de gardă și o vizită mai sumară a bolnavilor, operează totdeauna. După-amiaza însă, începînd cu ora cinci, însoțit de întreaga sa echipă de ajutoare, trece în revistă și studiază amănunțit evoluția fiecărui bolnav, indiferent cît timp i-ar cere. Așa a învățat dinsul de la dascălii săi — academicianul Hortolomei și profesorul dr. Ion Juvara.

La jumătatea celui de-al șaselea deceniu de viață, profesorul dr. Ion Bușu, cu părul cărunt, dar întreg, este bine legat și are o putere de muncă uimitoare. Nu are încă familie și „altarul“ său este patul bolnavului, pe care îl slujește cu devotament, conștiinciozitate și probitate. Și atitudinea acesta o cere și subalternilor săi.

În seara aceasta, se simte însă obosit. Se ridică de la birou, își schimbă halatul de spital cu hainele de stradă, când observă că apa din acvarium se leagănă, ba, mai pe urmă, chiar sare afară din el. Se întreabă singur dacă nu cumva are halucinații din cauza oboselii. Dar, întorcându-se cu fața spre birou, vede cum în spatele acestuia tencuiala de pe zid se crapă și cade cu zgomot pe parchet, în timp ce afară aude un vuiet sinistru. Abia atunci își dă seama că și camera în care se găsește dansează și că e vorba de cutremur. Iese pe coridor și are impresia că vede scene dantești : pe săli invălmășeală de oameni în panică, bolnavi cu sau fără halate, cu sau fără papuci, țipând și fugind pe sală sau pe scări la vale.

Stăpin pe el, profesorul se întoarce în birou și îmbracă din nou halatul alb. Coboară în urma convoiului de bolnavi, pe care încearcă să-i liniștească și să-i oprească, mai ales că cutremurul a încetat.

Afară e un adevărat vacarm : sună sirenele fabricilor, iar bolnavii mișună prin curtea și grădina spitalului. Deocamdată, profesorul Bușu nu-și dă seama de proporția nenorocirilor din oraș, dar peste câteva minute încep să sosească primii răniți. Șeful clinicii I-a chirurgicale se retrage la serviciul de urgență al spitalului.

La parterul casei sale din Parcul Crizantemelor, în timp ce la etaj soția pregătește pentru culcare pe cei doi copii ai lor, dr. Iosif Ciobanu, directorul Direcției sanitare județene și director coordonator al Spitalului clinic, privește la televizor, când deodată imaginea aparatului se dereglează, masa începe să se clatine și podeaua să danseze. Doctorul Ciobanu sesizează repede că e cutremur, din câteva salturi pe scări ajunge la etaj, ia copiii de mână și, însoțit de soție, coboară repede în curte și ies în parc, unde se adună și locatarii celorlalte vile. Afară, pământul se zguduie încă și văzduhul vuieste. Pe urmă, totul se liniștește.

În afară de spaimă, nimic nu se întâmplă în Parcul Crizantemelor : nu sînt victime, vilele rămîn întregi, lumina nu

se stinge. Firește, prin apartamente, în cămări, bucătării sau vitrine se sparg sticle, pahare, farfurii, cad vase. Dar atît.

Așa găsește și dr. Ciobanu în locuința sa, după ce cutremurul încetează. În parc aude, însă, de la unii refugiați aici, dar care locuiesc ceva mai departe, că în oraș sînt multe case prăbușite, chiar și pe strada Silozului, care e pe aproape. Directorul e neliniștit din cauza spitalului său : va fi rezistat oare clădirea aceea gigantică, ce adăpostește nu mai puțin de 1 700 de suflete ? Își lasă familia și pleacă cu mașina spre spital. Într-adevăr, pe strada Silozului, sînt case avariate și lumea e în stradă. Pe aceeași stradă, în porțiunea din centrul orașului, pe străzile Kogălniceanu și Unirii tabloul e ca după bombardament și abia poți să te strecorei printre cărămizi, moloz și oameni.

Dar dacă s-a prăbușit și spitalul ? Încearcă să gonească gîndul acesta groaznic și nerăbdarea de a ajunge acolo crește.

Se liniștește oarecum, cînd de la încrucișarea străzii Unirii cu strada Tabaci vede profilîndu-se, pe cerul întunecat, silueta luminată a uriașului spital pe care-l conduce și de care răspunde. Observă, însă, că, pe trotuare, fug în direcție opusă femei și bărbați în papuci și halate de spital.

Numai un părculeț cu aspect de pădure desparte de Culea Amaradiiei — azi strada Pavlov — blocul turn F 10, așezat la marginea de apus a cartierului „Brazda lui Novac“.

În apartamentul său, dr. Iustin Mihăescu, director adjunct al Spitalului clinic, medic șef al secției de chirurgie maxilofacială, îmbrăcat în pijama, se află în fața televizorului și urmărește filmul *Dulce și amar*. Soția și soacra trebăluiesc la bucătărie, în timp ce băiatul, elev de liceu, își face lecțiile în camera sa.

Doctorul Iustin Mihăescu simte că se întîmplă ceva nenormal, mai întii prin deranjamentul imaginilor de la televizor și prin mișcărilor aparatului pe postamentul său. Dar se mișcă

și lustra, și masa, iar paharele se ciocnesc în vitrină. Nici o îndoială nu mai e cu puțință : e cutremur. Sare în picioare, anunță întreaga familie și coboară repede pe scări, încolonându-se convoiului format de ceilalți locatari. Imbrăcați sumar, cum i-a surprins zbuciumul pământului, ajung afară, în parcul din fața blocului, după ce mișcările seismice au încetat.

Uriașul bloc a rezistat, e întreg. Și nimeni dintre locatari n-a pățit nimic, decît o spaimă cumplită. S-a liniștit, oare, pământul ? Se va mai repeta cutremurul ? Ar fi îngrozitor !

Dar spitalul ? Va fi rezistat și el ? Dar mulțimea de bolnavi, cuprinși de groază, ce va fi făcut ?

Doctorul Mihăescu își dă seama că e necesar să plece imediat la spital. Acolo e strictă nevoie de el, iar, pe de altă parte, acasă n-ar putea sta liniștit cu gîndul la bolnavii de acolo. Dar familia ? Va lua și familia !

Urcă singur în apartament, încearcă zadarnic să ia legătura telefonică cu spitalul, apoi ia pentru toți haine de stradă. Închide ușa apartamentului, apoi coboară, urcă cu toți în „Dacia“ și, ocolind pe strada Doljului, iau drumul spitalului, printre oameni descumpăniți și case ruinate.

Familia Emil Bucur ocupă etajul unei case din strada Simion Bărnuțiu, pe unde autobuzele trec de la gară spre partea de sud a orașului, către Parcul poporului.

În seara aceasta, soția, dr. Paula Bucur, secretara organizației de bază P.C.R. a Spitalului clinic județean și medic șef al Policlinicii I, așezată la birou, lucrează la o cuvîntare care urmează s-o țină la 8 martie, cu ocazia aniversării Zilei femeii. Într-o cameră alăturată, soțul, Emil Bucur, director la I.C.R.A., așezat într-un fotoliu, citește *Istoria Craiovei*, o carte apărută anul acesta, pe care a cumpărat-o azi de la standul improvizat la Teatrul Național, unde a avut loc conferința municipală de partid, la care cei doi soți au luat parte. Pentru citeva zile se află în Craiova și fiul lor, Vladimir, student la Facultatea

de cibernetică economică din București, care, la ora aceasta (e trecut de nouă) se găsește în vizită la o familie prietenă.

Pe strada Simion Bărnuțiu, ori de câte ori trec autobuze în viteză și, mai ales, camioane, casa aceasta se zguduie. De aceea, Paula Bucur nu-și dă seama exact despre ce e vorba, când locuința lor începe să se clatine. Când însă mișcările mobilei și ale zidurilor depășesc obișnuitul, se ridică de la birou, trece repede în camera soțului și strigă: „e cutremur!“.

Emil, mai calm și mai lent în reacții — e doar ardelean la origine —, nu se ridică din fotoliu, dar nu mai citește. E atent la ceea ce se întâmplă și răspunde: „Stai liniștită, că trece!“! Trozniturile zidurilor și mișcarea podelei cresc brusc în intensitate și cei doi soți se decid să părăsească casa. Se opresc, însă, în pragul scării căci și-amintesc că cheia ușii de la ieșire e în dormitor și nu îndrăznesc să se întoarcă s-o ia. Deodată, o bubuitură puternică taie văzduhul și zgâlție casa din temelii. Complet lucizi și calmi, cei doi se așteaptă ca din clipă în clipă să se întâmple ceva grav și cu ei.

Reușesc să iasă în curte, după ce totul s-a liniștit și după ce ușa casei au deschis-o locatarii de la parter. Afară găsesc explicația zgomotului acela năpraznic: a căzut fațada de la etaj a Casei Armatei, care le e vecină.

Dar ce face Vladimir? Va fi pățit oare ceva? Cei doi soți urcă în locuința lor ca să dea un telefon la familia la care Vladimir e în vizită. Lumina electrică nu s-a stins. Telefonul, însă, nu funcționează.

Emil Bucur se urcă în mașină și pleacă să-și caute fiul. Paula vrea să ia drumul spitalului unde lucrează, unde are și întâlnire cu soțul și fiul său. Este oprită însă, în poartă, de trei subofițeri veniți în delegație la Craiova și accidentați cu ocazia prăbușirilor de la Casa Armatei, unde au fost cazați. Cei trei sînt plini de praf și de moloz și au plăgi pe față și craniu. Cineva din stradă i-a informat că aici locuiește o doctoriță și cer ajutor medical. Paula îi duce în apartamentul său unde le aplică pansament cu ceea ce are la îndemână în locuință.

În sfârșit face un inventar sumar : ziduri crăpate, tencu-
ieli căzute, vase și vase sparte, sobe crăpate etc. Se pregătește
din nou să plece, de data aceasta căutînd să ia cu dînsa cele
ce-i vor fi necesare la spital.

Pe stradă e întuneric și multă lume se află adunată în
părculețe și în jurul scuarului din dreptul Facultății de medi-
cină. Convoaie de mașini, claxonînd, trec spre spital sau spre
ieșirea din oraș. Cînd ajunge la întretăierea străzii Unirii cu
strada Tabaci, respiră ușurată : gigantul de fier și beton, Spi-
talul clinic județean, e în picioare, întreg și cu ferestrele lu-
minate.

Într-unul din apartamentele etajului I al unui bloc turn
din Calea Severinului, pentru dr. Maria Berbecaru, președinta
sindicatului Spitalului clinic județean, se anunță o seară obiș-
nuită, tihnită. Instalată ca și soțul său, inginerul Constantin
Berbecaru, într-un fotoliu, privește la televizor. Iată însă că
aparatul se dereglează. Cam face el „figura“ aceasta de mai
multe zile, dar inginerul Berbecaru reușește să-l regleze de
fiecare dată. Firește, încearcă și acum, dar observă că nu-și
prea poate ține echilibrul și nici televizorul nu se mai supune.
Iată că lucrurile din casă se clatină, lustra pendulează într-o
parte și în alta, ba chiar întreg apartamentul se leagănă. „E
cutremur!“ — strigă el. Maria Berbecaru sare din fotoliu, dar
curios, emoția sau neputința de adaptare la o situație pe care
n-a mai trăit-o (n-a cunoscut cutremurul din 1940) o fac să
nu-și poată încălța papucii. Soțul său a și deschis, însă, ușa.
și o grăbește să părăsească apartamentul.

Pe palier, deocamdată e liniște. O locatară încearcă să
cheme liftul, apăsînd pe buton. Ingerul Berbecaru o oprește
brusc : „nu vezi că e cutremur?“ Încep să fugă în jos pe
scări, însoțiți și de alte persoane. Ajung afară. În spațiul din-
tre blocuri, doctorița simte că are palpitații, dureri la nivelul
inimii, tremurături ale mîinilor dureri de cap, amețeli, senza-

ție de vomă. Toate aceste neplăceri nu le simte decît cîteva secunde, căci sînt acoperite și anihilate de vacarmul produs de sosirea în goană a altor locatari din blocurile vecine. Între timp, lumina se stinge. Se aud copii care-și cheamă, plîngînd, mamele, părinți care-și strigă copiii. Și peste tot țipete și plînsete ale mulțimii îngrozite, deși cutremurul încetase. În spațiul acesta dintre blocuri, pe trotuare și chiar pe strada Severinului, e un continuu „du-te vino“ de copii, bărbați și femei sumar îmbrăcați așa cum i-a surprins seismul. Alții, care vin mai tîrziu, coborînd de la etajele superioare, căzînd sau lovindu-se de ziduri, au dureri și răni. Maria Berbecaru își ia automat misiunea de medic, acordă primul ajutor, calmează, sfătuiește, încurajează.

De o parte și de alta, Calca Severinului este o mare de oameni, care-și schimbă impresiile clipelor prin care au trecut și comentează. Turismele parcate sînt înțesate de copii, bătrîni și femei, care se adăpostesc în ele. Pe strada cufundată în întuneric, merg încet, luminînd și claxonînd, sute de mașini, toate avînd o singură direcție : afară din oraș.

Nimeni nu reintră în apartament, deși vremea e rece și prea puțini sînt îmbrăcați mai gros. Unii urcă, totuși, pentru puțin timp în locuințele lor, de unde vin cu haine și pături, cu care învelesc femeile și copiii. Urcă și inginerul Berbecaru care, printre altele, aduce și o haină pentru copilul unui vecin, îmbrăcat numai în pijama.

În general, oamenii sînt împărțiți în grupuri, după vecinătate sau prietenie. Într-un astfel de grup e o agitație deosebită : o femeie, lucrătoare la fabrica de confecții, îmbrăcată în halatul de lucru, a părăsit locul de muncă și a venit în goană pînă aici ca să vadă ce s-a întîmplat cu copiii ei, rămași singuri acasă, și acum povestește nenorocirile provocate de cutremur la întreprinderea unde lucrează.

• Maria Berbecaru simte dureri mari în șale, pe care abia le suportă : cu un an înainte, doctorița, ca urmare a unui accident de mașină, a avut o fractură de coloană vertebrală, care

a lăsat urmări. Efortul alergării pe scări și șederea prelungită în picioare își spun cuvântul.

Cum între timp lumina s-a reaprins, urcă însoțită de soțul său în apartament, care are ușile deschise la perete și în care radioul, lăsat deschis, transmite muzică simfonică. Pe podele, vase căzute din dulapuri, cioburi de pahare, farfurii și sticle, cafea vărsată, scaune răsturnate etc. Dar pagubele acestea nu-i impresionează. Important e faptul că sînt teferi și nevătămați.

Președinta sindicatului încearcă să ia legătura telefonică cu spitalul său, însă telefonul nu funcționează. Doctorița cere soțului ei s-o ducă la spital, unde știe că e nevoie de dînsa, atît ca medic, cît și ca președintă de sindicat. Se urcă în mașină și împreună cu soțul său pleacă spre Spitalul clinic județean.

Chiar de la sosirea primelor victime, profesorul Ion Bușu începe examinarea sumară și trierea lor pe grade de urgență, care se scriu pe un bilețel lăsat pe pieptul fiecăruia dintre ele :

Gradul I : cuprinzînd cazuri care trebuie să fie duse imediat în secția de reanimare și terapie intensivă sau în sălile de operații (șocuri, accidentați cu hemoragii interne sigure) și toți acei la care, dacă nu se intervine imediat într-un fel sau altul, există riscul să decedeze.

Gradul II : acei care necesită supraveghere, dar care nu sînt în risc de moarte imediată, nici nu necesită intervenție de primă urgență (come, suspexții de hemoragii interne etc.).

Gradul III : cazuri care nu sînt în risc imediat de moarte, dacă nu se intervine și care, chiar și fără supraveghere, pot să mai aștepte primul ajutor pînă după rezolvarea cazurilor de primă urgență.

Timp de aproape o jumătate de oră, cei patru chirurghi de gardă, la care trebuie adăugat și specialistul de gardă al reanimării, dr. Aneta Roșca, luptă singuri și în viteză cu avalanșa de răniți care sosesc fără încetare : execută suturi de plăgi prin hemostaze provizorii, încearcă reanimări etc. La sala de gips, dr. Ștefan Maksay, ajutat de proaspăta doctoriță Cela Anghel

internă a spitalului, și de un student de gardă, axează oase fracturate și aplică atele gipsate.

Aproape concomitent, apar directorii : Iosif Ciobanu, Iustin Mihăescu și Ion Țolca. Sosește și profesorul Petre Georgescu, decanul Facultății de medicină umană și șef al Clinicii a III-a chirurgicale, care împreună cu directorul Ciobanu hotărăsc mobilizarea studenților mediciști din cămine și încredințează această misiune conferențiarului doctor Cernea, șeful clinicii de oftalmologie. Doctorul Ciobanu ia legătura cu Serviciul de salvare, căruia îi cere ca o autosanitară să plece să adune chirurghi.

Apar în grabă chirurghi, care și-au părăsit familiile pentru a-și ajuta colegii din echipa de gardă ; Petre Paitici, Petre Toniță (fiul marelui pictor), Vasile Gavrilă, Nelu Singher, Mihai Vasilescu, Vlad Beldiman, Cornel Sabetay, Mitică Manta și alții. Sînt văzuți trecînd și urcînd repede scările, către serviciul de reanimare, unde nu se găsește decît dr. Vasile Tender, medicii Artur Tică, Dan Georgescu și Tiberiu Dragomir.

Sălile serviciului de urgență se acoperă cu saltele, canapele și târgi, pe care sînt întinși răniți, care se vaietă, și, ici și colo. muribunzi. Lupta cu durerea și moartea continuă îndirjită și perseverentă.

Doctorița Lucia Roșca, medic de laborator, rade cu o mașină de bărbierit părul din jurul plăgilor craniene (sînt mulți astfel de contuzionați) după care chirurghi le vor dezinfecă, sutura și pansa. Aceștia din urmă sînt însoțiți de asistenții medicali de gardă ai serviciului sau de alții, care au venit de acasă, cum sînt : Oița Pena, Tanța Streinu, asistentă a blocului operator, Ion Sterpu, Petre Piță și de studenții mediciști, care au venit în număr impresionat. Toate aceste ajutoare ale chirurgilor poartă în miini flacoane cu anestezeice, fiole cu soluții calmante, seringi, borcane cu tinctură de iod, casolete cu comprese, ață chirurgicală, pense, ace și portace. Printre saltele, canapele și târgi, oameni în halate albe se vād strecurîndu-se și aplecîndu-se cînd asupra unui rănit, cînd asupra altuia.

Doctorița Aneta Roșca, anestezist și reanimator de gardă în serviciul de urgență, nu execută numai combaterea șocurilor și anesteziei, ci aplică și suturi de plăgi. Dr. Mihai Surpățeanu reanimează un accidentat cu insuficiență acută respiratorie prin respirație gură la gură. După aceea, o hemostază provizorie la o fractură deschisă de gambă, care sîngerază puternic. Cînd cere numele și adresa pentru a le înregistra, află că rănitul locuiește pe strada Unirii. „E avariata strada Unirii?” — întreabă medicul. „E la pămînt!” — șoptește bolnavul cu vocea stinsă. Pe Mihai Surpățeanu îl trec fiori : familia lui locuiește pe strada Unirii și cutremurul a prins-o acasă. Nu știe nimic de ai lui, fiindcă telefoanele nu funcționează.

Sînt grav accidentate și cadre medicale : doctorul Ion Ionescu-Calafat și Fănică Vulpe, șeful atelierului de protezare care, fiind în șoc decompensat, sînt urcați imediat la secția de reanimare și terapie intensivă. Asistenta medicală Ileana Cioablă este adusă cu fractură deschisă de gambă, fracturi costale și fractură de stern.

Din primul val de accidentați se înregistrează cei mai mulți morți. Dr. Mihai Surpățeanu este însărcinat de conducerea spitalului cu o muncă neplăcută : să inventarieze bunurile avute asupra lor, înainte de a fi date la magazin.

Apoi, morții de la serviciul de urgență și din secția de reanimare, ca și cei aduși din oraș, sînt transportați la morga spitalului. Acolo s-a pus deja un paznic din paza contractuală, pentru ca familiile celor dispăruți sau străini să nu intre înăuntru. Omul este îngrozit, căci vede cum sînt aduși aici, unul cite unul, cei decedați. Cînd însă dintr-un autoturism este trasă afară, la lumina lunii și a becurilor electrice ale morgii, chiar fiica lui moartă, simte că i se întunecă mintea și că pămîntul se învîrtește cu el și se reazimă, lipsit de putere, cu umărul și capul de pervazul ușii.

Chiar cu primul val de victime, la serviciul de urgență vine un bărbat tînăr, purtînd în brațe, învelit într-o pătură, pe propriul său copil accidental, pe care-l leagănă și-l îmbărbătează cu voce caldă : „mai ai puțină răbdare, că te vede

nenea doctorul și îți ia durerea și te face bine". Cînd însă medicul dezvelește copilul, vede îngrozit că mica victimă, cu toracele zdrobit, era deja mort. Apoi, cu privirea pierdută și cu mișcări automate, tatăl copilului învelește din nou odrasla și, rezimat de perete, continuă să-l legene.

Chiar mai mult decît chirurgii, în noaptea aceasta luptă cu moartea reanimatorii. Ei sînt la granița morții. Ei sînt eroii necunoscuți ai medicinei, care în zile obișnuite, în sălile de operație, în umbra chirurgilor, întrețin sau refac funcțiile vitale ale bolnavilor pentru a suporta operația, îi anesteziază pentru a nu-i dezechilibra vital și pentru a asigura condiții optime operatorilor. În noaptea aceasta nu se fac operații mari, căci accidentații, chiar dacă sînt de operat, nu suportă operația înainte de a fi echilibrați biologic. Și treaba aceasta o fac reanimatorii cu transfuzii de sînge, perfuzii de seruri și medicamente, cu oxigen și cu injecții.

Medicii Tică Artur, șeful secției de reanimare și terapie intensivă, Vasile Tender, I. Farcaș, Dan Georgescu și Tiberiu Dragomir, asistentele medicale de serviciu Jeana Pîrvu, Zori Văduva, și Gheorghită Lupu, precum și asistenții veniți de acasă, printre care Ionică Laurian și alții, nu cunosc o clipă de odihnă. Ei reanimează 22 de traumatizați cranio-cerebrali — dintre care 5 în comă —, 16 politraumatizați, 8 fracturați de coloană vertebrală și 4 traumatizați abdominali șocați, 11 comatoși, execută 53 de deșocări etc.

Totuși, 21 de victime ale cutremurului din noaptea aceasta decedază în spital.

Deoarece la serviciul de urgență saloanele și sălile sînt supraaglomerate, dr. Paula Bucur deschide ușile spre sălile mult mai largi ale policlinicii și le amenajează cu canapele și saltele. Personal cară saltele împreună cu fiul său, cu studenți medicinisti și ostași.

Doctorul Gavrilă deschide cabinetul de ortopedie al policlinicii, care are alături și o sală de gips, și înființează cel de-al doilea centru de rezolvare a urgențelor de gradul III. I se alătură dr. Alexandru Ilcenco, șeful secției de ortopedie, și

dr. Mihai Ionescu, chirurg primar al Policlinicii II. Vin și doi medici pensionari, care n-au făcut niciodată chirurgie : dr. Eugen Stănescu și dr. Sandu Tudor. Aceștia se adresează medicului șef al policlinicii cu întrebarea : „vă putem fi de folos și noi cu ceva ?”.

Cei trei chirurși sînt ajutați de asistentul medical Valerică Gomoiu, de la fizioterapie, și studenții medicinaști Vasile Vilcea, Mariana Dimulete, Nicolae Cincu, Ion Dagla și Cristian Pocișor.

Printre victimele seismului care vin în sectorul policlinicii sînt : Florescu Maria, din cartierul Craiovița Nouă, Arnăutu Maria, din Valea Roșie, Anghelescu Marin, din cartierul Braza lui Novac, toți trei accidentați la întreprinderea de confecții. Sînt aduse și bătrîna Comănescu Maria, din Craiovița Nouă, avînd o fractură de șold prin cădere, Ionel Elena, din strada Brestei, cu fractură deschisă de gambă stîngă, Costea Doru, din cartierul Valea Roșie, cu fractură de șold, Petcu Angelica, din cartierul Craiovița Nouă, cu ambele calcaneae zdrobite pentru că a sărit de la etaj, Simiceanu Maria, din strada Brestei, cu fractura șoldului drept și a ambelor clavicule, Badea Dumitru, din strada Bucovăț, cu răni ale capului, Mohamed Fadel, de naționalitate și cetățenie arabă, student al Facultății de medicină din Craiova, Zimțea Dumitru, din strada Bătrînilor, cu fractură de antebraț, și alții. Printre acești accidentați, medicul Gavrilă vede și pe vechiul și bunul său prieten, Gheorghe Hirzoiu, din strada 30 Decembrie. Gheorghe Hirzoiu este un bun croitor sau, sau mai bine-zis, a fost, căci cutremurul l-a smuls brutal din meseria lui. Mîntea lui va ști și de acum înainte ce să lucreze și cum să lucreze, dar mina nu va mai putea executa comenzile capului.

Cei mai mulți accidentați, cu excepția celor de la întreprinderea de confecții, nu vin din fabrici, ci din partea de apus a orașului, cuprînsă între bulevardul 23 August și Calea Brestei, din casele de construcție veche, doborîte de seism, aflate în centrul orașului, pe străzile Unirii, Krasnoff, Kogălniceanu, Maxim Gorki, Karl Marx, 30 Decembrie, România Munci-

toare etc. Cartierele de blocuri noi n-au accidentați prin avarieri ale clădirilor, ci din cauza panicii care i-a determinat să sară pe ferestre de la etaj sau să cadă din grabă sau dezechilibru.

În aceste clipe grele, spitalul este vizitat de secretarul Comitetului județean de partid, Mihai Burchesin. Dr. Iosif Ciobanu ține mereu legătura cu Comandamentul județean, unde merge din cînd în cînd și personal. Adesea, împreună cu personalul medical, însoțit de directorul adjunct, dr. Iustin Mihăescu, și de secretarul organizației de bază, dr. Paula Bucur, vizitează victimele, îmbărbătîndu-le sau luînd măsuri suplimentare.

La etajul VI, în secția de ortopedie, asistenta Ioana Rușescu, după ce a trăit groaznică senzație că se prăbușește spitalul, rămîne cu dureri la nivelul inimii, care o jenează puternic. Din cauza aceasta nu se poate odihni deloc, dar nici n-ar avea timp : dacă bolnavii care au fugit din secție nu se mai întorc, aproape de miezul nopții încep să fie aduși aici bolnavii rezolvați provizoriu la serviciul de urgență și în policlinică. Vin în flux aproape continuu, și asistenta de gardă, ajutată de studenți, îi așază în paturi pînă cînd le completează pe toate.

Între timp, ajunsă la spital, dr. Maria Berbecaru își dă seama că acasă nu și-a putut închipui ce va vedea aici. La serviciul de urgență tabloul e groaznic. Își imaginează că așa trebuie să fi fost pe cîmpul de luptă, după o bătălie singeroasă.

La legătură cu ceilalți conducători ai spitalului și urcă la etajul II, în clinica unde lucrează, ca să îmbrace halatul alb. Aici, foarte puțini bolnavi și foarte multe paturi fără saltele : bolnavii fugiseră, iar saltelele fuseseră transportate la serviciul de urgență și în policlinică. Apare și Lenuța, asistenta saloanelor sale, vine și Florența, sosește în grabă și Gigi. Toate plîng, dar încep treaba : aranjează paturi și primesc răniți pe care-i așază în ele.

Președinta sindicatului formează o echipă de ordine, pe care o conduce personal. Această echipă coboară în curte după bolnavii care s-au refugiat acolo, ca să-i liniștească și să-i readucă în saloane. Dar munca de lămurire merge greu. Mulți,

foarte mulți sînt grămădiți în sala de așteptare de la „informații”. Sînt aici și femei care plîng, dar nu vor să revină în spital. Alții, cu pledurile pe spate, sînt răspîndiți prin grădina. Echipele de ordine încearcă să-i lămurească spre a reveni în saloanele lor.

În sfîrșit, după o muncă de lămurire perseverentă, rîndurile celor fricoși se răresc. Unii urcă scările pe picioare, alții, care nu mai pot face un efort în plus, sînt ajutați de ostași.

Dar saloanele nu mai sînt tot așa de primitoare, deoarece lipsesc multe pleduri și cearșafuri, iar bolnavii nu-și mai găsesc lucrurile, astfel că, așa cum se poate, se face o nouă redistribuire a pledurilor și bolnavilor. Sînt așezați aici răniți, ca și mame cu copii de la etajele superioare.

Medicii și asistentele medicale circulă printre paturi, alină durerile cu injecții calmante și alungă teama cu sedative nervoase.

Unele cadre medicale coboară din nou în curte, ca să readucă bolnavi, mai ales că pe la orele patru dimineața începe să plouă și vremea devine și mai rece.

La serviciul de urgență și în policlinică, medicii, celelalte cadre medicale și studenții mediciniști reușesc să facă față avalanșei de răniți, care în partea a doua a nopții se răresc ca număr. Numai în serviciul de reanimare munca rămîne mereu încordată și grea.

Spre dimineață, încă înainte de ivirea zorilor, dr. Ștefan Maksay, profitînd de răgaz, roagă pe cei doi colegi ai săi mai vîrstnici, dr. Ilenco și dr. Gavrilă, să-l suplinească o oră pentru a merge pînă acasă, în apropiere, pe strada Petuniilor. Locuiește singur, căci n-are familie, și proprietarii sînt plecați din oraș. Se înapoiază, însă, foarte repede. „De ce ai venit așa de grabă? Puteai să mai stai” — îi spune unul din cei doi colegi. „Dacă Niculescu nu mă punea de gardă în noaptea aceasta, acum eram sandviș. Am revenit repede, fiindcă n-am mai avut unde intra” — răspunde el.

În timp ce dr. Maksay era plecat, dr. Iosif Ciobanu, în policlinică, spune că a reușit să ia legătura cu Ministerul Să-

nătății și ministrul adjunct, dr. Aldea, i-a comunicat că în Capitală dezastrele sînt mult mai mari. S-au prăbușit blocuri mari și vechi, ca „Wilson“, „Scala“, „Continental“ și cel de la restaurantul „Dunărea“; sînt mii de victime printre care actorul Toma Caragiu, cîntăreața de muzică ușoară de origine craioveană, Doina Badea, scriitori de valoare ca Mihai Gafița și A. Baconski cu soția. Dr. Gavrilă tresare. Tresare pentru că-și amintește de prăbușirea blocului „Carlton“ din București în 1940, cînd și-a început studenția. Vestea îi provoacă o adîncă durere : cunoștea personal pe A. Baconski și pe soția lui, Clara, fiica învățătorului Ștefan Popa din Goicea, prietenul și colegul tatălui său. Privește la ceilalți : toți cu figurile întunecate din cauza calamității ce s-a abătut brutal peste țară și peste oameni. Sînt, probabil, uriașe pagube materiale și atîtea vieți smulse din sinul familiilor lor, rîrindu-le fericirea și lăsînd în urmă copii fără mamă, fără tată sau fără ambii părinți, ori părinți fără copiii lor dragi sau cu copii rămași schilozi.

În acest templu al salvării vieților, partea cea mai grea a bătăliei s-a terminat. Odată cu liniștea, chiar dacă ea e numai relativă, se simte și oboseala. Dar somnul nu se simte. Și afară lumina se luptă cu întunericul, precum mai înainte viața s-a luptat cu moartea.

OAMENI DE SUFLET ȘI TOVARĂȘI ÎNTRU OMENIE

Atunci cînd pămîntul încă nu se potolise din bezmetica-i zbuțumare, cînd ghearele morții încă ne mai pîndeau pe la colțuri de clădiri plecate spre ruină — odată cu oamenii care au făcut din brațe țîrgi pentru salvarea semenilor — OMENIA, această oglindă, de-a pururi nealterabilă, a umanismului socialist, a devenit supremul ORDIN pentru ostaș, muncitor, activist de partid, intelectual, femei și bărbați, tineri și vîrstnici, pentru toți OAMENII acestor plaiuri doljene. Nimic mai adevărat decît faptul că seismul, catastrofalul seism din seara zilei de 4 martie 1977, nu a însemnat numai pagube și suferințe, groază și doliu în multe familii, ci și întrajutorare frățească, iubire, eroism și luptă pentru supraviețuire, neincovoiere în fața dezastrului, dar, mai presus de toate sau toate laolaltă — OMENIE. Greul cel mai greu, venit asupra-ne, nu putea fi învins cu altă armă. Om lîngă om, inimă lîngă inimă. Numai așa. La jertfe, se răspunde prin jertfă. Puterea oarbă a naturii a fost stăvilită prin încordarea brațelor și voințelor tuturor. Altfel eram învinși, nu învingători. OMENIA a fost arma invincibilă, care ne-a insuflăit în lupta pentru vindecarea rănilor, pentru refacere.

Aflați și noi, autorii acestor rînduri, scrise la dogoarea eroismului cotidian, pe frontul rezidirii, printre EROI, mulți anonimi, filele carnetului de reporter au devenit neîncăpătoare pentru faptele de viață, așa de mari, ale semenilor noștri. Știm, sîntem convinși, că uneori nici cele mai meșteșugite cuvinte

nu pot reda, în adevărata splendoare morală, cel mai simplu, dar tulburător, fapt de OMENIE și conștiință civică. OAMENI de suflet și tovarăși intru omenie au fost mulți, foarte mulți. Puteau fi și mai mulți. I-am întâlnit la tot pasul, în timpul desfășurării epopeii de refacere, care continuă încă. Fapte demne de încrustat în cuvinte tipărite vor mai fi. Ne grăbim să trecem în nemurire, ca un pilduitor exemplu de omenie, faptele adunate pînă acum, și cu sprijinul dumneavoastră stimați cititori.

De ce altceva, decît de un act de adîncă omenie, au dat dovadă maistrul comunist Marin Vlad, tehnicienii Stelian Marin și Constantin Ionică de la „Electroputare“, tehnicianul Petre Băluță de la Regionala de căi ferate Craiova, proiectanta Elena Danciu, de la Institutul de cercetări și proiectări miniere, ing. Dumitru Popescu și Nicolae Saveliuc sau operatorul chimist Constantin Vilceanu, de la Combinatul chimic, profesoara Elena Bucșa, de la Școala generală nr. 32, atunci cînd s-au oferit, nu pentru o zi, două, ci „pentru cît va fi nevoie“ să împartă căldura, omeniasca căldură, a căminului lor, cu cei rămași fără adăpost ? Au mîncat laolaltă în casa frăției, deși mulți nu au fost nici măcar rude cu cei ce le-au oferit acoperișul. Au fost mai mult. Au fost și sînt OAMENI de inimă, oameni între oameni.

De ce altceva, decît de un act de adîncă omenie au dat dovadă concetățenii noștri Elena Neagu, Cristian Drăgulescu, Marin Ghejan, Aurel Ionașcu, Virgil Firulescu, Ion Sută, Marin Socol ș.a. — atunci cînd, imediat după seism, s-au prezentat la oficialități, cerînd cu insistență să li se incredințeze spre creștere și educare, sau să infieze unul sau doi din cei 24 de orfani și semiorfani înscriși în sinistrul bilanț al pierderilor umane și materiale provocate de cutremur ? O parte din acești oameni de inimă aveau copii, alții nu. Faptul nu importă. Tulburător de omenesc rămîne însă gestul lor, acela de a fi ocrotitori și educatori ai copiilor rămași fără părinți, copleșiți de durere.

De ce altceva, decît de un act de profundă solidaritate umană au dat dovadă miile de concetățeni de-ai noștri care,

după orele de program, au muncit pe șantierul refacerii locuințelor colegilor, vecinilor, rudelor, prietenilor, distruse de seism? Întrajutorare, sudoare, trudă, neodihnă — iată liantul pus la temelie rezidării. În iureșul muncii pentru triumfala continuare a vieții obișnuite, pentru reclădirea celor ce pleaseră spre ruină, n-a lipsit nici fantezia.

MASA PRIETENIEI

La locuința avariata a studentelor craiovene Tatiana și Angela Vasilescu din strada Călugăreni nr. 39, a venit întreaga grupă 5 304 de la Facultatea de electrotehnică, în frunte cu șeful grupei Minodor Zamfirescu, pentru a da o mână de ajutor la demolarea părții de clădire avariata și la reconstrucție. După ce și-au făcut omeneasca datorie, au luat o placă de beton, dintre dărîmături, și-au amenajat în mijlocul grădinii o „masă a prieteniei“. Acum, familia Vasilescu își primește oaspeții și prietenii casei la această masă a prieteniei și a neștersei amintiri.

De un act de aleasă omenie au dat dovadă și cele douăzeci și două de femei, în frunte cu tovarășele Constanța Ciontu și Rodica Zăgărin, secretari cu probleme sociale la Comitetele județean și respectiv municipal de partid, atunci cînd s-au constituit în colective care, imediat după seism, au mers pe străzile grav avariate, la bătrîni fără sprijin, la pensionarii fără de puteri pentru a le da o mână de ajutor: să le găsească o locuință corespunzătoare, să le cumpere alimente, să-i aline cu o vorbă afectuoasă. De ziua lor, 8 Martie, multe din tovarășele noastre de viață și ideal, erau prezente pe frontul omeniei. Ziua lor aniversară au transformat-o într-o manifestare a grijii față de om, a solidarității civice.

De ce altceva, decît de un act de statornică omenie au dat dovadă cetățenii orașului, frate Craiovei, Skopje din R.S.F.I., care ne-au trimis, doar la cîteva zile de la seism, 20 de căsuțe-cabane, moderne și confortabile, pe care le-am amplasat lângă Parcul poporului, într-o zonă numită simbolic „microcartierul

prieteniei" ? Mai mult decît atît : ca urmare a discuțiilor purtate la Craiova, personal de Mihailo Miljovski, vicepreședinte al Consiliului executiv al adunării orașului Skopje, cu Ștefan Negreș, primarul municipiului Craiova, pe șantierele de consolidare a blocurilor de locuințe au sosit specialiști și materiale din acest oraș al țării vecine și prietene — Republica Socialistă Federativă Iugoslavia. Este un pilduitor exemplu de solidaritate și întrajutorare frățească. Le mulțumim.

De ce altceva, decît de Omenie, au dat dovadă mii, zeci de mii de doljeni, în lunile de aspră încercare și de suprem efort închinată rezidirii ? Un înțelept proverb românesc spune : „Cine pe altul omenește, pe sine se cinstește“. Cu alte cuvinte, prin Omenia noastră ne-am cinstit locul legendarei vetre românești ce-l ocupăm din afunde vremi, ne-am cinstit blazonul și onoarea Craiovei și a Doljului, ne-am cinstit pe noi înșine.

CARATELE OMENIEI

Mai mult ca oricind, în zilele de după năpraznicul cutremur, am înțeles ce profunde sensuri și semnificații, ce rezonanțe nebănuite are OMENIA, ce înseamnă, cu alte cuvinte, adevărata omenie comunistă, cum anume se manifestă concret solidaritatea umană în momente foarte grele în societatea în care trăim și muncim înfrățiți pentru binele acestei țări — leagăn și viitor de aur.

Ne stăruie mereu în memorie cuvintele secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, vorbind la Sedința Comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Marii Adunări Naționale, Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și activului central de partid și de stat, arăta, referindu-se la înaltele trăsături ce caracterizează poporul nostru : „În aceste momente grele am simțit mai mult ca niciodată ce minunat popor sintem, am dovedit că nu ne plecăm în fața greutăților, ci dimpotrivă, în asemenea împrejurări devenim mai dirji, mai hotărâți să înfăptuim comunismul în România. În aceste clipe dramatice, am simțit și mai mult fericirea și mândria că sint fiul minunatului popor român, care merită pentru el să faci totul, chiar să-ți dai viața“.

Sint cuvinte memorabile, emoționante, rostite la radio și televiziune, în fața întregii națiuni de primul bărbat al acestei țări minunate, cu oameni pentru care eroismul și spiritul de

sacrificiu întru binele gliei străbune, milenare, constituie dimensiuni esențiale.

Și, ca o dovadă elocventă a faptelor de omenie, ca o expresie a celor mai înalte și pure sentimente de solidaritate umană, la data când, de la tribuna celor mai înalte foruri de partid și de stat, conducătorul rostea aceste cuvinte, CONTUL OMENIEI înregistra pe țară impresionanta cifră de aproape patru miliarde lei — mărturie a spiritului civic și etic, a umanismului socialist în acțiune, participare deliberată a cetățenilor patriei noastre la epopeea reconstrucției, la actul eroic de refacere rapidă a orașelor și satelor grav avariate de cutremur.

Milioane de oameni, sute, mii de întreprinderi și instituții, organizații de masă și obștești participau în felul acesta, printr-un patetic gest la dimensionarea amplă a acestui „Cont al Omeniei“ și, dincolo de substanța lui, am întrevăzut limpede sensurile înalte ale conștiinței, vibrației ei afective, determinate de cerințele patriei-mamă, căreia îi sîntem fii, citori și apărători vajnici.

Telegrame sosite la comandamentul județean, știri publicate de presa locală ori difuzate zilnic pe postul Studioului teritorial de radio Craiova informau despre amploarea acestei acțiuni spontane, cu scurte popasuri la agențiile CEC din municipiu și din celelalte localități doljene.

Colectivul de muncitoare de la marea întreprindere craioveană de confecții hotărâsc să contribuie la contul solidarității umane cu 2 milioane de lei. Muncitorii, inginerii și tehnicienii — peste 10 000 la număr — de la Întreprinderea „Electroputere“ măresc același cont destinat întrajutorării celor aflați în grea suferință cu suma de peste 4 milioane lei. Aceștia li se adaugă colectivele de muncă de la Combinatul chimic, Întreprinderea de prefabricate din beton, Întreprinderea de tractoare și mașini agricole, Întreprinderea mecanică pentru material rulant și multe altele, al căror sprijin este concretizat prin cifra de peste 20 milioane de lei, cu aceeași adresă atît de căutată în aceste zile și nopți de refacere și reintrare în normal a întregii vieți.

Evident, șirul exemplelor ar putea continua, pentru că, practic, n-a existat unitate economică, social-culturală etc., care să nu participe într-un fel sau altul, pe măsura posibilităților, a conștiinței oamenilor, la bătălia revenirii noastre.

Acest fluviu de dăruire patriotică este de-a dreptul impresionant, după cum impresionante sînt gîndirea și acțiunea colectivelor din unitățile economice ale Doljului, care, alături de întreaga țară, în aceste zile premergătoare aniversării Centenarului Independenței de stat a României, realizează peste plan sporuri tot mai mari de producție, cinstind astfel ziua de 1 Mai cu faptele muncii lor, pe care le amplifică neconștient.

Activiștii Comitetelor județean și municipal de partid iau hotărîrea să contribuie la „Contul Omeniei“ cu un salariu pe o lună din acest an 1977, în care, la apelul secretarului general al partidului, urmele dezastrului trebuie șterse. Cadrele didactice din întreg județul nostru subscriu la același cont cu suma de peste 6 milioane de lei, în timp ce elevii și studenții, prin acțiunile lor patriotice, vor dirija importante sume bănești în același scop al refacerii rapide în toate sectoarele vieții.

Dar, oricite cifre am înșira în acest spațiu dedicat evidențierii multiplelor carate ale Omeniei, nu vom putea cuprinde nestăvilita amploare a mișcării de suflet și de inimă, pentru că, realmente, peste tot, acasă, pe stradă, la locurile lor de muncă, oamenii sînt preocupați să pună umărul la marele efort național care, precum un fulger, a cuprins meleagurile patriei. Conștiința solidarității umane se derulează peste tot. Și nici n-ar putea fi altfel, în aceste ceasuri, zile, săptămîni și luni de bătălie pe cîmpurile refacerii totale.

„NE IMPRESIONEAZĂ DEZASTRUL, DAR MAI ALES OAMENII CARE ÎȘI REPARĂ CASELE CÎNTÎND”

În zilele care au urmat dezastrului, ce a avut loc ca urmare a fantasticei mișcări tectonice, la Craiova, ca și în alte zone ale țării grav afectate de cutremur, numeroase delegații străine au ținut să viziteze locurile în care țara, oamenii au avut de suferit.

În lunile martie, aprilie, mai, delegații din U.R.S.S., R.S.F. Iugoslavia, S.U.A., R. P. Chineză, Japonia au fost primite la Consiliul popular județean Dolj, unde s-au interesat de porțiile cataclismului, asigurînd, totodată, organele locale de stat, de sprijinul guvernelor și popoarelor lor pentru ajutorul umanitar al populației județului și țării noastre.

În același răstimp, un număr apreciabil de ziariști, reprezentînd unele dintre cele mai cunoscute și influente ziare ori studiouri de radio și televiziune din lume, s-au oprit pe străzile în ruină ale municipiului Craiova ca și pe ulițele unor sate, cum ar fi, de exemplu, Coșoveni, și au immortalizat pe peliculă aspecte care aveau să le contureze cît mai exact porțiile sinistrului cataclism.

Și, cum era de așteptat, peste tot, vizitatorii au găsit locuitorii orașului greu încercat pe marele șantier al refacerii care se deschisese chiar din primele ore ale zilei de 5 martie 1977.

Mărturiile trimișilor speciali ai senatorului american Edward Kennedy, consilierii Dale Stuart de Hann și Jerry Marvin Tuinker, care ne-au vizitat orașul în preajma zilei de 1 mai,

Dovezi de solidaritate cu poporul nostru

Cu două zile în urmă am înfîlînit un fapt deosebit. În hala de pe strada Cîmpia Izlaz, ce adăpostește ateliere ale universităţii, au lucrat, timp de patru ore, nu mai puţin de 150 de studenţi străini, însoţiţi de cadre didactice. Am aflat că aceasta participare a avut loc în urma solicitării Asociaţiei studenţilor sirieni ce invadă la Craiova, care şi-au exprimat dorinţa să lucreze în zona aceea greu afectată de

seism.

Cei 150 de tineri studenţi sirieni din anul pregătitor şi din primii doi ani ai Facultăţii de medicină şi-au făcut datoria aşa cum se cuvine.

Conferenţiarul universitar, dr. Ovidiu Chlita, a şinut să ne informeze că aceasta nu e singura participare a studenţilor de peste hotare aflaţi în Bănte. Cu numai cîteva zile în urmă, 60 de tineri palestinieni au lucrat, cu aceeaşi tra-gere de inimă,

la degajarea căilor de acces din preajma clădirii vechi a Institutului pedagogic, la sortarea şi curăţirea cărămizilor.

Şi tot în complexul universitar de pe Calca Bucureşti, 40 de studenţi din Iordania au lucrat, o după-almază, la amenajarea spaţiilor verzi.

Toate acestea sînt dovezi ale omeniei, ale solidarităţii cu poporul nostru aflat în momente de grea încercare.

C. GHEORGHE

Skoplje în sprijinul Craiovei

În semn de solidaritate a popoarelor Iugoslaviei socialiste cu poporul român grav afectat de seismul din 4 martie a.e., ieri au sosit la Craiova 20 de căsuţe oferite în dar de populaţia oraşului Skoplje pentru sînistraţii din mu-

nicipiul nostru. Montate, începînd de azi, pe terenul din preajma Trustului de construcţii şi îmbunătăţiri funciare, ele vor oferi familiilor beneficiare condiţii optime de locuit, pînă li se va rezolva definitiv problema locuinţei.

sînt edificatoare : „Sîntem pur și simplu uimiți și emoționați de ce vedem (cei doi se aflau pe strada Alexandru cel Bun). Ne impresionează dezastrul, dar mai ales oamenii care își repară casele proprii cîntînd, ajutîndu-se reciproc. Și iată la porțile caselor flutură și steagurile. Este ceva uimitor să vezi un popor muncind și cîntînd după năpraznicul cutremur care a lovit țara dumneavoastră”.

Bunele oficii ale unor specialiști în seismologie din S.U.A., Iugoslavia, China, U.R.S.S., consultările reciproce care au avut loc la Institutul județean de proiectări Dolj, la Consiliul popular județean sau pur și simplu la fața locului, în stradă, au însemnat tot atîtea dovezi elocvente ale sprijinului și ajutorului pe care Craiova l-a primit în acele săptămîni și luni fierbinți de refacere.

Nantërre, 12 mai 1977

Domnului Negreț, președinte al Comitetului executiv al orașului Craiova, Republica Socialistă România

Domnule primar și drag camarad,

În cadrul acțiunii de solidaritate a orașului Nantërre cu Craiova, Consiliul municipal s-a reunit în ședință extraordinară pe 9 martie a.c. și a votat un credit de 50 000 de franci pentru a fi vărsați în contul special deschis de către Banca Română de Comerț Exterior.

După aceea, Comitetul de înfrățire a organizat o colecție printre locuitori și pe 27 aprilie a.c. împreună cu Gilbert Schumaker, Maire-adjoint, am dus la Ambasadă un CEC de 30 000 de franci destinați orașului nostru frate. Vă trimit și fotografia făcută la Ambasadă.

Sîntem conștienți de nevoile multiple cărora Comitetul executiv din Craiova trebuie să le facă față pentru a repara pagubele provocate de către seismul din martie, pentru reor-

ganizarea producției și pentru a pune pe picioare dezvoltarea viitoare a orașului.

Ne-au parvenit numeroase vești despre eforturile întreprinse de către poporul român pentru realizarea acestui scop. Sîntem convinși că va reuși cu rapiditate să șteargă sechelele catastrofei....

Președintele Comitetului de Înfrățire
Yves Saudmant
Primar al orașului Nanterre
Franța

MEMENTO

● Cu numai cinci minute înainte de cutremur, cîinele unui medic pensionar din Craiova era așa de agitat încît stăpînul său nu-l mai recunoștea. Micuțul patrupead a sărit mai întii în brațele medicului care privea, în acel moment, concentrat la televizor. Apoi, s-a aruncat pe canapea și, de acolo, printr-o mișcare foarte ciudată s-a vîrît sub fotoliul în care era instalat stăpînul casei. Medicul pensionar a înțeles neliniștea cîinului său mult mai tîrziu, la cîteva ore după groaznicul cutremur.

● Eugenia Tofilescu din strada Cireșului, avînd în mînă un vas cu resturi de la masa de seară, a ieșit, ca de obicei, cu cîteva minute înaintea seismului, în curte, pentru a da mîncare cîinului. Acesta n-a mai sărit ca în fiecare zi, spre stăpîna sa, gata, gata să rupă lanțul, dînd astfel semne de nerăbdare, ci lătra, lătra puternic, neluînd în seamă vasul cu resturile de mîncare care i se cuveneau.

— Ce e cu tine, Azorel, ce ai înnebunit ? !

...Și a început cutremurul, pe care cîinele îl simțise mai devreme.

● Ioana Băltărețu din Craiova, cartierul Valea Roșie, povestește că în preziua cataclismului, în bucătăria apartamentului său de la unul din blocurile turn, au apărut adevărate cohorte de gîrgărițe care defilau în sus și în jos pe perete. Aceiași fenomen a fost văzut și de alți locatari din acel bloc turn. De unde concluzia că nu numai cîinii, dar și insectele presimt nenorocirile.

● Cristian Avram, în vîrstă de... șapte zile, abia sosise în seara aceea de patru martie de la maternitate, împreună cu mama sa, cînd deodată pămîntul își începe „dansul” său nebunesc și haotic. Mitică, tatăl micuțului Cristian, ca și mama sa Nuți, se reped spre pătuțul acestuia, îl iau în brațe și ies din casă în curtea care, odată cu pămîntul, îl legănă pe Cristi, îngrozindu-i în același timp pe părinți, care nu mai trăiseră asemenea momente sinistre.

● În fața blocului H 4 din cartierul Brazda lui Novac, după încetarea cutremurului, o femeie se agită și exclamă :

— Vedeți, credeți că nu există Dumnezeu ! Ați văzut ce putere are !

— Asta nu a fost puterea lui, mîi femeie, a replicat cineva pe loc. Asta a fost forța naturii. Și-apoi, Dumnezeu este sus nu jos, acolo în fundul pămîntului. Pe urmă, Dumnezeu se zice că este tare bun și blind. De ce ar face atîtea rele ? !

— Păi se mai supără și el pe natura asta care l-a creat, a intervenit altcineva în discuție, în acele momente în care panica nu dispăruse încă din inimile oamenilor.

— Aveți dreptate, maică, zise femeia, pentru că cineva spuse că și biserica Brîndușa s-a prăbușit... și-asta era... casa Domnului !

● Elena Voiculescu din cartierul Valea Roșie, unul din cvartalele de locuințe cel mai greu avariate, abia se inapoiase acasă de la activitatea didactică a zilei de patru martie 1977. Seismul i-a distrus multe bunuri agonisite și i-a avariat grav apartamentul în care nu se mutase chiar de multă vreme. În noaptea aceea, împreună cu soțul și fetița, au parcurs pe jos mai multe străzi pînă ce au ajuns la o rudă a lor care i-a găzduit, intrucît în casa lor nu se mai putea locui. Cele întimplate în propriul cămin, cele văzute pe străzile Craiovei, în noaptea seismului (E. V. „trăise” și pe cel din 1940) au produs o puternică impresie asupra Elenei Voiculescu. A doua zi după seism podoaba capilară a acestei femei era încărunțită de-a binelea...

● În satul Preajba, comuna Malu Mare, în timp ce gospodina Trana Ghercea întorcea tuciul pe masă cu binecunos-

cuta mămăligă oltenească, pe care țăranul o taie cu ața, a început cutremurul. Deși speriată, gospodina are răgazul să răstoarne mămăliga fierbinte, s-o acopere cu ștergarul și, în fine, împreună cu ai casei să fugă afară. La întoarcere, surpriză ! mămăliga nu mai era pe masă, ci jos, dar așezată pe ștergar, numai bună de mincat.

● La două săptămâni după seism, Ion Mursa, coleg de birou cu doi din autorii acestei cărți, se repede, ziua pe la orele 11, spre cuier, din care smulge fulgerător șapca și pardesiul și apoi iese vijelios pe ușă. Cei rămași se uită tare mirați spre fugar și nu știu, pur și simplu, ce să facă ; să sară pe fereastră sau să-l urmeze pe Ion Mursa, când, deodată, acesta se întoarce în birou și oftează adinc.

— Ce a fost, tovarășe Mursa ?

— Pe dracu, ce să fie. Uite pe culoarul clădirii, vreo trei patru oameni trag de o casă de bani masivă pentru a o muta în alt loc. Asta a produs... cutremurul.

● Scurt dialog între un bătrîn și o bătrînă (Marin și Profira Preutu, care trăiseră și cutremurul din 1940), la câteva secunde după declanșarea seismului din patru martie 1977 :

Profira : — Aoleo, Mărine, este cutremur, hai fuga afară că ne face zob în casă.

Marin (în timp ce bătrîna împreună cu ceilalți locatari se îmbulzeau pe scara blocului să iasă repede afară) : — Profiro ! Profiro ! unde este cravata mea a nouă și pantofii ai buni...

● Popa Lucian, născut în Moldova și însurat în Oltenia, maistru la o întreprindere de instalații, după ce și-a expediat familia din apartament în timpul cutremurului, s-a hotărît, în sfîrșit, să iasă în curtea blocului. Trecînd prin hol a văzut că, în bucătărie, pe masă, se răsturnase sticla cu lapte. A ridicat-o și a urmat pe ai săi. Cînd soția încerca să pună ordine în bucătărie, după seism, bineînțeles, a rămas mirată, chiar nedumerită.

— Lucî, vino să vezi ceva formidabil. Aproape tot laptele s-a vărsat dar sticla a rămas la locul ei...

— N-avea cum să se răstoarne laptele și să se verse sticla, i-a răspuns mucalitul moldovean soției.

— De ce ești neserios ?

— Ce-ai fi voit, să las să se scurgă tot laptele. Am îndreptat sticla și am ieșit și eu afară...

● Carolin Mitu din Craiova fusese, nu demult, la București. Se pare că nu l-a impresionat nimic în mod deosebit în afară de o reclamă scrisă cu litere... cît roata trenului pe perețele din beton al unui depozit din preajma Gării de nord. Reclama respectivă îndeamnă la consumul neîntîrziat al peștelui oceanic. De la acea deplasare trecuseră cîțiva ani în care timp Carolin Mitu își exaspera prietenii cu expresia respectivă, pe care o trîntea de fiecare dată, cu și fără rost. De exemplu, dacă cineva îi spunea : „Mă doare rău capul“, el îi răspundea prompt „N-ai mâncat pește oceanic, de-aia“, sau : „Nu pot desfăcea piulița aceasta“ — „Fiindcă n-ai mâncat pește oceanic“ etc.

În dimineața de cinci martie, C. M. a intrat în atelier și, după ce a povestit cu lux de amănunte și argumente cum el a fost și încă mai este convins că în urma seismului pămîntul a crăpat încît îi este teamă să mai calce pe el, un alt coleg de echipă, căruia nu-i scoți o vorbă decît cu cleștele, îl apostrofează scurt :

— Vezi ce pași, Mitule, dacă nu consumi pește oceanic ?...

● La numai cîteva zile după seism, pe stradă sau în autobuz, concetățenii noștri făceau... haz de necaz. Este și acesta un mod optimist, specific oamenilor acestor locuri, de a primi greaua lovitură a naturii. Iată cîteva „perle“ de prelucrări poetice... :

*„Ce te legeni blocule
fără ploaie, fără vînt,
cu fațada la pămînt.
De ce nu m-aș legăna
dacă sînt din Becea“.*

Se făcea aluzie la blocurile din prefabricate (B.C.A., beton celular autoclavizat) care, la caracteristicile acestui seism, au rezistat mult mai bine decît cele construite din cărămidă.

Sau :

*„A început de ieri să cadă
cîte un bloc, acum au stat,
praful s-a mai așezat,
orășenii dau năvală peste sat...”*

● Cu circa două ore înainte de cutremur, la librăria „Ramuri” din Craiova, poetul oltean Adrian Păunescu, prezent aici cu prilejul lansării cărții sale... „Pămîntul deocamdată”, dădea semne de neliniște, zicînd, mai în glumă mai în serios, confratelui său Ilarie Hinoveanu, directorul editurii „Scrisul Românesc” : „Cum, nu s-au spart încă geamurile librăriei ? N-au aflat oamenii de acest eveniment editorial ?”

N-a trecut, însă, decît puțin timp și, într-adevăr, gemurile librăriei, și nu numai ele, s-au făcut țandări. Cutremurul n-a iertat aproape nimic...

The first part of the report deals with the general
 conditions of the country and the progress of the
 various departments. It is followed by a detailed
 account of the operations of the different
 branches of the service, and a summary of the
 results achieved during the year. The report
 concludes with a statement of the resources
 available for the coming year, and a list of
 the measures proposed for its improvement.

The second part of the report contains a
 list of the names of the various
 departments and branches of the service,
 and a statement of the number of persons
 employed in each. It also contains a
 list of the names of the various
 officers and employees, and a statement
 of their respective positions and
 salaries. This part of the report is
 intended to provide a complete and
 accurate record of the personnel of the
 service for the year.

The third part of the report contains a
 list of the names of the various
 departments and branches of the service,
 and a statement of the number of persons
 employed in each. It also contains a
 list of the names of the various
 officers and employees, and a statement
 of their respective positions and
 salaries. This part of the report is
 intended to provide a complete and
 accurate record of the personnel of the
 service for the year.

EPOPEEA REFACERII

BILANȚUL CATACLISMULUI

Seismul a lovit, cu o forță distructivă rar întâlnită, nouă județe ale țării printre care și Doljul.

Pagubele aduse de cutremur în județul Dolj se prezintă astfel :

Au fost avariate :

- 40 675 clădiri din fondul vechi de locuințe (13 290 la orașe și 27 385 la sate) — din acestea 537 clădiri de locuit s-au prăbușit
- 3 913 familii au rămas fără adăpost
- 28 blocuri cu peste 4 nivele (grav avariate)
- 151 blocuri cu peste 4 nivele (ușor avariate)
- 541 clădiri în domeniul social-cultural, printre care :
- 171 școli generale
- 83 grădinițe
- 29 licee
- 19 ateliere școală
- 40 internate
- 14 case de copii și școli speciale
- 72 cămine culturale
- 6 case de cultură
- 3 teatre

- 6 cinematografe
- 39 de întreprinderi republicane însumînd 106 secții și ateliere
- 72 construcții zootehnice
- 442 unități comerciale și prestatoare de servicii
- 3 hoteluri
- 134 biserici
- Localitățile rurale Sadova, Ostroveni, Bucovăț, Coșoveni și Damian au fost grav afectate
- S-au înregistrat 812 accidentați și 41 de morți
- Sediile unor importante instituții politice, sociale, culturale și de artă, adevărate monumente ale arhitecturii românești, au fost grav avariate :
  1. Sediul Comitetului județean Dolj al P.C.R. și al Consiliului popular județean
  2. Muzeul „Olteniei“
  3. Muzeul de artă
  4. Universitatea
  5. Sediul Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă
  8. Teatrul de păpuși
  7. Teatrul de operetă
  8. Institutul pedagogic
  9. Liceul „Nicolae Bălcescu“
  10. Facultatea de agronomie și horticultură
  11. Casa Băniei
  12. Grupul școlar „Electroputere“
  13. Biblioteca județeană
  14. Liceul „Frații Buzești“
    - Valoarea pagubelor se ridică, numai la fondul de locuințe, la aproape 200 milioane lei, iar în industrie la cca 150 milioane lei.

Acesta este, prezentat statistic, tragicul bilanț al celui mai distrugător cutremur de pământ pe care l-au cunoscut, de-a lungul veacurilor, Craiova și celelalte localități doljene. Pagubele sînt, fără îndoială, enorme. Rănille, adînci. Forța distructivă a fost de o asemenea amplitudine încît în mai puțin de 60 de secunde s-a prăbușit în ruină o bună parte din ceea ce bravi bărbați olteni duraseră, cu mintea și brațele lor, în zeci și sute de ani de trudnicie întru bunăstarea generațiilor prezente și viitoare. Am fost greu loviți de forța distrugătoare și nemiloasă a naturii.

ZILELE FIERBINȚI ALE RECONSTRUCȚIEI

În ultimii ani, Doljul — această mândră „țară“ a locomotivelor Diesel și electrice, a transformatoarelor gigant, a tractoarelor de reputație mondială, a celor mai eficace îngrășăminte chimice, a milioaneilor de KWh pulsați în sistemul energetic național, a celor mai mari producții de sfeclă de zahăr din România, a mănoaselor holde de cereale, a culturii și artei, a oamenilor fără de odihnă pentru fericirea lor și a întregului popor — a fost pus la aspră încercare de hidele stihii, ce s-au abătut oarbe asupra-i, intunecându-i, fie și pentru o sclipire de timp, liniștea. În 1970 și 1972 au venit puhoaietele: Jiul a devenit Dunăre, iar Dunărea s-a revărsat asupra-ne; în 1973, tot prin martie, — viscol, zăpadă și ger, de au înghețat acceleratele pe șine; în martie 1977, ziua 4, orele 21,22 minute, la ceasul greu și aspru, peste Craiova și alte localități surori în suferință s-au lăsat triste amintiri ce vor dăinui peste vreme.

Hotărît lucru, pagubele provocate de seism sînt, la această dată, în cea mai mare parte recuperate. Dar, imaginea sinistră a orașului cutremurat, faptul că adăposturile noastre, atîtea cite au fost înregistrate, s-au prefăcut în ruină, faptul că obiective social-culturale, adevărate bijuterii ale arhitecturii românești, au fost aduse și ele pînă-n pragul ruinei, faptul că, în numai cîteva secunde, 41 de concetățeni de-ai noștri au trecut în ne-ființă, loviți sau acoperiți de dărîmături, iar alți 812 au fost grav răniți — rămin desigur triste aduceri-aminte.

Pentru că, orice am zice și orice am face, cutremur înseamnă, negreșit, panică, lacrimi și durere, pierderi umane și materiale, oameni fără de vatră, orfani și schilozi și chiar un alt mod de a gândi. Dar, indiferent de ce natură au fost cataclismele, ne-au călit inima și brațul, ne-au transformat din eroi ai cotidianului în EROI ai neînfringerii.

Oltenii n-au stat niciodată cu brațele încrucișate, știind foarte bine, și luptând în virtutea acestui crez, că nici o izbândă nu se ciștigă în genunchi. Nicicând, pe locuitorii acestor meleaguri străbune nu i-a caracterizat resemnarea, contemplarea, renunțarea, fruntea plecată sau brațul leneș; ci dimpotrivă. Fiind trup din trupul țării, Doljul s-a dovedit ca și țara — o redută de neînvinc. Fiind ființă din ființa țării, populația străvechii Cetăți a Banilor olteni a fost la fel de eroică, în lupta pentru triumfală continuare a vieții obișnuite, precum s-a dovedit a fi întreaga suflare a crocei României socialiste.

Nimic mai adevărat decît faptul că seismul, năpustit asupră-ne în seara acelei zile de început de martie, cînd sub bolta înstelată se auzeau bătălie de aripi ale păsărilor migratoare întorcîndu-se spre calde și liniștite locuri, la ora aceea de hotar dintre zi și noapte, cînd fiecare dintre noi, sau cei mai mulți, întorși acasă de la muncă, ne aflam la căminele noastre, în minutele acelea premergătoare odihnei celei de toate zilele — a însemnat și altceva decît pagube și neliniște și durere... A însemnat, fără îndoială, și unitate de voință și prietenie și curaj și dorință de viață și solidaritate revoluționară și iubire față de semeni și bărbăție și grijă față de bunurile țării și hotărîre neclintită de a ne îndeplini idealurile propuse, dar, mai presus de toate, OMENIE și EROISM.

Plîngînd după cei pierduți sau greu loviți, zeci de mii de doljeni, tineri și vîrstnici, bărbați și femci, oameni ai muncii de toate profesiile și categoriile sociale, înfruntînd nefericirea cu bărbăție, calm, disciplină, ordine și adînc patriotism și-au încordat brațul, inima și gîndul pentru cei vii, pentru normalizarea vieții economico-sociale. Aidoma legendarului Meșter Manole, dar cu prețul altor sacrificii pe altarul zidirii durabile,

miile de locuitori ai acestui colț de vatră românească, toți ca unul și unul ca toți, și-au unit voința, puterea și fapta eroică, punind inima, sudoarea și neodihna la temelia refacerii. Jertfele se plătesc prin jertfă.

Nimic n-a fost precupețit pentru a readuce viața economico-socială pe făgașul normal. Om lângă om, inimă lângă inimă, de la ivirea zorilor până la apusul Luceafărului de noapte, familia Doljului socialist, strins unită în jurul Comitetului județean de partid, s-a comportat eroic, trecind cel mai greu și neașteptat examen al conștiinței revoluționare. Cu amarul mocnind adinc în inimă și explodind în fapte demne de trecutul și prezentul acestor meleaguri încărcate de istorie bogată, cu voința neclintită de a învinge, sub jurământul sfânt de a înfăptui mărețele obiective stabilite întru înflorirea și prosperitatea Craiovei și a Doljului, populația acestora, cu prețul unui exemplar sacrificiu, a răspuns prezent, cu faptă demnă, comandamentului acelui ceas greu și aspru : REFACEREA.

Nimic mai greu. La început au fost panica, durerea și — de ce nu ? — lipsa de experiență pentru organizarea luptei. Mai ieșisem victorioși în fața unor calamități naturale, dar în fața unui cutremur de pământ cu o asemenea forță distructivă — nu ; pentru că seismul din 1940 nu a fost atât de hidos. Stă în firea oamenilor, cu deosebire în a acelora din aceste locuri, să-i găsească alături „uniți în gânduri și simțiri“ — cum zice poetul — și binele și răul și clipa fericită și cea îndoliată.

Se poate spune, fără teama de a greși, că titanica operă de normalizare și reconstrucție a început doar la puține clipe după ora fatală — 21 și 22 de minute — a zilei de 4 martie 1977. Așa cum s-a declanșat și desfășurat, epopeea pentru normalizarea vieții și întregii activități economico-sociale dădea impresia că se acționează după un riguros plan de acțiune pus la cale cu mult timp înainte. În numai câteva minute, forțele din „linia întâi“ au fost la posturi. Încă din primele minute ale refacerii, Biroul Comitetului județean de partid, în frunte cu tovarășul inginer Petre Preoteasa, s-a constituit într-un adevărat stat major al rezidirii care a stabilit, cu maximă operativitate, și

primele măsuri de normalizare care se impuneau în această situație extremă; și nu prin telefon, pentru că legăturile erau întrerupte. La numai 20 de minute de la seism, în fața sediului Comitetului județean de partid, grav, foarte grav avariat, veniseră, din apelul lăuntric al unui înalt simț al datoriei și răspunderii față de destinele obștei, aproape toți membrii Biroului organului județean de partid, precum și majoritatea conducătorilor de întreprinderi, instituții și organisme cu atribuții de „prim ajutor”.

Aici, cu operativitate, calm și gândire lucidă — deși vuietul pământului nu se stinsese după zbcuciumul apocaliptic, praful ruinelor nu se așezase, panica nu trecuse — a avut loc primul „Comandament” pentru înlăturarea urmărilor, tragicelor urmări ale seismului.

Era ora H. Bătălia, apriga bătălie, pentru triumfala continuare a vieții obișnuite, începuse. Noaptea de vineri spre sâmbătă — 4/5 martie 1977 — avea să fie cea mai lungă noapte a eroicilor urmași ai bravilor Bani olteni.

„Salvarea de sub ruine și transportul urgent la spital al răniților, restabilitatea legăturilor telefonice, oprirea surselor de gaz metan pentru a se înlătura pericolul unor explozii în lanț, asigurarea mai multor mijloace de transport pe trasee, punerea grabnică în stare de funcționare a conductei de apă ce alimentează zona inferioară a orașului unde se află Spitalul clinic și Întreprinderea de industrializare a laptelui, (conductă ce fusese avariata în zona Păltiniș), mijloace, cât mai multe mijloace de transport pentru evacuări” — iată primele indicații de acută prioritate, date în clipele acelea, unice prin dramatismul lor, cu calm și luciditate, de către primul secretar al Comitetului județean Dolj al P.C.R., tovarășul inginer Petre Preoteasa, om politic cu o largă viziune și o mare mobilitate în gândire, un bun organizator și coordonator, ales cirmaci al Doljului numai cu câteva săptămâni înainte de seism — la 27 ianuarie 1977. Atunci, în seara aceea de plumb, înainte de cumpăna nopții fără de seamăn, fiecare din activiștii cu funcții de răspundere la Comitetele județean și municipal de partid primise

„misiune de luptă“. Era cea mai responsabilă misiune morală și politică în fața MARIEI SALE — obște. Obștea acestor străvechi meleaguri de baladă.

În cursul nopții, aproape întregul aparat de partid, prezent la datorie, a fost mobilizat cu atribuții clare și precise, în uriașul efort al reconstrucției care avea să fie dur și de durată, pentru că pagubele erau fără precedent; efort ce, descompus în elementele sale esențiale, a însemnat zile și nopți fără odihnă și curaj și viață pusă în pericol și atașament profund față de politica partidului și intrajutorare de frate între necunoscuți și renunțări și, îndeosebi, BIRUINȚA. Un lucru e dovedit. I-au dovedit cu prisosință unitele noastre fapte: am fost greu loviți, dar nu infrinți; înlăcrimați dar nu ingenunchiați, pentru că am fost uniți și demni.

Una din condițiile *sine qua non* pentru cîștigarea unei bătălii, indiferent de natura acesteia, o constituie stabilirea planului de bătaie și ordinea urgențelor. Pornind de la unul din principiile de bază ale societății noastre, în virtutea căruia familia socialistă nu lasă singur pe nici unul dintre membrii săi, s-au cristalizat rapid și prioritățile în acțiune. „Ordinul de front“ dat în contextul Stării de necesitate instituite în țară prevedea: „Salvarea oamenilor“, „nici un cetățean să nu rămînă sub cerul liber“, „înlăturarea ruinelor“, „consolidări provizorii rapide“, „repunerea grabnică în funcțiune a unităților economice avariate“, „refacerea fondului de locuințe“, „case, cît mai multe case pentru cei fără vatră“, „salvarea zestrei monumentelor cultural-istorice ale Craiovei“ — acțiuni ferme pentru aducerea vieții pe făgașul normal.

La Comitetul municipal de partid, s-a constituit chiar în cursul nopții aceleia fără de sfîrșit comandamentul pentru cazarea sinistraților, în frunte cu primul secretar, tovarășul Ștefan Negreț, ales în această înaltă funcție doar cu... 5 ore înainte de cutremur.

A fost să fie ca acest bărbat întreprinzător, atașat trup și suflet înfloririi multilaterale a urbei sale, să-și înceapă ducerea

la îndeplinire a mandatului politic încredințat în condiții nease-muit de dificile și pline de neprevăzut.

Situația nou creată cerea găsirea celor mai urgente și ome-nești posibilități de cazare a sinistraților, a miilor de cetățeni rămași fără locuințe printre care foarte mulți cu pruncii la sîn și bătrîni fără de puteri. Au fost clipe ce nu pot fi redată în scris.

Erau necesare evacuări în masă. Și mai erau necesare mij-loacele de transport, cît mai multe mijloace de transport, adă-posturi, disciplină, calm și curaj, sacrificii dar, mai ales, o fermă conducere politică. Ore în șir, în schimburi permanente, fără răgaz, convoaie de mașini, încărcate în neorînduială cu obiecte ale sinistraților, de la mobilă pînă la îndoliata păpușă a nevino-vaților copii, făceau legătura dintre locuințele-ruină, sau în prag de prăbușire, și noile adrese ale celor rămași fără vatră, fie că acestea s-au numit apartamente din fondul de stat, că-mine muncitorești sau școlare, internate, corturi, spălătorii, ba-răci, căsuțe, cabane sau camere „mobile” și „încălzite” cu adîncul sentiment al prieteniei și omeniei, ale vecinilor, colegi-lor, sau pur și simplu ale unor necunoscuți pînă-n clipa întin-derii mîinii de ajutor. Au trebuit strămutate și încartiruite, fie și temporar, în jur de 4 000 de familii cu inimile mocnind de dorul căminului pierdut. Au fost, fără îndoială, și nemulțumiri.

Nevoile erau mari și condițiile create nu au fost, pentru fie-care, dintre cele mai bune. Nu toți și-au regăsit intimitatea lo-cuinței anterioare, dar, și aceasta este esențial, nimeni nu a rămas sub cerul liber, tuturor li s-au creat, în limita posibili-tăților, condiții de cazare temporară sau defintivă. Cei cu copii mici au fost adăpostiți în apartamente și cămine unde aveau căldură, apă și condiții mai bune. Mulți, foarte mulți sinistrați — aproape 2000 de familii — au fost luați necondiționat de colegii de muncă, de rude, de prieteni, de vecini, sau pur și simplu de necunoscuți. Aceasta a fost una din cele mai pro-funde manifestări de solidaritate umană din cite am cunoscut. Zeci și sute de locuitori ai Craiovei — acest oraș al frăției și iubirii față de semenii — care au fost feriiți, sau mai ușor loviți de furia seismului, au împărțit căldura căminului lor și hrana

cu cei fără de adăpost. Au mîncat și au conviețuit laolaltă, în multe cazuri luni de zile, în casa omeniei și a sfintei prietenii de frate nutrite față de cei în cumpănă. Nu o dată viața a confirmat că nici un om nu este singur cînd noi toți sîntem o forță. Căliți la dogoarea asprelor năpaste, ne-am transformat durerea în putere și voință sacră de a învinge, de a ne rezidi rosturile pierdute. În trudnica luptă de refacere a Craiovei, cei aproape 250 000 de locuitori ai acestui oraș ce urcă din afunde vremi și pe frontispiciul căruia strălucește înalta distincție „Steaua R.S.R. clasa I-a“ acordată de întiul președinte al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-au dovedit încă o dată — pentru a cîta oară? — virtuțile de puterea diamantului și puritatea cleștarului. Sute și mii de locuitori, de la mic la mare, îmbrăcați în hainele datoriei, au luat poziție bărbătească pentru grabnica normalizare a vieții economico-sociale.

Avîndu-i în frunte pe activiștii de partid și de stat, prezenți permanent în punctele fierbinți ale rezidirii, fiii Craiovei au trecut operativ la înlăturarea ruinelor clădirilor prăbușite, la descongestionarea străzilor, transportul dărîmăturilor, la consolidări provizorii, rapide — acțiuni prioritare ce impuneau o masivă mobilizare de forțe umane și mecanice. Consemnînd aceste eforturi, ziarul „Scînteia“, organ al Comitetului Central al P.C.R., scria într-unul din numerele apărute în zilele imediat următoare cutremurului :

- Zeci de mii de oameni ai muncii, militari, membri ai gărzilor patriotice, bărbați și femei, tineri și vîrstnici au lucrat ieri, din zori și pînă seara, la eliberarea Craiovei de moloz și dărîmături, la dezafectarea imobilelor prăbușite. Cea mai mare concentrare de forțe a fost în zona centrală a orașului, puternic afectată de seism, pe străzile Unirii, M. Kogălniceanu, 30 Decembrie, A. I. Cuza.

- La Universitate, Muzeul de artă și Liceul «Nicolae Bălcescu» s-au executat ultimele operații premergătoare începerii lucrărilor de consolidare.

- În noaptea de 8 spre 9 martie și ieri toată ziua, lucrătorii Muzeului «Olteniei» au lucrat fără odihnă pentru a salva

patrimoniul de o inestimabilă valoare istorică și culturală, adăpostindu-l în alte clădiri.

- Pe străzile principale ale orașului unitățile comerciale au amenajat puncte de alimentație publică, aprovizionate din abundență cu o gamă variată de produse.

- În cartierul Valea Roșie și Piața Gării, puternic avariate de cutremur, a început consolidarea blocurilor. Se acționează fără răgaz pentru îndepărtarea dărămurilor, pentru ca orașul să reentre în cât mai scurt timp în ritmul normal al vieții.

Este desigur, numai o imagine-simbol care exprimă convingător dirzenia, perseverența și spiritul de sacrificiu de care au dat dovadă craiovenii pentru ca orașul lor să iasă victorios cât mai repede în lupta eroică pentru îndepărtarea distrugătoarelor „amprente“ lăsate de cea mai nefastă manifestare a naturii asupra străvechii Pelendave. Craiova a oferit imaginea capacității omului de a se opune stihiei naturii.

La numai 48 de ore de la seism, secretarul general al partidului nostru, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost, ca în atâtea alte zone ale țării greu lovite de cutremur, și la Craiova. Abia întors din călătoria de lucru în unele țări africane unde a dus mesajul de pace și prietenie al poporului nostru, șeful statului român a venit în mijlocul craiovenilor, aducând cuvint de îmbărbătare comunistă, de ordine, disciplină și organizare eficientă a muncii de rezidență. Fiind permanent la posturile de conducere directă a luptei pentru înlăturarea urmărilor grele ale cutremurului și normalizarea vieții economico-sociale, primul bărbat al țării a oferit un pilduitor exemplu de bărbăție și neodihnă pentru triumful vieții normale.

Acționând neabătut în spiritul prețioaselor indicații date de secretarul general al partidului, urmându-i exemplul într-o îmbărbătare și luptă dirză, oamenii acestor locuri s-au comportat pe măsura lor — eroic. Rețeaua unităților economice a fost greu lovită, activitatea industrială din multe întreprinderi — paralizată. Întreprinderea „Independența“. Întreprinderea de materiale de construcții și produse chimice Mofleni. Tăbăcăria

Duminică, 6 martie 1977, conducătorul partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a aflat pe străzile municipiului Craiova, în mijlocul populației greu încercate de distrugătorul cataclism.

Bucovăț și, în bună parte, Întreprinderea poligrafică au fost scoase temporar din funcțiune.

Aproape nici o unitate economică nu a fost ferită de efectele nefaste ale seismului. S-au semnalat avarii la Combinatul chimic, ale cărui complexe și numeroase instalații au încetat să mai funcționeze (făcând un sondaj în rîndul mai multor concetățeni, rugîndu-i să ne spună ce au crezut că s-a întîmplat atunci cînd au simțit că se zguduie pămîntul, foarte mulți au gîndit că... au făcut explozie enormele instalații ce alcătuiesc Combinatul chimic din Craiova ce se întinde pe nu mai puțin de 100 ha). La „Electroputere“, în toate cele 5 fabrici, au fost dislocate o parte din căile de rulare a podurilor rulante, au fost forfecate fermele de susținere a halelor, au fost avariate instalații, în special la laboratoarele de mare putere și înaltă tensiune etc. Avarii grave au suferit Întreprinderea de prefabricate din beton, unde secția B.C.A. a fost scoasă din circuitul economic, Întreprinderea de reparații auto, Întreprinderea de tractoare și mașini agricole, Întreprinderea mecanică de material rulant, un număr de 4 mori comerciale, numeroase unități ale cooperativelor meșteșugărești ș.a.

Practic, au fost avariate 39 de întreprinderi republicane, însumînd 106 secții și ateliere.

Imediat după cutremur, comandamentul județean a stabilit măsuri practice, care să conducă la evitarea pierderilor de vieți omenești, intrarea cit mai grabnică în activitatea normală de lucru și recuperarea în cel mai scurt timp a producției nerealizate ca urmare a perturbării procesului economic. La nivelul fiecărei întreprinderi avariate se constituise, chiar la data de 5 martie, comandamente și comisii sociale, în frunte cu secretarii comitetelor de partid și directorii respectivi, menite să coordoneze întreaga activitate de refacere, avînd indicația expresă să se ocupe, în primul rînd, de oamenii muncii care au avut de suferit de pe urma seismului.

„Reluarea grabnică, chiar în condiții improvizate, a producției în întreprinderi“ — iată cuvîntul de ordine, în virtutea căruia colectivele muncitorești au acționat cu fermitate din pri-

mele clipe. Schimburile de muncă n-au plecat acasă în momentul cataclismului, schimburile au venit. Considerind că locul de muncă este casa lor, ca atare nu le-a fost indiferent ce se întâmplă cu planul de producție, care este mai presus decât propriul interes. Au fost verificate cu maximă răspundere și operativitate secție cu secție, utilaj cu utilaj și repuse grabnic în stare de funcționare. În multe sectoare, acolo unde situația a permis, procesul de producție a fost reluat chiar și în condiții improvizate. Pe omul nou, însuflețit de o înaltă atitudine muncitorească, avînd conștiința faptului că este producător al bunurilor materiale și proprietar al mijloacelor de producție, curajos și harnic, increzător în forța unică a tuturor — l-am întilnit, în zilele aspre ale reconstrucției, în zeci de mii de exemplare, totdeauna acolo unde a fost mai greu. Bunăoară, la „Independența”, întreprindere ce poartă numele gloriosului centenar sărbătorit în 1977, la Tăbăcăria Bucovăț, la Poligrafie sau Întreprinderea de materiale de construcții și produse chimice — unitățile economice cele mai greu afectate de seism — munca pentru normalizarea activității productive a fost la cele mai înalte cote ale eroismului. Calm, disciplinată, răspundere, dăruire — iată atmosfera în care s-a trudit, fără cruțare de forțe, de la director la muncitor, pentru ca uzina, fabrica, secția sau utilajul lor, ale tuturor, și ale fiecăruia în parte să înceapă să producă din nou, cit mai repede, la întreaga capacitate. S-a muncit 24 de ore din 24. Fiind martori oculari la efortul fără odihnă întru rezidire, consemnăm lapidar cîteva fapte-simbol, selectate din „Jurnalul de front” al REFACERII ECONOMICE, îndeosebi din acele unități al căror proces de producție a avut cel mai mult de suferit :

- La Întreprinderea „Independența”, unde seismul a scos din producție pe timp de 10 zile toate instalațiile și utilajele din dotare, personalul muncitor în frunte cu Maria Trușcă, secretara comitetului de partid, și ing. Tiberiu Varga, directorul unității, a acționat din primele clipe la eliberarea dărimăturilor și evacuarea molozului, la punerea utilajelor în poziție de „ștart”.

- Muncitorii Ion Teodosiu, Gheorghe Udrea, Constantin Mărinică și Leonică Cotocea au lucrat sub conducerea specialistului Gheorghe Gheban ore în șir în postura de „cascadori” pentru demolarea turnului de apă care amenința să se prăbușească pe acoperișul secțiilor țesătorie și filatură.

- Prin unirea forțelor, întreprinderea și-a reluat activitatea într-un timp foarte scurt și, cu toate pagubele aduse de cutremur, bilanțul economic al primelor 4 luni ale anului 1977 consemna, printre altele, depășirea planului de producție în expresie fizică : cu 21 000 m.p. țesături și 1 000 kg. fire vignonic.

- La Tăbăcăria Bucovăț al cărei proces de fabricație a fost, pentru o perioadă, complet paralizat, muncitorii care locuiesc în apropiere și nu erau în schimbul II, au venit, unii chiar în pijama, la numai câteva minute, la fabrică, să pună umărul la treabă.

- Primul a sosit la fața locului — primarul comunei Bucovăț, Marin Truică, fost muncitor al acestei întreprinderi.

- Înfruntând riscurile prăbușirii unor ziduri și plafoane ale secțiilor de bază care au fost distruse, temerarii muncitori, printre care Norbert Groshaim, Vancu Farcaș, Victor Tilvic, Ilinca Păsărică, Gheorghe Dumitricu, Gheorghe Popescu, în frunte cu Dumitru Preda, directorul unității, Elena Călin, președinta comitetului de sindicat, și Gheorghe Samoilescu, mecanic șef, au acționat fără preget, alături de toți oamenii muncii din întreprindere, pentru salvarea utilajelor dintre dărîmături, repararea acestora și punerea în stare de funcționare. Stricăciunile aduse erau foarte mari și necesitau timp pentru rezidirea hălălor, iar producția nu putea să stagneze. „Să începem activitatea în condiții de improvizat” — s-a auzit glasul activiștilor Comitetului județean de partid, veniți aici pentru a munci cot la cot cu tăbăcarii. Și așa s-a procedat. Secția confecții mănăși s-a mutat cu mașini și muncitori în vestiare, unde a început lucrul ; secția marochinărie s-a mutat într-o magazie de materiale, iar atelierul de ștanțe într-un garaj, reluându-și activitatea la numai câteva zile după seism.

• În ziua de 23 August 1977, Tăbăcăria Bucovăț anunța organului județean de partid, printr-o lapidară informare : „Ne-am îndeplinit planul de producție la export pe întregul an. Ne-am făcut datoria muncitorește”. Pe maestrul Irina Mirzan, seismul a surprins-o în biroul său din secția de marochinărie. A ieșit ultima dintre dărimături, purtând pe brațe corpul rănit al colegei sale Alexandra Gogoșanu. Aceasta din urmă a fost pur și simplu călcată în picioare de cei care, cuprinși de panică, au căutat să fugă cât mai repede de sub acoperișul și zidurile ce amenințau să se prăbușească din clipă în clipă. Observind-o, Irina Mirzan a ridicat-o și, luind-o în brațe, a ieșit cu ea în stradă, unde a oprit o mașină cu care a transportat-o la spital, interesându-se de ea pînă ce colega ei s-a în-sănătoșit.

• La Întreprinderea poligrafică a cărei activitate a fost oprită în principalele sectoare mai multe zile, am fost martorii aceluiași efort neîntrerupt pentru repunerea în stare de funcționare a tuturor utilajelor și instalațiilor, ai aceluiaș curaj și spirit de sacrificiu pe fronturile refacerii.

• A fost pentru prima dată în îndelungata existență a întreprinderii, cînd cea mai mare parte a modernelor mașini de imprimat, ce duc în lume cuvîntul scris, au fost atît de grav avariate. Dar nu numai utilajele. Pereții portanți ai clădirii — adinc fisurați, casa scărilor, stîlpii de rezistență — la fel ; porțiuni de ziduri prăbușite. Dărimături, multe dărimături. Iată imaginea, incompletă, a Întreprinderii poligrafice în dimineața zilei de 5 martie 1977.

• La semnalul chemării lăuntrice, izvorite din înalta conștiință a datoriei, o bună parte din tipograful craioveni, printre care Petre Belghiru, secretarul comitetului de partid, Petre Preda și Gheorghe Rădulescu, directori, Sorin Copăcescu, inginer șef, Dumitru Popescu, Nicolae Dobre (care a scăpat ca prin minune să nu se prăbușească un zid peste el), au venit, înainte de cumpăna nopții, să ia primele măsuri ce se impuneau într-o asemenea situație, unică prin dramatismul ei.

- Salvarea oamenilor și a mașinilor, a materiei prime, a tuturor bunurilor, descongestionarea sectoarelor de producție — acestea au fost cuvintele de ordine ce au dinamizat energia celor peste 500 de oameni ai muncii de la această întreprindere, încă din primele ore ale acțiunii de normalizare.

- Avînd exemplul viu al numeroșilor tipografi printre care Marcel Jelcu, Ilie Buzatu, Constantin Popescu, Eugen Popescu, Dumitru Untaru, Constantin Bădescu și alții, întregul colectiv muncitoresc a acționat eroic pentru reluarea activității chiar în condiții improvizate. Linotipele, mașinile de tastat, monotipele, mobilierul tehnologic de zețarie, au fost scoase de sub zidurile ce amenințau să se prăbușească și s-au mutat, o bună parte, în două magazii, într-o baracă și în patru birouri.

- La Întreprinderea de materiale de construcții și produse chimice Mofleni (astăzi Întreprinderea chimică), care funcționează într-o clădire veche, producția se oprise. Datorită seismului, la cuptorul Hoffman de ars cărămidă, cuptor ce a împlinit venerabila vîrstă de 100 de ani, izbucnise un incendiu. Numai prezența de spirit, curajul și operativitatea inginerului Ion Patrie, mecanicul șef al unității, aflat aici imediat după cutremur, care a mobilizat toți muncitorii schimbului II, au înlăturat pericolul unei explozii.

- Ion Băloi, directorul întreprinderii, și Victor Babară, inginerul șef, alături de întregul personal muncitor au reușit, în timp record, să mute o parte din secția marochinărie, scoasă din funcțiune, la fel ca și celelalte sectoare de producție. într-o... popicarie, și să amenajeze, într-un cort, un atelier pentru croire.

- La sfîrșitul primului trimestru al anului 1977, în pofida faptului că întreprinderea n-a funcționat la capacitate mai multe zile, se raporta depășirea planului cu o jumătate de milion de lei.

Dar cutremurul, distrugătorul cutremur de la 4 martie 1977, și-a întins tentaculele groazei și asupra altor unități economice din Craiova și din județ, scoțîndu-le, fie și pentru moment, din ritmul fără egal al dezvoltării și realizării exem-

plare a sarcinilor complexe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice 1976—1980. Undele seismului au produs avarii mai mari sau mai mici Întreprinderii „Electroputere“, Întreprinderii de reparații auto, Combinatului chimic, Întreprinderii Electrocentrale, Întreprinderii mecanice de material rulant, Întreprinderii de prefabricate din beton, Întreprinderii de bere, Întreprinderii de confecții, Întreprinderii de tractoare și mașini agricole, Întreprinderii de piese de schimb din Filiași, Întreprinderii de industrializare a laptelui ș.a. Bilanțul, cutremurătorul bilanț, întocmit de Consiliul județean de control muncitoresc al activității economice și sociale, a consemnat următoarele date : seismul a afectat 39 de întreprinderi republicane, însumând 106 secții și ateliere, 18 unități fiind grav avariate. Pagubele materiale s-au estimat la 53 milioane de lei, din care 77% la partea de construcții-clădiri, 12% la utilaje, instalații și mijloace de transport. S-au produs avarii și defecțiuni la instalațiile sub presiune și de ridicat, cum sînt : 19 macarale, 27 ascensoare și 2 cazane. Pe baza analizelor efectuate în cadrul secțiilor, atelierelor și locurilor de muncă, s-a apreciat o nerealizare a producției industriale, de la data cutremurului și pînă la punerea în funcțiune, de 156 milioane de lei, la unitățile industriale și 4 milioane de lei la industria cooperatistă. Au fost avariate 4 mori ale Întreprinderii de morărit și panificație. La Întreprinderea de confecții s-a rupt o balustradă la una din scări, din cauza busculadei produse de panica ce cuprinsese muncitorii din schimbul II, producînd accidente mortale. Au fost avariate sursele de apă de la punctele Făcăi, Păltiniș, Breasta și Ișalnița. 3 conducte de medie presiune și 18 branșamente pentru gaz metan, 6 stații electrice. Secția beton celular autoclavizat a Întreprinderii de prefabricate a fost scoasă din circuitul economic prin forfecarea celor 5 stâlpi de susținere ; s-au prăbușit coșuri de fum ; s-au distrus kilometri pătrați de geamuri. Numai la „Electroputere“, bunăoară, s-au făcut țandări 2 800 m.p. geamuri armate și 2 600 m.p. geamuri trase.

Dar nimeni, absolut nimeni n-a îngenuchiat în fața acestor distrugerii. Pe toți ne-a durut, dar pe nici unul nu ne-a

descumpănit. Am primit lovitura așa cum se cădea : demni și curajoși. Cutremurul a putut dărâma uzine și clădiri, dar nu ne-a putut clinti voința și nici fisura hotărârea de a învinge și recupera cele ce porniseră spre ruină.

„În marea bătălie pentru normalizarea întregii vieți economice — mobilizare energetică a tuturor forțelor, înalt simț de răspundere și de inițiativă comunistă“ — aceasta a fost chemarea organului județean de partid, personal a primului secretar, ing. Petre Preoteasa, adresată tuturor colectivelor: de oameni ai muncii din industria Doljului și îndeosebi a aceloră din municipiul Craiova, greu lovit de seism.

În primele rinduri ale acțiunii de refacere s-au situat comuniștii. Organizația de partid s-a constituit într-un autentic stat major al eforturilor tuturor colectivelor pentru izbândă. Eroică a fost atitudinea fiecărui om al muncii în zilele ce au urmat de la seism : eroinic a fost gestul acelor muncitori și specialiști care, doar la citeva minute de la cataclism, au pus pe primul plan uzina, locul lor de muncă, și nu propria casă ; bunul tuturor mai presus de cel personal. Prin prezența comuniștilor, a conducerii în trudnica acțiune de salvare a utilajelor, a producției, de reclădire a zidurilor prăbușite, de reamenajare în spații improvizate a sectoarelor de producție greu avariate, de consolidare a halelor de fabricație, de recuperare a producției pierdute, s-au asigurat o stare de spirit robustă, un climat de ordine și disciplină, o atitudine muncitorească în uriașul efort al normalizării vieții economice. Schimburile n-au plecat ci, așa cum spuneam, au venit. Nimeni, aproape nimeni nu s-a uitat la ceas să vadă dacă au trecut 8 sau 18 ore de muncă. Se lucra după programul impus de fatala secundă a orei 21 și 22 de minute, ziua 4, luna martie. 1977.

Renunțându-se la orice fel de ședințe, totul s-a coordonat operativ, s-a hotărât și s-a rezolvat din mers. Biroul secretarului de partid, al directorului, al specialistului, s-a mutat în ateliere, în secțiile de producție avariate, în mijlocul oamenilor pe care i-au îmbărbătat cu exemplul faptei lor. Odată stabilită ordinea priorităților, s-a trecut hotărât la urmărirea punct cu

punct, oră cu oră, a programului de restabilire a ritmurilor normale de producție. Cuvintul de ordine : o optică complet nouă în înțelegerea răspunderilor actuale pe toate treptele, la toate eșaloanele producției. Cadrele de conducere, activiștii de partid au fost, așa cum situația și răspunderea le-o cerea : în salopetă și cu umărul la efort.

Directorul — fie că a fost Sergiu Stamate („Electroputere“). Alexandru Dombi (I.M.M.R.), Gheorghe Dinu (I.J.G.C.L.), Virgiliu Petcu (I.R.A.). Constantin Nicolăescu (Întreprinderea de confecții), Ion Chiriță (Întreprinderea de industrializare a laptelui), Dumitru Pîrvulescu (Întreprinderea de panificație). Ion Bărbulescu (Electrocentrale), Augustin Anghelleanu (Regionala C.F.R.). Ilie Moraru (I.T.A.), Ion Dragomir (Întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr). Mircea Stoichiță (I.R.E.). Vasile Sandu (Întreprinderea de sere — Ișalnița), Ovidiu Răduică (Direcția comercială), Constantin Nițu (ICSAP). Vasile Toma (Întreprinderea viei și vinului), Valentin Smărăndescu (Întreprinderea de prefabricate din beton), Gheorghe Gheban (Combinatul chimic) ș.a. — au îmbrăcat uniforma datoriei, au sufecat mințile și au lucrat cot la cot cu personalul muncitor întreaga zi-lumină și adeseori chiar noaptea. Programul de lucru era stabilit în funcție de gradul de avarie al unității respective. Săptămîni în șir, după seism, nu au fost sărbători ; acestea, fie că au fost duminici, 1 Mai, sau 9 Mai, s-au transformat, pentru că așa au înțeles oamenii, în sărbători ale muncii și ale victoriei pe frontul refacerii.

Duminicile n-au fost duminici și nopțile n-au fost nopți. Au fost cazuri, și nu puține, cînd cei rămași ore în șir la posturi n-au avut răgazul, pentru că nici n-au dorit să și-l facă, să dea o fugă pînă acasă spre a-și vedea pe cei dragi. Uzina, locul lor de muncă, instalația au devenit, atît cît a fost necesar, casa lor. Aici au trudit, aici au mîncat, aici au pus, dacă au pus, geană pe geană, aici ascultau prin stația de radioamplifi-

care chemările și sarcinile stabilite, aproape seară de seară, timp de câteva săptămîni, de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Simțul proprietății asupra mijloacelor de producție puse în pericol, simțul datoriei de a le apăra și salva înfruntînd orice risc, simțul înaltei responsabilități și demnități comuniste, ce caracterizează pe omul acestui ev, au constituit tot atîtea argumente ale curajului și promptitudinii cu care s-a acționat pentru recuperarea a tot ceea ce se mai putea recupera. Ne mărturisea unul din sutele de „ostași“ aflați în linia întii a frontului refacerii, inginerul comunist Petre Dinulescu, șeful secției mecano-energetice a Întreprinderii mecanice de material rulant Craiova: „Am locuința la cîțiva pași de fabrică. Cînd am văzut că blocul se zguduie, mi-am dat seama că e cutremur. Panica ce m-a cuprins în acea clipă n-a fost generată de gîndul că blocul se putea prăbuși, deoarece știam că acesta-i solid, ci de pericolul unei explozii sau incendiu de proporții la întreprindere. Aveam acolo, și răspundeam prin funcția ce o dețineam, rezervoare încărcate cu sute de kilograme de material inflamabil, instalații și ștanduri de probe care puteau sări în aer. Îmbrăcat în pijama și papuci, cum mă găseam în casă, am fugit glonț la întreprindere. Printre dărîmături, am ajuns la ștandurile de probe și la rezervoare care, spre bucuria mea și nu numai a mea, rămăseseră la locul lor. Am întrerupt rețeaua de energie electrică și termică, am verificat vanele rezervoarelor și am fugit să văd dacă au scăpat utilajele — colos ale întreprinderii. Spre miezul nopții, mi-am adus aminte că familia rămăsese îngrozită afară, în fața blocului...”

Dar acesta nu este un exemplu singular. Ele sînt mult mai multe. În același mod, sau aproape asemănător, au procedat, în funcție de condițiile specifice, și cadrele de conducere de la Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă, cele de la „Electroputere“, de la Combinat, de la Întreprinderea de mașini și tractoare agricole, Întreprinderea chimică Mofleni și de la multe alte unități socialiste.

Reintrarea grabnică în normal, în activitatea economică obișnuită, în timpul cel mai scurt cu putință, impunea folosirea unor soluții simple, fără să se aștepte reparații capitale, consolidări definitive, sau, acolo unde era cazul, construcții noi. Proceso de producție nu suferea amânări. Tocmai de aceea s-a făcut tot ce se putea face pentru realizarea acestui deziderat. Au fost prinse între dărîmături utilaje — MUNCITORII EROI le-au reparat ; au căzut ziduri și corpuri întregi din fabrici și secții — MUNCITORII EROI le-au rezidit. Constructori erau puțini și aveau alte misiuni de luptă ; nu au fost așteptați. Lăcătusii și strungarii, inginerii și economiștii, bărbații și femeile întreprinderilor avariate, toți acei MUNCITORI EROI au devenit zidari și timplari, instalatori și zugravi și tot ceea ce se cerea la ceasul acela greu și aspru. Mulți, foarte mulți au lăsat strungul în grija celor care au cerut schimburi prelungite, și au pus mina pe mistrie, alții au lăsat planșeta, mașina de calcul, pupitrul de comandă și au pus mina pe roabă, tîrnăcop și pe găleata de mortar. În multe, în destul de multe unități economice, în numai cîteva zile, dar zile eroice, urmele seismului dispăruseră. N-am dat înapoi. Nu s-a economisit nici un efort pentru ca industria Craiovei să-și restabilească rapid ritmul de dinaintea seismului. Prin faptă demnă și angajament muncitoresc, s-a reușit. „Vă raportăm, tovarășe Nicolae Ceaușescu — arăta primul secretar al Comitetului județean de partid în timpul vizitei la Craiova din 6 martie 1977 — că începînd de luni, 7 martie, 15 din unitățile industriale, grav afectate de forța dezlănțuită a cutremurului, vor lucra cu întreaga lor capacitate“. Așa s-a spus, așa s-a făcut. În timp ce în unitățile economice afectate s-a lucrat cu toate forțele, în schimburi permanente, pentru înlăturarea avariilor și racordarea în cel mai scurt timp a acestor unități la circuitul economic, în întreprinderile afectate s-a lucrat cu forțe înzecite pentru depășirea sarcinilor de plan, astfel încît sporurile de producție obținute aici să acopere nerealizările din întreprinderile greu afectate. Do vadă e faptul că la finele primului trimestru al anului 1977 în bilanțul economic al județului se înregistra o producție globală

industrială suplimentară în valoare de 62.2 milioane lei, în pofda faptului că seismul de la 4 martie a avariat mai mult sau mai puțin, dar a avariat, 39 de întreprinderi republicane însumând 106 secții și ateliere. Sus, pe reduta luptei pentru normalizarea vieții economice, arborasem un steag al victoriei noastre.

Odată cu redresarea activității economice, acțiune declanșată imediat ce pământul acestei țări s-a potolit din cel mai dureros și aprig zbucium pe care l-a cunoscut de-a lungul vremii, a început și trudnica muncă de refacere a fondului locativ, una din principalele priorități înscrise cu majuscule în programul pentru triumfala continuare a vieții obișnuite. Consolidarea sau reconstrucția a peste 40 000 clădiri de locuit, numai cu forțe din județ, iată una din cele mai complexe și neprevăzute probleme cu care au trebuit să se confrunte organele județene de partid și de stat, edilii localităților afectate, toți cetățenii Doljului. Uriaș a fost efortul pentru găsirea posibilităților de cazare a celor rămași fără adăpost; uriaș a fost și efortul depus pentru repararea locuințelor avariate și construcția altora noi. Atunci când moartea părea că încă ne pîndește pe la colțuri (cine putea ști clipa în care putea să se prăvălă țigla, cărămida, acoperișul sau clădirile aduse în pragul ruinei?), atunci când oamenii încă scormoneau dărîmăturile pentru a-și salva un scaun, o carte sau un tablou, atunci când mamele încă își mai strîngeau la sin pruncii, atunci când lacrimile încă se mai prelingeau pe fețele chinuite ale celor greu loviți, atunci când încă nu se iviseră zorile zilei de 5 martie, iar pagubele, adevăratele pagube, încă nu se cunoșteau. — în sediul Comitetului județean de partid, el însuși grav, grav avariat puțin din clipă în clipă să se prăbușească masive corpuri de clădire, activiștii de partid și de stat cu funcții de răspundere la Comitetele județean și municipal de partid, la Consiliile populare județean și municipal și la alte instituții județene — activiști ce se constituiseră în „Comandamentul pentru înlăturarea

rea urmărilor seismului“ (după ce nu cu mulți ani în urmă se constituiseră în Comandamentul pentru dezăpezire sau apărare împotriva inundațiilor) stabileau ordinea urgențelor în bătaia pe frontul construcției de locuințe. Nimeni nu și-a pierdut cum-pătul și nu și-a drămuțit timpul și energia.

„Sintem greu loviți. Acum e noapte, nu ne dăm bine seama de adevăratele pagube pricinuite de cutremur, dar, fără in-doială, sint fără precedent. Oricare ar fi situația, să acționăm uniți, cu calm, organizat și cu curaj. Pe primul plan — oamenii. Nimeni să nu rămână sub cerul liber. E greu, dar nu imposibil. Să trecem imediat la inventarierea avariilor produse clădirilor, expertizarea acestora pentru stabilirea gradului de avarie și pe această bază stabilirea soluțiilor ce se impun — demolare sau consolidare —, organizarea asigurării și proiectării soluțiilor ce urmează a fi aplicate la fiecare caz în parte, stabilirea mij-loacelor tehnico-materiale pentru intervenții în refaceri“ — s-a auzit, rostit după cumpăna nopții de 4 spre 5 martie 1977, gla-sul hotărât și calm, lucid și autoritar al primului secretar al Comitetului județean de partid, ing. Petre Preoteasa. Nu erau simple indicații, ci ordin de luptă. Citorva secunde de groază le-au urmat minute, ore, zile, nopți, săptămîni și luni de trudă și eroism.

Omenia a devenit supremul ordin pentru muncitor, ostaș, activistul de partid, pentru tinăr sau vîrstnic. Munca fără pre-get, încrederea în puterile noastre, solidaritatea și întrajutorarea tovarășească au devenit armele noastre de nebiruit în bă-tălia pentru normalizarea întregii vieți sociale, pentru refacerea fondului locativ distrus. Chiar a doua zi după prăpăd, cele 51 de comisii de expertizare, grabnic constituite, totalizînd circa 200 de specialiști locali — ingineri constructori, tehnicieni, ar-hitecți și proiectanți —, au luat imobil cu imobil pentru sta-bilirea gradului de avarie și a soluțiilor ce se impuneau pentru refacerea lor.

N-a fost nici simplu, nici ușor. A fost ceea ce nu mai fusese niciodată : o acțiune titanică, precum titanic era întregul efort, al întregii populații craiovene pentru normalizarea vieții. Ni-

meni n-a rămas spectator. Toți au coborît în arenă. Bărbați cu funcții de răspundere din conducerea partidului și a statului român au venit chiar începînd cu data de 5 martie, în zonele calamitate. Imediat după seism a fost prezent la Craiova, cu cuvînt de îmbărbătare și faptă comunistă, tovarășul Emil Drăgănescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului, pentru a participa la conducerea directă a activității de restabilire și normalizare a situației create. Nimeni n-a dat înapoi. Toți au îmbrăcat uniforma datoriei. „Case pentru cei fără de casă” Acest imperativ devenise obligație morală a tuturor locuitorilor Craiovei. Pilda celor fără de odihnă ne-a fost far și exemplu demn.

OFIȚER DE SERVICIU

Prin natura muncii sale, unul dintre autorii acestui volum se afla a doua zi după seism în postura ofițerului de serviciu la cabinetul primului secretar al Comitetului județean de partid și a avut prilejul să participe la o emoționantă convorbire telefonică pe care încearcă să o reproducă în cele ce urmează.

.....Vă raportăm, tovarășe secretar general, că și municipiul Craiova, precum și o serie de sate ale județului Dolj au suferit mult de pe urma cutremurului... Întreprinderea Electroputere. Întreprinderea „Independența“, Întreprinderea Poligrafică, Tăbăcăriia Bucovăț au fost puternic avariate, unele dintre acestea chiar scoase total din funcțiune, altele avind pagube importante. Marile edificii, construcții monumentale ale municipiului nostru sînt, de asemenea, grav afectate de cutremur. Între acestea se află sediul Comitetului județean de partid și al Consiliului popular județean, clădirea centrală a Universității, Facultatea de agronomie, Muzeul de artă, Muzeul de istorie, sediul Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, Casa pionierilor, Casa armatei, clădirea Liceului «Nicolae Bălcescu», Casa Băniei, care sînt distruse în mare parte. Un număr mare de case, locuințe ale cetățenilor, magazine, instituții, unități sociale din zona centrală a orașului, ca și de pe străzile Brestii, Bucovățului, România Muncitoare, 30 Decembrie, sînt afectate

în întregime. La Coșoveni, Sadova și în alte localități din județ, sute de gospodării țărănești au suferit daune foarte mari, multe s-au prăbușit. Școli, internate, cantine, după primele informații și date sosite aici, la Comandamentul județean, nu mai pot funcționa. Peste tot, vă informăm, stimate tovarășe secretar general, se acționează energic, cu calm, se muncește pentru degajarea de moloz a încăperilor, curților și străzilor. Acțiunea este bine organizată. La ea participă, împreună cu activiștii de partid și de stat, întreaga populație a municipiului. Echipe de muncitori, militari, elevi și studenți acționează energic pentru diminuarea urmărilor cutremurului“.

...Raportul acesta, unic în felul său, deosebit de emoționant și sobru, era întrerupt, din când în când, de conducătorul partidului și statului, neobositul cîrmaci al națiunii noastre, în acele ceasuri grele aflat la comanda unei lupte fără precedent în istoria zbuciumată a acestei țări. Se puneau întrebări de acolo, din cabinetul de lucru al primului om al țării, aflat în dialog cu țara întreagă. Se răspundea laconic, cu cifre și fapte de pe frontul refacerii.

Priveam chipul primului secretar al Comitetului județean de partid, care exprima atîta durere, dar și grijă pentru locurile acestei năpraznic lovite de mișcarea tectonică, pentru a căror refacere purta o răspundere fără margini. De unde atîta forță de gândire și concentrare în aceste momente grele și unice, în care viața pulsează cu o putere greu de imaginat ? De unde atîta luciditate într-o convorbire telefonică specială și am putea spune istorică, cu cel mai iubit și devotat fiu al poporului, care se întorsese de numai cîteva ore dintr-o călătorie pe pămîntul african, pe care o făcuse spre binele și prosperitatea patriei noastre. Priveam fiecare mișcare a omului aflat la conducerea treburilor județului de numai cîteva săptămîni de zile și mă întrebam, cu uimire, ce examen mai greu decît o distrugere de asemenea proporții poate fi trecut de un om aflat într-o astfel de muncă de răspundere ?

— Acționați imediat, mobilizați și organizați toate forțele pentru a diminua eventualele pierderi, în primul rînd de vieți omenești ! Faceți totul pentru cei aflați în grea suferință.

— Am înțeles, tovarășe secretar general, așa vom face. Vom fi mereu între oameni.

...Convorbirea telefonică cu Doljul s-a încheiat. Au urmat, probabil, alte convorbiri ale conducătorului partidului și statului cu factori de răspundere din celelalte zone care au avut de suferit de pe urma cutremurului.

În biroul primului secretar, privirile noastre s-au încrucișat. Au urmat cîteva momente de tăcere, o tăcere aproape nefirească, dar necesară, de reculegere. Inimile tuturor băteau parcă în același ritm, la unison. Sînt sigur că, chiar fără ordinele primului secretar, în acele momente ale nopții de 5 martie 1977, și primul-vicepreședinte al Consiliului popular județean, Vasile Bulucea, și secretarii Comitetului județean de partid : Vasile Popescu, Ion Cetățeanu, Mihai Burchesin, Gheorghe Dindere, abia întorși de pe frontul reconstrucției, ar fi acționat, așa cum aveau s-o facă ulterior, cu aceeași energie și dăruire, cu aceeași capacitate organizatorică, cu aceeași pricepere și istețime, atît de caracteristică oamenilor acestor locuri străvechi, cu rezonanțe profunde în adîncul istoriei milenare.

„Va trebui să muncim fără preget, ziua și noaptea. Va trebui să continuăm cu acțiunea de evacuare a sinistraților și de cazare a acestora în școli special amenajate. Chiar acum vom porni fiecare în sectoarele de care răsundem și vom lua pe loc măsurile cele mai corespunzătoare pentru ca viața să intre grabnic în normal. Să acționăm — spunea primul secretar, Petre Preoteasa — cum acționează adevărații comuniști de nădejde cu multă gîndire și calmitate — în spiritul Decretului Prezidențial, al indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care va fi mîine aici, la Craiova, în mijlocul cetățenilor orașului nostru“.

...Ore tîrzii din noapte. O noapte care a urmat uncea dintre cele mai lungi nopți din viața acestei Cetăți a Banilor. În re-

gistrul de rapoarte ale ofițerului de serviciu, consemnez noi date și mărturii sosite telefonic, aproape imposibil de reținut de mine și de cei care mă inconjoară. Ore târzii din noapte în care, spre deosebire de alte nopți, nu mai primesc spre a consemna în „carnetul de bord“ fapte obișnuite, ci noi și noi dovezi ale dezastrului produs cu numai 24 de ore în urmă, cînd viața, așa ordonată cum o știam noi, se transformase în cîteva clipe într-un haos, în ceva care nu se poate descrie pentru că acel minut (închîpuiți-vă doar un singur minut, adică 60 de secunde) a însemnat parcă o veșnicie.

...Cifre de bilanț, un bilanț nebănuit de nimeni și, evident, necdorit de nimeni, un bilanț sinistru, pe care oamenii din generația noastră nu și l-ar fi imaginat niciodată. Telefoanele între care ne aflăm de vreo 10 ore, împreună cu alți tovarăși, activiști de partid și de stat, nu mai conținesc cu apelurile lor. Pe firele exterioare, pe firele centralei telefonice interioare sau pe „gubernamental“ se solicită, se comunică tot felul de date, de informații în legătură cu amploarea seismului. Nimeni nu are timp, nici măcar un moment, pentru altceva. Se impun acțiuni imediate pe toate fronturile. În aceste ore, operativitatea este fapta cea mai de preț, pentru că diminuarea pierderilor, reîntrarea în normal a tuturor sectoarelor au devenit, logic, obiectiv, sarcini de prim ordin și în acest sens sînt canalizate toate eforturile. Vasile Popescu, secretar al Comitetului județean de partid cu probleme economice, aduce la comandament, cître ziuă, o situație-bilanț cu daunele provocate de cutremur în industria județului Dolj. Ele se cifrează la peste 60 de milioane de lei. Cu toții sîntem siguri că cifra va mai crește, că informații transmise din alte locuri o vor spori. Prin telefon, Ion Cetățeanu, secretarul Comitetului județean de partid cu probleme de propagandă, comunică aici, la Comandamentul județean, alte cifre, mai mari decît cele de acum 4—5 ore. Și toate acestea au darul să contureze mai bine proporțiile dezastrului produs și în sectoarele învățămînt, cultură, artă și sănătate, să ne înștiin-

țeze despre măsurile care se întreprind rapid pentru refacere și revenire grabnică.

Vasile Bulucea, prim-vicepreședinte al Consiliului popular județean, aduce odată cu notele telefonice de la comunele Coșoveni și Sadova, lovite de cutremur, și o amplă situație a pagubelor produse de cataclism rețelei comerciale a municipiului, din care numai pe străzile centrale ale Craiovei un număr de 30 de magazine au fost distruse. Aceleași date, aceleași preocupări și griji consemnăm de la alți tovarăși secretari, membri ai biroului sau Comitetului județean de partid.

MOMENT DINAMIZATOR ÎNTRU GRĂBIREA REFACERII

La numai 48 de ore de la seism, așa cum mai aminteam, președintele Republicii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, parcurgea pe jos arterele principale ale Craiovei, examinând atent starea clădirilor, multe dintre ele grav avariate de cataclism. Calm, lucid, înțelept, recomanda specialiștilor să studieze cu toată atenția și răspunderea gradul de rezistență al acestor imobile și să stabilească care dintre ele urmează să fie demolate, ca urmare a pierderii gradului de securitate. S-a recomandat ca în locul lor să fie ridicate ansambluri de locuințe integrate armonios în peisajul urbanistic al Craiovei. Această importantă acțiune — sublinia secretarul general al partidului — trebuie concepută în strinsă legătură cu problemele de sistematizare a orașului.

Este vorba de piața Unirii, ce urmează să fie mărginită de construcții cu o linie demnă de tradițiile arhitecturale ale acestor vechi ținuturi, de anii construcției socialiste.

Refacerea celor peste 40 000 de imobile de locuit, a celor 28 de blocuri grav avariate, și nu oricum, ci la un grad de seismicitate mai ridicat și într-o concepție unitară de sistematizare, a fost cea mai complexă, neprevăzută și prioritară problemă pe care au trebuit s-o rezolve vreodată oamenii acestor locuri, în frunte cu cîrmacii lor. Izbînda era și a fost posibilă numai prin EROISM. Pentru că ce altceva decît eroism putea să însemne întinderea unei mîini de ajutor semenilor noștri greu loviți, pentru a-și găsi un sens vieții lor, sau nopțile „albe“ ale constructorilor, proiectanților, activiștilor de partid și de stat, de-

putaților, arhitecților, ale tuturor craiovenilor, prezenți cu milele pe frontul refacerii ? Ce altceva decât EROISM a însemnat efortul fără de seamăn, uneori pînă la epuizare, cu care s-a răspuns chemării și indicațiilor date de secretarul general al partidului nostru în după-amiaza zilei de 6 martie 1977 la Craiova ? Peste 500 de clădiri căzuseră, alte sute se aflau în pragul prăbușirii. La 72 de ore după seism, pe marile artere ale Craiovei apăruseră zeci și sute de stâlpi de susținere (popi) care sprijineau zeci și sute de clădiri ce ajunseseră în pragul prăbușirii. Era măsura tranzitorie, de primă urgență, între rezidire sau demolare, era consolidarea provizorie a clădirilor de locuit și a obiectivelor social-culturale grav avariate. După alte sute de ore de efort și căutări continue, au fost puse la dispoziția constructorilor — și cînd zicem constructori nu ne gîndim numai la constructorul de profesie, ci și la cetățeanul obișnuit, de altă pregătire, dar constructor în înțelesul bun al cuvîntului în acele ceasuri de grea încercare — zeci și sute de proiecte de consolidare, precedate la rîndu-le de alte sute de ore trudnice pentru expertizare. Bazați pe forța și capacitatea propriilor noastre puteri, n-am apelat la ajutoare. Dar am primit. Aibă stima și respectul nostru. În zilele imediat următoare seismului, în vederea asigurării soluțiilor și proiectelor pentru consolidări, în special la obiectivele social-culturale reprezentative, au venit la Craiova specialiști și studenți de la institutele de proiectări din Timișoara și Brașov și de la Facultățile de construcții din aceste localități. Modestele noastre mulțumiri se cuvin aduse ing. Emil Țîțaru, unul dintre cei mai autorizați specialiști români în domeniul seismologiei, care, imediat după cutremur, a venit la Craiova pentru a examina modul cum s-au comportat noile blocuri de locuințe și pentru a fi consultat în stabilirea celor mai eficiente soluții de consolidare a blocurilor avariate. Hotărît lucru : pe lingă imensele pagube aduse, pe lingă nenumăratele nenorociri pricinuite pașnicilor cetățeni, seismul de la 4 martie 1977 ne-a înarmat și cu o bună experiență de viață. Ne-a făcut să înțelegem clar că trebuie să construim mai durabil și mai responsabil. Iată de ce tot ceea ce se va dura în Craiova, de acum înainte, se

va construi la un grad de seismicitate mai mare decit pînă acum. barem luat în calcul inclusiv în stabilirea soluțiilor de consolidare definitivă a blocurilor de locuințe.

Buna organizare, munca unită, întrajutorarea frățească între concetățeni, curajul, dăruirea și bărbăția și-au făcut loc pe toate fronturile de lucru. Craiova devenise un vast șantier al construcției și reconstrucției, iar locuitorii acesteia, de la mic la mare — o forță unită de nebiruit, ce a acționat fără răgaz pînă ce fondul locativ a fost refăcut în cea mai mare parte. Semnificativ este faptul că, deși din punct de vedere administrativ-juridic starea de necesitate, instituită prin Decret prezidențial, s-a ridicat la 10 martie, din punct de vedere moral-politic ea s-a menținut încă mult timp pentru comuniști, pentru toți oamenii muncii angrenați cu toate forțele pe frontul refacerii fondului de locuințe afectat și al construcției de noi apartamente pe șantierele Craiovei : 1 Mai, Craiovița Nouă, Rovine, 23 August, Calea București, Lăpușului, Piața Gării și Piața Unirii. N-a fost nici simplu, nici ușor. A fost o acțiune unică prin duritatea și efortul muncii închinat rezidirii. Am fost greu loviți, dar nu înfrinți, și nici dezorientați. Vrerea noastră a fost de neclintit. Conștiința noastră — la înălțimea datoriei morale ce o incumbă prezentul ev socialist. „Case, cît mai multe case. Cele avariate — grabnic reparate, cele noi — grabnic ridicate“ — iată comandamentul suprem, stabilit de organul județean de partid, în virtutea căruia s-a acționat eroic. Altfel nu era posibil. Craiova, mîndră urbe a țării, orașul-istorie, orașul-cultură, orașul-industrie, orașul-lumină, orașul urmașilor viteji fusese mutilată. Străzile Brestei, Alexandru cel Bun, Cîmpia Islaz, Călugăreni, Bucovățului, Nicolcescu, Ecaterina Teodoroiu, Fluturi, Plopului, Silozului, General Magheru, Anul 1848, Nicolae Ursu, M. V. Frunze, România Muncitoare, Unirii, deveniseră străzi — ruină. Altele ca : Maxim Gorki, Mihail Kogălniceanu, Oltețului, 30 Decembrie, Lomonosov, Caracal, Teleajen, Putnei, Grivița Roșie, Libertății, Krasnoff, Mihai Viteazul, Horia, Grigore Preoteasa, Brîndușa, Bahlui, Riului, Borsec ș.a. — deveniseră semiruină.

— Repararea celor peste 40 000 de clădiri avariate, din Craiova și alte localități doljene, ne spunea ing. Cristel Bădescu, șeful secției tehnică-investiții a Consiliului popular județean, a necesitat un efort neîntrerupt, o muncă neistovită.

Multe din imobilele afectate aparțineau fondului de stat. Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă, subunitățile acesteia, au avut de îndeplinit cea mai responsabilă și grea misiune din cîte pot exista. Pentru oamenii muncii de la această întreprindere, avînd în frunte pe unul din cei mai devotați și buni gospodari craioveni — comunistul Gheorghe Dinu —, sosise ora marelui efort. Această dură acțiune de refacere a fondului de locuințe avariat a fost precedată de o altă acțiune, la fel de dură : degajări masive de moloz, dislocări de planșee, calcane și coșuri ce amenințau să cadă, consolidări provizorii, întocmirea proiectelor de refacere ș.a. Chiar pe 5 martie, cu toate forțele, a început rezidirea. În sprijinul personalului muncitor de la I.J.G.C.L. au venit de la sate aproape 1000 de meseriași.

În timp ce concetățenii lor din localitățile rurale Ostroveni, Unirea, Goicea, Teasc, Argetoaia, Malu Mare, Giurgîța, Maglav, Drânic, Valea Stanciului, Plenița, Negoii, Scaești, Gingiova, Poiana Mare, Lipov, Breasta, Cetate, Virvor, ș.a. munceau încordați cîmpul pentru a obține recolte tot mai mari, meseriașii de aici își încordau brațul pe șantierele refacerii, pentru reclădirea caselor-ruină.

Pe schelele refacerii s-au întilnit, îngemănîndu-și forța, gîndul și voința, muncitori, țărani și intelectuali. Toți ca unul și unul ca toți, bravi și demni. Așa cum ne spunea și ing. Mircea Duțulescu, vicepreședinte al Consiliului popular județean, colectivele de muncă ale întreprinderilor craiovene, deși ele însele greu lovite în interesele lor prin afectarea producției de către seism, și-au asumat răspunderea de a repara cu forțe proprii multe imobile avariate din fondul de stat. Numeroși oameni ai muncii de la I.M.M.R., Electroputere, Combinatul chimic, Întreprinderea de tractoare și mașini agricole, Trustul de construcții industriale, Regionala de căi ferate, Întreprinde-

rea de prefabricate din beton, U.J.C.M., I.R.E., Direcția județeană de drumuri și poduri ș.a., trudeau 8 sau 18 ore pe frontul recuperării producției pierdute și alte 8 sau 18 ore pe frontul reconstrucției imobilelor pornite spre ruină. Zilele de sărbătoare au „dispărut“ pentru cităva vreme din filele calendarului. Miile, zecile de mii de constructori, cu și fără o asemenea pregătire profesională, au lucrat fără răgaz, mii, zeci de mii de ore pe frontul normalizării vieții afectate de seism. Nici un efort n-a fost prea mare pentru redevinerea noastră.

Din zestrea fondului de locuințe prinse în ghearele cataclismului, cea mai mare parte aparținea populației. Numai în câteva secunde, zeci, sute și mii de familii și-au văzut casele ruinate. Acoperișuri, coșuri și calcane prăbușite, stâlpi de rezistență fisurați, pereți în „X-uri“, ziduri în ruină, mormane de dărîmături, amestec de moloz și durere — aceasta era imaginea unor vaste porțiuni din oraș, a căror reintregire a început, sub semnul unei exemplare încordări de forțe, în orele imediat următoare seismului.

Nimeni nu și-a pierdut cumpătul. Prin grija Consiliului popular județean s-au luat măsuri grabnice pentru aprovizionarea populației cu materialele de construcții de strictă necesitate. S-au creat depozite noi, s-au suplimentat repartițiile de materiale. Numai în perioada martie-iunie 1977 au fost desfăcute către cetățenii Craiovei peste 7 000 t ciment, 5 100 t var, 577 mii cărămizi, 582 mii buc țiglă, 225 t tablă zincată, 5 215 buc. binale, 325 t oțel beton, 10 000 mp geamuri, 140 mii mp carton asfaltat ș.a. Nevoile celor cu adăposturile avariate erau mari. Comitetul de partid al Combinatului chimic din Craiova în frunte cu Petre Andrițoiu, secretarul acestuia, a luat lăudabila inițiativă de a pune, gratuit, la dispoziția cetățenilor șlam de carbid (un eficient înlocuitor al varului) rezultat din procesul de fabricație, ceea ce a condus la o mai bună aprovizionare a populației cu asemenea material de reconstrucție. Peste 11 000 din imobilele grav avariate erau proprietate personală. Refacerea lor necesita forțe, cît mai multe forțe. Locatarii lor, proprietarii erau și greu loviți și insufi-

cienți, ba unii — neputincioși. A apărut, atunci, o forță ajutoare, mai presus de forțele naturii : OMENIA. S-a făcut cunoscută, cu prisosință, plămada sufletească a craiovenilor și doljenilor.

Străzile-ruină se transformaseră în adevărate șantiere ale reconstrucției și solidarității între rude, vecini, prieteni, tovarăși de muncă sau necunoscuți — dar oameni adevărați, în accepțiunea nobilă a cuvintului.

La un nevăzut semnal al alesei omenii, au venit în sprijinul celor fără de cămin sute și mii de oameni de inimă. Ca urmare a măsurilor luate de organizațiile de partid din unitățile economice, s-au constituit 141 „echipe de ajutor frățesc” care au muncit fără preget pe șantierele refacerii locuințelor colegilor de muncă și ideal. A fost un act de rară mărinimie. Zeci și sute de muncitori și specialiști au lucrat, săptămîni în șir, la rezidirea caselor tovarășilor lor. Dimineața la uzină, pe frontul producțiilor record, după-amiază pe șantierele solidarității, pe frontul refacerii.

Pe străzile în ruină ale orașului, pe șantierele imobilelor prăbușite au venit, în timpul lor liber, să dea o mină de ajutor celor rămași fără adăpost, pentru a-și reclădi locuințele, tovarăși de muncă, prieteni, părinți, copii, nepoți și bunici ai celor aflați în cumpănă. Au venit din uzine, din sate și orașe, din toate colțurile țării.

S-a trudit după programul zilei-lumină.

În acele lungi săptămîni de efort, ne-am aflat printre reziditori. La temelia caselor, renăscute din ruine, ale familiilor : Costel Vasilescu, Mihai Pirvu, Victor Stoica, Ion Trandafir, Alexandru Guță, Dumitru Muschici, Filip Mihăilescu și mulți, mulți alții — locuințe aflate pe arterele cele mai afectate ale orașului — au fost puse nu numai trudă, iubire și prietenie, ci și îmbărbătare și multă, multă omenie din partea celor veniți în ajutor dintr-o lăuntrică chemare pentru cei greu încercați. Numai acționîndu-se în acest fel, cu sprijinul edililor locali, a fost posibil ca la Conferința extraordinară a Comitetului județean de partid din 5 noiembrie 1977, primarul municipiului

Craiova. Ștefan Negreț, să raporteze că au fost reparate 11 166 de locuințe proprietate particulară din cele 11 390 avariate. Pentru că, orice s-ar spune, pierderea adăpostului rămîne una din cele mai grele dureri pricinuite sufletului omenesc. Dar omul, acest univers miraculos, poate îndura și învinge mai mult decît ne-am putut imagina. Ne-au fost puse — pentru a cita oară? — voința și puterea la grea încercare. Ne-a fost greu, nespus de greu, dar, iată, existăm laolaltă cu visurile și idealurile noastre. Am obținut victoria, în această cruntă bătălie, datorită faptului că am fost uniți. Din victime, ne-am transformat în virtuali biruitori. Din împătimiți, în triumfători.

N-a fost nici simplu, nici ușor. A fost neasămuit de greu. Probleme de consolidare, cu totul aparte, au pus cele 28 de blocuri grav avariate din Piața Gării, Valea Roșie și Calea Severinului. Specialiștii au indicat ca soluție folosirea metodei pulverizării sub presiune a betonului pe conducte de metal sau oțel beton. În oraș nu existau însă utilaje cu care să se poată executa asemenea lucrări de consolidare a apartamentelor grav avariate. Un grup de comuniști de la Întreprinderea mecanică de material rulant în frunte cu Ilarie Bugă, secretarul comitetului de partid, Alexandru Dombi, directorul întreprinderii, Petre Dinulescu, șeful secției mecano-energetice, și maistrul Nicolae Rușescu, s-au oferit să execute, fără să aibă vreun model, și numai pe baza unei schițe în creion, un asemenea utilaj de injectat și sprîțuit beton, mașini de torcretat — cum li s-a spus de către constructori.

În numai o săptămînă de eforturi, căutări, renunțări, încercări și iar renunțări — timp în care nici unul din cei amintiți mai sus, cărora li s-au alăturat Dan Traian, Grigore Bечerete, Marin Popa, C. Popescu și Aurel Folea nu au știut ce este odihna — au predat Trustului de construcții locale primul agregat de torcretat beton. Era cel dintîi utilaj cu asemenea întrebuițare, realizat în țara noastră. Se născuse dintr-o acută și stringentă necesitate, din mintea și brațul unor OAMENI. Nu a fost grozav de tehnic, dar a fost extranecesar și eficient. I-au fost aduse, desigur, îmbunătățiri. În perioada următoare,

grupul amintit, împreună cu specialiști de la Combinatul chimic, au realizat și experimentat încă o nouă instalație pentru pulverizat betonul sub formă de șprai pe plasele metalice așezate pe pereții interiori și exteriori ai apartamentelor fisurate. În timp util, pe șantierele reconstrucției au apărut peste 10 asemenea mașini de torcretat beton, fără de care consolidarea blocurilor nu ar fi fost posibilă. Sau, dacă ar fi fost, trebuiau aduse de peste graniță. Aceasta însemna luni, sau poate ani de așteptare, pe lângă un cost de aproape 10 ori mai mare decît cel la care s-a realizat la noi, în Craiova, prin neodihna și prieperea unor oameni cu har și orgoliu de olteni.

N-a fost nici simplu, nici ușor. A fost luptă. Mistria, tîrnăcopul, lopata, roaba, centura de siguranță au devenit arme. Absurdul stihiiilor și dezlănțuirea ne-a fortificat gîndul, vrea și brațul, din învinși pentru moment devenind învingători. Mulți, foarte mulți din cei care au avut daune de pe urma seismului au fost despăgubiți prin instituția ADAS. Este și aceasta o formă elocventă a grijii pe care statul nostru o poartă celor care sînt în cumpănă. Efortul celor de la ADAS a fost îngemănat cu al nostru al tuturor. Toți cei 65 de oameni ai muncii de aici, în frunte cu directorul Constantin Stănescu, au efectuat mii de ore de expertize asupra imobilelor avariate. În sprijinul lor au venit și colegi din județele Bihor, Mehedintți, Gorj, Vâlcea, Suceava, Neamț și altele. Pînă la 1 ianuarie 1978 au fost despăgubiți circa 55 000 de cetățeni, valoarea sumelor achitate drept despăgubiri depășind, pînă acum, 100 milioane de lei.

În timp ce pe șantierele de reconstrucție s-a acționat fără cruțare de efort pentru rezidirea imobilelor aflate în prag de ruină, pe șantierele construcției de locuințe — Craiovița Nouă, 1 Mai, Rovine, Calea București, 23 August, Piața Gării, Unirii, Brazda lui Novac — s-au suplimentat forțele pentru darea în folosință cît mai repede cu putință a apartamentelor pentru cei rămași fără adăpost. Ca urmare a faptului că municipiul Craiova s-a numărat printre localitățile cel mai greu afectate de seism, conducerea superioară de partid și de stat, din ini-

țiativa secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, a hotărît suplimentarea cu încă 2 000 de apartamente a planului cincinal inițial.

Anul 1977 a fost cel mai bogat din întreaga perioadă a construcției socialiste : 5 437 de apartamente pentru județul Dolj, cu aproape 70% mai mult decît 1976. „Lucrări trainice, de calitate, în ritmul nevoilor actuale ale populației“, acesta a fost cuvîntul de ordine al miilor de oameni ai muncii de pe cele 8 șantiere de locuințe și de pe alte zeci și zeci de șantiere ale reconstrucției.

O însuflețită întrecere, o amplă desfășurare de forțe, după un bine organizat program de „zi-lumină“ ; activiștii de partid prezenți în toate „punctele fierbinți“ ale zidirii și rezidirii — acesta a fost spiritul de lucru în care s-au concretizat eforturile depuse pe șantierele noilor apartamente. Comandamentul pentru înlăturarea urmărilor seismului, mai apoi Biroul Comitetului județean de partid au condus, coordonat, îndrumat și sprijinit permanent sarcina numărul unu : realizarea planului de locuințe.

A fost una din cele mai dificile probleme puse în sarcina edililor craioveni. Constructorii, puțini cîți erau, mai aveau și obligația să repare un număr însemnat de clădiri avariate. Totuși, activitatea trustului de profil nu fusese scoasă din ritm. Realizarea a peste 5 000 de apartamente într-un an impunea forțe suplimentare. Și s-au găsit. Viitori proprietari de apartamente au executat cîte o sută de ore de muncă patriotică pe șantierele blocurilor în care urmau să primească repartiție. De la sate ne-a mai venit un „batalion“ de meseriași, în jur de 1 000, care au muncit cot la cot cu constructorii și care s-au dovedit la fel de pricepuți ca și ei. Veneau luna și plecau simbăta. De la întreprinderi, a mai sosit un alt „detașament“ de muncitori auxiliari, care, de asemenea, au lucrat alături de constructori.

Blocurile de locuințe au fost repartizate pe întreprinderi, consiliile oamenilor muncii repartizînd apartamentele în funcție de ordinea priorităților. Pentru a grăbi ritmul construcției,

viitorii posesori de apartamente proprietate de stat veneau în corpore, după orele lor de program, punind și ei umărul la înălțarea blocurilor. Zilnic se urmăreau graficele de execuție. și, tot zilnic, membrii Birourilor Comitetelor județean și municipal de partid treceau pe la blocurile și șantierele de care răspundeau, luând pe loc măsuri de impulsionare a lucrărilor.

N-a fost nici simplu, nici ușor. A fost pe măsura certitudinilor și încrederii noastre în viață, în planurile noastre de viitor, în noi înșine. A fost luptă și sudoare. Nimic nu a fost prea greu, nimeni nu a stat cu mâinile încrucișate. În dimineața zilei de 5 martie, un număr de 361 școli generale, grădinițe, licee, ateliere-școală, internate, case de copii și școli speciale erau avariate. Deocamdată, aici procesul instructiv-educativ nu se mai putea desfășura. Într-o perioadă de timp relativ scurtă, printr-o exemplară dăruire de sine, îngemănare de forțe, o organizare ireproșabilă a muncii de reconstrucție de către factorii responsabili de la nivelul județean, cea mai mare parte a acestor obiective au fost reparate. Cele care n-au necesitat proiecte de consolidare, numai cu forțele proprii ale școlilor respective (elevi, cadre didactice) și cu sprijinul părinților. Cele care au impus proiecte au fost consolidate cu ajutorul echipelor de meseriași de la comune, cu elevi și profesori. Mai mult decât atât. Conducerea unor școli, ale căror clădiri n-au fost afectate de seism, au hotărât să dea o mână de ajutor școlilor avariate. Liceul „Nicolae Titulescu” a sprijinit Casa de copii școlari-fete. Liceul energetic, — Școala generală nr. 12, — Liceul industrial nr. 7, — Liceul nr. 6, Liceul nr. 8, — Școala generală nr. 14 ș.a.

Luminos a fost acel exemplu de muncă avintată, hotărâtă și responsabilă, desfășurată laolaltă, de elevi, studenți și cadre didactice. Fiecare după puterea lor, de la micuții „Șoimi” ai patriei, pînă la bătrînii dascăli, au devenit, atât cit a fost nevoie, constructori și reziditori. Pilduitoare au fost neodihna și spiritul de sacrificiu de care au dat dovadă colectivele de elevi și cadrele didactice de la Grupul școlar „Electroputere” — în frunte cu directorul ing. Marin Năstasie, care n-au pre-

cupețit nici un efort pentru ca această prestigioasă instituție de învățămînt nu numai din Oltenia, ci și din întreaga țară, grav avariata, să fie grabnic reclădită în întregime prin forțe proprii. Laudă acestor dăltuitori de caractere și conștiințe muncitorești, acestor bravi eroi reziditori. Pilduitoare au fost truda și spiritul de întrajutorare de care au dat dovadă profesorii, învățătorii, elevii și părinții acestora de la școala din Răcari, în frunte cu directorul Ion Sută. Activiștii de partid, Marin Lungu și Damian Pișlan, prezenți ei înșiși pe șantierele reconstrucției, ne spuneau că aici, la școala din Răcari, s-a muncit și la lumina felinarului, iar învățătoarele și profesoarele pregăteau acasă mîncare caldă, aducînd-o constructorilor. Iată un gest de aleasă solidaritate umană.

Pilduitoare au fost neodihna și spiritul de muncă responsabilă de care au dat dovadă zi de zi, ceas de ceas, cadrele didactice și elevii, în frunte cu directorul, prof. emerit Nicolae Andrei, de la Liceul „Nicolae Bălcescu“, liceu grav avariata; personalul didactic și elevii de la Liceul „Frații Buzești“, în frunte cu directorul Silvestru Moraru, de la Liceul industrial nr. 9, în frunte cu ing. Gheorghe Tudor, de la Școala generală nr. 16, în frunte cu directorul Valter Voicu, de la Școala specială nr. 18, în frunte cu directorul Dumitru Țircomnicu, de la Liceul „7 Noiembrie“, în frunte cu directorul Nicolae Enache, de la Școlile generale nr. 5 și nr. 7, de la Grupul școlar comercial, de la Școala generală nr. 10.

Efortul necentenit depus pe șantierele de construcții a constituit, deopotrivă pentru elevi și profesori, o autentică și unică, în felul ei, lecție practică, cu adinci semnificații morale, de educație revoluționară pentru muncă, prin necruțată muncă. Vacanțele de primăvară și de vară ale anului școlar 1976—1977, sărbătoritele, altădată, duminici, s-au transformat în autentice perioade „de vîrf“ în aspra acțiune a refacerii rețelei de învățămînt avariate. Cu toate greutatele întîmpinate, la 15 septembrie, odată cu începerea anului de învățămînt 1977—1978, 87% din totalul clădirilor afectate erau reparate. Procesul de învățămînt n-a avut de suferit. Au fost restrîns

spațiile școlare, s-au organizat două schimburi de predare, orele de curs nu s-au diminuat.

N-a fost nici simplu, nici ușor. A fost o luptă fără menajamente, a fost o uriașă unire de forțe pentru a învinge absurda lovitură, care a primit riposta organizată a tuturor oamenilor de pe aceste meleaguri ale hărniciei și eroismului.

„Să fie salvată zestrea monumentelor cultural-istorice ale Craiovei“ — acestea au fost cuvintele-chemare pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la numai 48 de ore după seism, în timp ce parcurgea pe jos arterele principale ale Craiovei mutilate, le adresa tuturor organelor și organizațiilor de partid, de masă și obștești angrenate în epopeea refacerii, tuturor REZIDITORILOR. S-a făcut tot ceea ce omenește este posibil pentru salvarea de la ruină, pentru renunțarea la demolare a sediului Comitetului județean de partid și al Consiliului popular județean, a Muzeului de artă, a Universității, a Casei Băniei, a Institutului pedagogic, a Liceului „Nicolae Bălcescu“, a Facultății de agronomie ș.a., clădiri intrate în zestrea de aur a arhitecturii românești. S-a trudit fără zăbavă, responsabil, pentru asigurarea proiectelor de consolidare, la care, alături de specialiștii doljeni, au lucrat și specialiști de la Brașov și Timișoara. Am fost martorii unor acte de adevărat eroism, săvârșite de lucrătorii de la Trustul de construcții industriale, de la Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă, de la Trustul de construcții locale, de la Trustul de îmbunătățiri funciare, de la Întreprinderea de construcții C.F.R., de la unitățile de construcții aparținând U.J.C.M. etc.

Am văzut pe Gheorghe Udrea, Nicolae Popescu și pe Alexandru Funaru, constructori la T.C.I. Craiova care, sub conducerea subinginerului Ilie Zamfira, ore întregi au istovit, într-un container, la zeci de metri înălțime, pentru doborîrea coșurilor ce amenințau să se prăbușească și pentru legarea tiranților de consolidare a sediului Comitetului județean de partid. Fapte asemănătoare, aparținînd unor bravi constructori de la alte unități craiovene, am întilnit și la Universitate, la

Liceele „Nicolae Bălcescu“ și „Frații Buzești“, la Muzeul de Artă, la clădirea poștei centrale, la Institutul pedagogic și Facultatea de agronomie. Așa, legați cu centuri de siguranță, lucrând în înalțuri, cu fața brăzdată de sudoare, cu brațul încordat și voința neclintită, acești constructori păreau autentici cascadori, veniți aici pentru „cîteva minute“ spre a realiza o secvență cinematografică. Nu. Nicidecum. Cele „cîteva minute“ au fost ore, zile și săptămîni de încordare, nu rareori lipsite de primejdie. Acolo unde nu putea intra lama buldozerului, intra omul. Acolo, pe coșurile de fum, unde nu ajungea cirlișul macaralei, se cățara omul. Am văzut oameni, tineri și vîrstnici, bărbați și femei, scormonind cu degetele însîngerate printre dărîmături pentru a-și recupera agoniseala de o viață, pentru a rupe voalul morții de pe chipul celor cuprinși sau loviți de dărîmături. Am văzut oameni riscîndu-și viața pentru a salva bunurile obștei.

Nu este pentru prima dată cînd ne ridicăm din nou casele, lăcașurile de cultură, cînd ne refacem bunurile pornite spre ruină. Nu este pentru prima oară, cînd, aspru loviți de stihiiile dezlănțuite ale naturii sau de furtuni ale istoriei, învingem. Craiova renăscută — se vede. Truda — nu ; aceasta se simte. S-a încrustat pentru eternitate în sufletele noastre, ale celor aproape 250 000 de ziditori ai Craiovei. Pe omul nou, crescut, educat, format, călit de orînduirea socialistă, l-am întîlnit în zeci de mii de exemplare pe șantierelor asprei munci a reconstrucției. Din zidul omeniei nu s-a clintit nici o cărămidă. S-au mai adăugat. Craiova, frumoasa Craiovă a deceniului nouă, a început să prindă contur. Muncitorul, inginerul, ostașul, luptătorul din gărzile patriotice, studentul, elevul, și, laolaltă cu aceștia, activistul de partid și de stat, cu toții, tineri și vîrstnici, bărbați și femei, într-un cuvînt întreaga suflare a locurilor greu încercate s-au transformat cu toată puterea ființei lor în luptători pe un front inedit — pe frontul eroic și imens al refacerii.

Dar această epopee nu s-a terminat.

„BRAVII NOȘTRII POMPIERI MILITARI”

În zilele acelea grele de după dezastru, în acele ceasuri de muncă încordată pentru reconstrucție, s-au aflat la datorie, zi și noapte, și „bravii noștri pompieri militari“, cum îi numea, pe bună dreptate, în titlul articolului său, publicat în ziarul „Înainte“ din 20 martie 1977, redactorul Aurel Popescu.

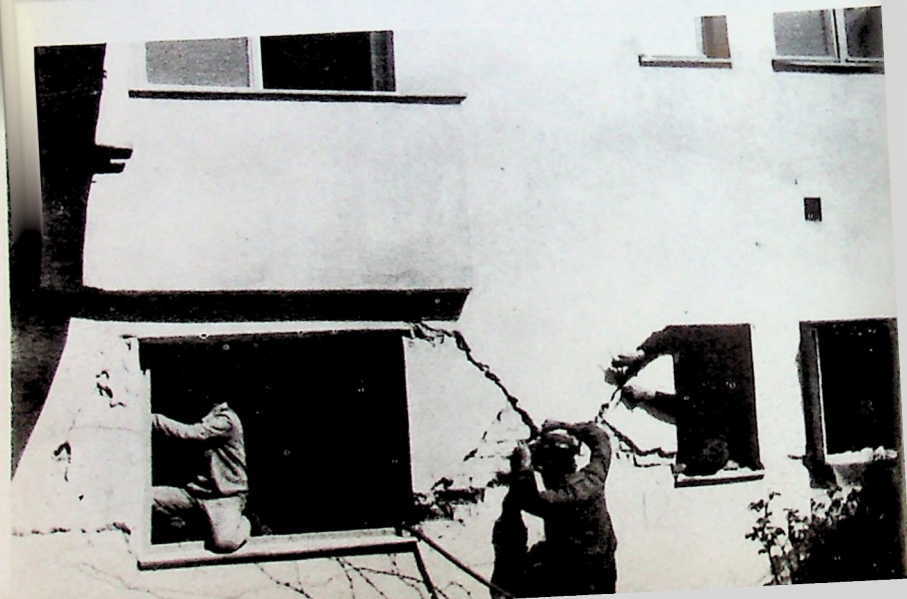
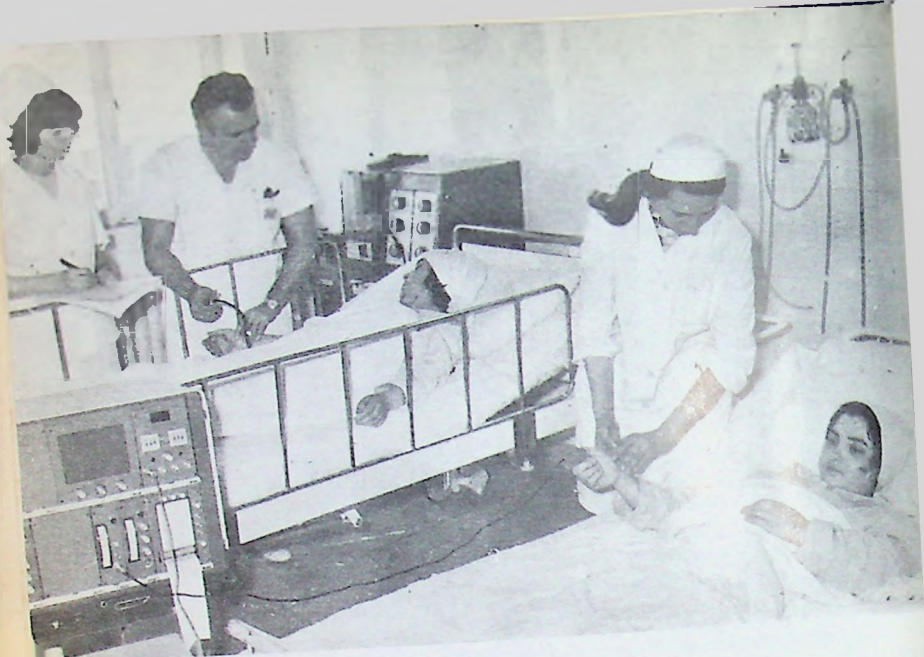
„Peste tot unde a fost absolută nevoie (dar unde n-a fost nevoie în acele momente deosebite?) — subliniază redactorul ziarului local — ei au acționat disciplinat, ostășește, cu curaj, tenacitate și înalt patriotism pentru salvarea oamenilor, pentru dezafectarea de dărîmături a principalelor clădiri publice, licee, școli, locuințe, pentru evacuarea bunurilor materiale”.

Și, într-adevăr, fiecare dintre locuitorii Craiovei, oraș greu încercat de zbuciumul acestui pămînt iubit și cîntat de noi, care pentru un minut ne-a devenit dușman, a văzut pe „bravii pompieri militari“ urcați pe acoperișurile celor mai înalte clădiri, în vârful scărilor mecanice propulsate de mașini speciale la 20—30 de metri înălțime, ancorați în corzi, în poziții extrem de periculoase. Și aceasta pentru refacere, pentru limitarea pierderilor, pentru reintrarea în normal, în timpul cel mai scurt posibil, a întregului oraș, ale cărui răni, acum, la lectura acestor rînduri, abia se mai cunosc. Ei au dovedit o înaltă conștiință ostășească, patriotică și civică, trecînd cu succes marele examen al bărbăției și curajului.

Refacerea începe imediat după încetarea cutremurului. Așa cum arată imaginile, cetățenii Craiovei, militari, membri ai gărzilor patriotice, pompieri militari, studenți, elevi — întreaga populație a municipiului, în mare parte avariat de cutremur — participă la reconstrucția eroică.

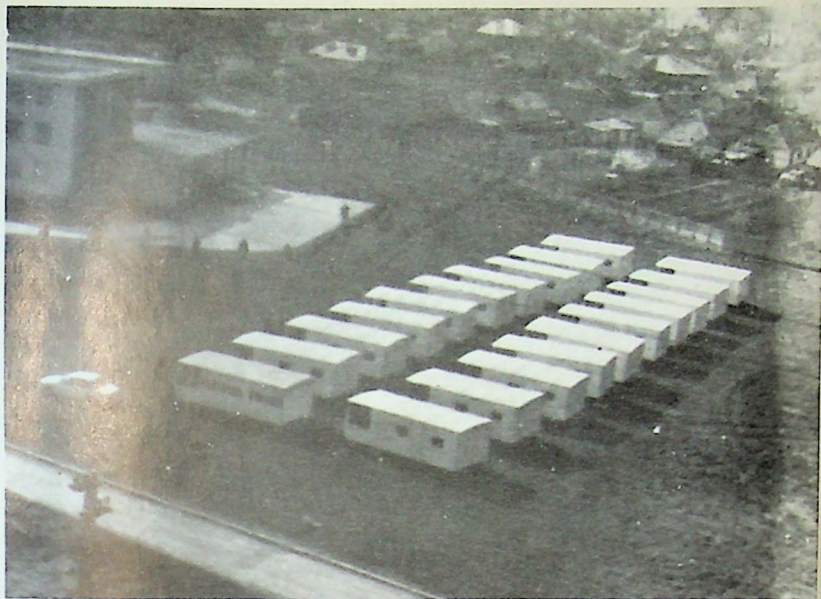

Un elocvent exemplu de solidaritate umană, de profund atașament față de cei aflați în cumpănă, ni l-a oferit municipalitatea din orașul înfrățit cu Craiova — Nanterre — care, la scurt timp după seism, a votat un credit de 50 000 de franci pentru a fi vărsați în contul special deschis de către Banca Română de Comerț exterior. Fotografia a immortalizat momentul în care reprezentanții municipalității din Nanterre înmânează, la Ambasada țării noastre din Franța, un CEC de 30 000 de franci destinați rețacerii orașului Craiova.

O însemnată parte din ajutorul oferit Craiovei, în urma cutremurului din 4 martie, de către locuitorii oraşului Skopje (R. S. F. Iugoslavia) s-a materializat în cele 20 de căsuţe pentru sinistraţi, ce au fost amplasate în partea de sud a municipiului Craiova. Aceste căsuţe confortabile s-au constituit într-un „microcartier al prieteniei” celor două oraşe greu încercate de cataclisme în ultimii ani.

În zilele care au urmat cutremurului mai mulți specialiști din diferite țări ale lumii și-au oferit bunele lor servicii pentru a ajuta la grabnica refacere a municipiului Craiova. În fotografie, un grup de specialiști japonezi studiază împreună cu specialiști români, la Consiliul popular județean, posibilitatea folosirii unor metode eficiente și rapide de reconstrucție a unor clădiri avariate de seism.

Alături de ei, colonelul Vasile Popescu, șeful Grupului județean de pompieri, s-a dovedit nu numai un iscusit comandant pe frontul refacerii, ci și un adevărat și destoinic ostaș. Cu eforturi deosebite, riscându-și uneori chiar și viața, soldații Constantin Ticlea și Nicolae Diaconu, fruntașii Alexandru Militaru și Ion Constantinescu au scos de sub dărîmături, la etajele I și II ale imobilului nr. 48 din str. Cîmpia Islaz, pe cetățeanul Constantin Braia, precum și alte cinci persoane care au fost transportate urgent la Spitalul clinic din Craiova, unde li s-au acordat toate îngrijirile medicale spre a fi în afara oricărui pericol.

În același fel, grație unor acțiuni energice, curajoase, iscusite și bine gîndite, din alte imobile grav avariate de cutremur, cum ar fi cele de pe străzile Henri Barbusse și Ecaterina Teodoroiu, pompierii militari au reușit să salveze multe vieți omenești, precum și valoroase bunuri materiale.

Aceste momente memorabile, pe care lucrarea de față le cuprinde între copertile sale, ar fi fost, fără îndoială, incomplete, dacă nu s-ar fi adăugat celorlalte, încărcate cu fapte pline de sensuri și semnificații, care vorbesc de un înalt și profund umanism socialist, în apriga luptă pentru lichidarea grabnică a urmărilor puternicului dezastru. Pentru că tot noi am mai avut de înfruntat și alte vitregii ale naturii, din care, prin mobilizarea energiilor și forțelor unite, am reușit să ieșim învingători.

Și cîte dovezi de eroism și dăruire n-am văzut în zilele și lunile ce au urmat năpraznicului seism din 4 martie! Iată: una dintre clădirile monumentale, greu lovite de cutremur, edificiu din „zestrea de aur a municipiului Craiova“, cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele iubit al Republicii noastre, cu prilejul vizitei din 6 martie 1977 la Craiova, a fost și Muzeul de artă. Urmările cutremurului au apărut aici în toată amploarea lor, abia în primele ore ale zilei de 5 martie. Dar nu despre acest tablou dezolant, de-a dreptul îngrozitor, vrem să scriem acum, ci despre aceiași OAMENI, care prin faptele lor au știut să-și facă datoria, acționînd cu mult sînge

rece și iscusință spre a face să se diminueze eventualele pierderi, provocate de mișcarea tectonică.

În frunte cu căpitanii Vasile Toma și Alexandru Panait, au acționat fără răgaz, zile în șir, sergenții majori Constantin Oprea, Ion Andrei și Ion Pescaru. Ei, și alături de ei Vasile Curcă, sergent, Nicolae Dănilă, locotenent major, Nicolae Fărcașan, plutonier, Aurelian Stancu, Vasile Mitulescu, Gheorghe Rusan, sergenți majori, precum și ostașii Ilie Moise, Ion Birlean și mulți alții au muncit cu ardoare, reușind să demoleze cărămidă cu cărămidă din podul Muzeului de artă, înalt de 10—15 metri, ca și de pe acoperișul muzeului un număr mare de coșuri din cărămidă, care la cea mai mică trepidație s-ar fi putut prăbuși, producând mari pagube sau chiar victime omenești.

Inconjurați de muzeografi, de alți lucrători ai instituției, de activiști de partid și de stat, bravii pompieri militari au reușit să raporteze, în final, că acțiunile lor comune s-au desfășurat în cele mai bune condiții, fiind gata pentru noi misiuni și încercări pe marele front al renașterii.

Tovarășul Ion Cetățeanu, secretar al Comitetului județean de partid, aflat și aici ca și în alte locuri ale Craiovei rănite, i-a felicitat cu căldură pe acești oameni adevărați, ale căror nume vor rămâne în cartea de aur a muzeului, ca un simbol al cutezanței și datoriei împlinite.

Prezenți și aici, ca și în alte locuri, semnatarii acestui volum nu pot să nu adauge la șirul celor amintiți mai sus pe Gheorghe Nicolae, Titu Naidăr, Ion Sanda, Dumitru Lulelaru și Ilie Dragu — curajoși și iscușiți componenți ai brigăzii de dulgheri, brigadă condusă de comunistul Gheorghe Dobrescu (șantierul nr. 2 al Trustului de construcții industriale Craiova) — care au lucrat pentru reconstrucție două zile-lumină pe acoperișul Muzeului de artă.

Conlucrând și întrajutorându-se cu pompierii militari, muncitorii dulgheri din brigada meșterului Gheorghe Dobrescu au lucrat în condiții foarte grele, cu abnegație și devotament, pentru acoperirea urgentă a spărturilor mari provocate acoperișu-

lui clădirii și pentru a feri plafoanele de eventuala prăbușire a coșurilor de fum, frontoanelor etc.

Într-un cuvânt, OAMENII s-au dovedit și acolo, pe acoperișuri, la înălțimea încrederii pe care colectivele în care muncesc, întreaga societate le-o acordă. Și au fost cu adevărat uimitori, pentru că bilanțul muncii lor din zilele lui martie este edificator : 1000 de coșuri de pe clădiri — demolate ; 6000 m.p. de planșee, ziduri și acoperișuri deblocate ; zeci de vieți omenești scoase de sub dărîmături și transportate la locuri ferite de pericole, nenumărate bunuri materiale salvate.

PE FRONTUL PAȘNIC AL REFACERII OSTAȘII AU LUPTAT EROIC

N-a existat stradă, cartier, clădiri monumentale, magazine, sectoare mari de activitate unde ostașii forțelor noastre armate, în frunte cu comandanții lor, să nu fi acționat operativ, energetic, dîrz, unde să nu fi intervenit curajos și eroic pentru a răspunde cu fapte patriotice Ordinului Comandantului suprem, tovarășul Nicolae Ceaușescu. „Oamenii, salvați oamenii!” — acesta a fost ordinul, îndemnul ferm, cald, uman, repetat de președintele Republicii, la fiecare punct de luptă — o luptă fără precedent dusă în condiții necunoscute înainte.

Și, astfel, în spiritul înaltei îndatoriri față de patrie, popor, conducător, față de națiunea noastră socialistă, militarii din unitățile situate pe teritoriul județului Dolj nu au preocupat nimic și s-au aflat în primele rînduri în bătălia revenirii noastre la normal.

- Cadrele militare, aparținînd unităților situate pe teritoriul județului Dolj, pătrunși de un înalt simț al datoriei față de patrie, partid și popor, la interval de 10'—15' de la începerea cutremurului și-au lăsat familiile și s-au prezentat la unitățile respective, unde, împreună cu subordonații, au trecut la înlăturarea urmărilor seismului.

- Imediat după încetarea seismului, s-a creat un comandament de acțiune care păstra legătura cu organele locale de partid și de stat pentru a se putea acționa în mod organizat și în ordinea urgențelor.

- La solicitarea comitetelor județean și municipal de partid, un număr de 1300 de militari, în frunte cu comandanții lor și mobilizați de organizațiile de partid și ale U.T.C., au luat în pază magazinele ale căror vitrine și uși au fost deteriorate.

- În același timp, un număr de 300 militari au acționat la spitalul județean, unde bolnavii intrați în panică părăseau spitalul îmbrăcați sumar, periclitându-și și mai mult sănătatea.

- În aceeași urgență s-a situat și evacuarea grabnică a locatarilor și bunurilor personale din locuințele grav afectate din cartierul Valea Roșie, străzile Tudor Vladimirescu și cele învecinate, centrul orașului, Calea Unirii, str. România Muncitoare și multe altele. La această acțiune au luat parte 465 de militari și 18 camioane, timp de 5 zile neîntrerupte.

- Au fost evacuate 280 familii și peste 800 de tone de bunuri personale.

- Timp de 80 zile, un număr de 1800 de militari și 84 de camioane au lucrat câte 10—16 ore zilnic pentru evacuarea bunurilor materiale, de artă din clădirile aparținând Comitetului județean Dolj al P.C.R., Muzeul de artă, Muzeul Olteniei, Liceul „Nicolae Bălcescu“, clădirea poștei, Casa armatei, care a fost distrusă aproape în întregime, magazinul „Căminul“, situat în strada Unirii, cele 10 pavilioane aparținând unităților militare situate pe strada Caracal etc.

- La apelul patriei, un număr de 1200 de ofițeri, maiștri militari, subofițeri și personal muncitor au consimțit să contribuie cu salariul de pe o zi lunar, timp de 10 luni, la „fondul omeniei“, totalizând 1 043 000 de lei.

- Un număr de 79 cadre militare au solicitat să înfieze copii rămași orfani.

- Un număr de 1800 de militari au donat sînge pentru salvarea răniților.

- Paralel cu acțiunea de înlăturare a urmărilor cutremurului, s-a organizat o amplă activitate educativă în rîndul militarilor pentru înțelegerea reală a acestor fenomene din natură.

- S-au luat măsuri de ajutorare a militarilor ale căror familii au avut de suferit de pe urma cutremurului.

- S-a organizat audierea buletinelor de știri, vizionarea emisiunilor T.V.

- S-au expus în unitățile militare un număr de 160 de conferințe și s-au dat peste 800 de răspunsuri la întrebările puse în legătură cu cauzele cutremurelor.

Printre persoanele sinistrate s-au aflat și 36 de familii ale cadrelor militare care au fost evacuate, iar bunurile personale adăpostite în unitățile militare de care aparțineau. Din cele 10 pavilioane aparținând unităților militare, care au fost avariate grav, la șase din acestea s-a demolat etajul, rămânind numai cu parterul.

- Localul Casei armatei urmează să fie refăcut cu forțele proprii și, pe cât posibil, cu aceleași ornamente interioare, foarte greu de realizat.

EFORTUL EROIC DE RECONSTRUCȚIE ÎN PRESA LOCALĂ

Sub titlul generic *Intr-o exemplară angajare de forțe umane și materiale, populația Craiovei și a întregului județ participă cu calm și hotărâre la înlăturarea grabnică a urmărilor seismului, pentru reluarea cursului normal al vieții*, ziarul „Înainte“ din 10 martie 1977 publică la pagina a III-a un șir de articole, reportaje, însemnări și fotografii care redau masivă participare a oamenilor la ampla acțiune patriotică de refacere și reconstrucție. Ștefan Tunsoiu semnează în această pagină articolul *Mii și mii de tineri se integrează efortului unit*, autorul surprinzând acte de autentică dăruire și patos colectiv al tinerei generații care răspunde din suflet la marele comandament social al partidului și statului de lichidare imediată a urmărilor cutremurului. Ion Diaconu, în reportajul *Municipiul devine treptat-treptat un vast șantier de reconstrucție*, descrie cu argumentele vieții eroice a oamenilor lupta fiilor Cetății pentru refacere totală. Nicolae Petolescu prezintă, la rîndul său, în aceeași pagină, sub titlul *Activitatea din întreprinderile industriale*, aspecte de muncă avîntată a colectivelor de oameni ai muncii de la Centrala electrică de termoficare Ișalnița, Combinatul chimic — Craiova și Întreprinderea „Electroputere“ pentru obținerea unor producții suplimentare atît de necesare în aceste momente grele pentru județul Dolj și pentru țară. Din aceeași pagină se degajă titlurile sugestive precum : *In clase, dar și la lucrările de refacere, Au salvat va-*

lori inestimabile, Manifestare plenară a solidarității umane, sub care semnează reporterii Puica Mondoc și Ion Vrăjitoru.

Insuflețiți de indicațiile și exemplul tovarășului Nicolae Ceaușescu, oamenii Doljului acționează cu energie și abnegație pentru normalizarea grabnică a întregii vieți economico-sociale este, de asemenea, un alt cap de pagină specială al aceluiași ziar „Înainte”, care reflectă fidel marea operă de participare însuflețită și nestăvilită a oamenilor pentru ca înfățișarea atât de îndrăgită a Craiovei să fie refăcută așa cum era înainte de cataclism.

În centrul paginii, *O vibrantă chemare* este adresată prin intermediul cotidianului tuturor fiilor acestor străvechi meleaguri : *Cetățeni ! Participați cu toții, în fiecare zi, la însfăptuirea măsurilor de reconstrucție a municipiului și a celorlalte localități din județul Dolj afectate de cutremur.*

Sint, în acest spirit al chemării, inserate în zeci și sute de articole de presă minunatele acte de dăruire și devotament patriotic fără margini spre a șterge cit mai repede urmele tragicului cutremur de pământ din acea seară de 4 martie. Consemnăm doar câteva dintre ele : *Numeroși cetățeni din Craiova lucrează intens la repararea locuințelor deteriorate. Să le urmăm exemplul ! ; Profesori și elevi la datorie ; În transporturi se lucrează cu elan patriotic, cu răspundere și devotament ; Tăbăcăria Bucovăț și-a reluat parțial activitatea (11 martie 1977) ; Strădaniile pentru asigurarea funcționării centralelor termice ; Cadrele sanitare își fac din plin datoria ; Stradă cu stradă se eliberează de moloz ; Ostași mereu la datorie ; Contul omeniei și al solidarității ; Duminică în unitățile industriale, zi de lucru intens ; La reconstrucția orașului : aproximativ 55 000 muncitori, tehnicieni, ingineri, ostași, elevi și studenți și peste 120 de autobasculante și camioane au lucrat duminică pe străzile municipiului (reportaj semnat de redactorul Constantin Gheorghe) ; Întreprinderea „Independența” și-a reluat parțial activitatea (15 martie 1977) ; Repararea acoperișurilor și calcanelor în primă urgență ; Apartamente în devans pentru sinistrați ; Muncă asiduă la refacerea caselor ; Dovezi de omenie și soli-*

daritate ; Comuniștii sînt în fruntea acțiunilor ; În rețeaua craioveană de alimentație publică 53 de unități și-au reluat activitatea (18 martie 1977) ; Indemnurile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un puternic stimulent pentru înlăturarea urmelor cutremurului și realizarea exemplară a sarcinilor economico-sociale ; Prezenți cu toții la teze, în ateliere și la reconstrucție ; Să răspundem cu toții prezent pe șantierele refacerii ! ; La blocurile de locuințe din cartierul Rovine se lucrează și zi și noapte ; Copiii vor reveni la grădinița lor dragă.

Apoi, la 2 aprilie, după aproape o lună de muncă fără preget, încununată cu succese remarcabile, în cronică de aur a municipiului Craiova, în care oamenii au fost din nou la înălțimea calităților lor morale, are loc plenara Comitetului județean de partid comună cu sesiunea Consiliului popular județean. Plenara a ascultat un raport prezentat de inginerul Vasile Bulucea, primul-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular județean Dolj, privind modul cum a acționat Comandamentul local pentru înlăturarea urmărilor cutremurului din 4 martie, relevînd, totodată, măsurile ce trebuie luate în continuare pentru realizarea sarcinilor de plan în toate domeniile de activitate.

Primul secretar al Comitetului județean de partid, inginerul Petre Preoteasa, a subliniat, între altele, în cadrul aceleiași plenare : „la Ședința comună de la București (n.n. — este vorba de Ședința comună a C.C. al P.C.R., M.A.N., Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și activul central de partid și de stat din 28 martie 1977) — a spus vorbitorul — am informat conducerea superioară de partid că deși puternicul cutremur a lovit greu județul nostru, a curmat vieți omeștești, a produs mari pagube, el nu a putut clinti sau zdruncina cît de cît voința și dîrzenia oamenilor muncii de pe aceste meleaguri, care s-au mobilizat operativ și au acționat energic pentru normalizarea grabnică a întregii vieți economico-sociale a județului“.

Consemnările de pînă acum sînt, indubitabil, doar o mică parte din cele pe care presa locală le-a cuprins în paginile sale — ziarul devenind, astfel, un veritabil instrument politic de lucru și de acțiune, o tribună de conducere și mobilizare a maselor la depășirea stării de necesitate în care s-a aflat țara și poporul său în zilele lui martie, un martie ce nu va putea fi uitat niciodată. La rîndul său, Studioul teritorial de radio Craiova — și el, ca și clădirea redacției ziarului „Înainte“, puternic zguduît de cataclism —, pe calea undelor, a îndemnat oamenii muncii să urmeze pilda vie, de înalt patriotism a conducătorului partidului și statului care, zi și noapte, s-a aflat acolo unde oamenii îl așteptau cu nărbdare, îl solicitau, în linia întîia a frontului refacerii, acolo unde era mai greu și unde trebuia acționat neîntîrziat pentru salvarea, în primul rînd, a vieților omenеști aflate, multe zile după cutremur, sub dărîmături. În informații de pe marele „șantier“ al revenirii noastre, în reportaje, interviuri, relatări patetice, unele zguduitoare, toți radioreporterii studioului local au fost, ca și confracții lor de la „Înainte“, „Ramuri“ sau Editura „Scrisul românesc“, în primele rînduri ale bătăliei cu vitregiile atît de aspre ale acestui pămînt care „ne-a certat“, cum nu o făcuse niciodată, acest pămînt străbun ce ne-a făcut să tremurăm cu toții, timp de 60—70 de secunde, și să trăim clipe de groază pe care mintea și condeiuul nu le pot descrie încă...

„CE N-A PUTUT CLINTI CUTREMURUL A FOST OMENIA”

Avem pe masa de lucru în aceste zile șpalturile numărului 3/1977 al revistei „Ramuri”. Este un număr special și unic. Citim în șpalt pagina întâia la numai câteva zile după ce pământul se cutremurase. În *Secundele și veșnicia*, scriitorul oltean Marin Sorescu pune pe hirtie picături emoționante de cuget și durere : „e tot pământul nostru și în adânc. Ne-a certat crunt. Acolo jos, unde nu ajung decît umbrele noastre ale tuturor, care sîntem și am fost și poate niscai oase de martiri și eroi, s-a prăbușit ceva îngrozitor. Uscatul, roca se varsă în magmă. Și a trebuit ca noi cei de deasupra să suportăm și asta, să fim solidari cu măruntaiele pământului nostru. N-a fost ușor nici pentru el să ne țină săracul ? Și cit de greu ne-a fost nouă să ne ținem de el ! E dificil să vorbești de cutremur cu cuvintele cu care te adresezi oamenilor. Ele sînt pentru o comunicare între noi, ca să vorbești despre cutremur ar trebui un limbaj special, ca de la natură la natură. Sîntem în inferioritate. Ne-am aplecat pînă la pămînt ca trestiile, oameni, case, pomi. Vitele au dat semne de animalică spaimă, oamenii au rămas împietriți în durerea lor : oamenii. Tensiunea din scoarță s-a mutat în noi și ne vom mai cutremura încă multă vreme, lungind cu vibrațiile sufletelor noastre cele câteva secunde. Dar pot secundele lupta cu veșnicia ?

Mugurii care trebuiau să se desfacă în noaptea aceea au crăpat cu o clipă înainte. Suflul ! frunzele și florile așteptîn-

du-și ca niște parașutiști ai primăverii rindul lansării în lume s-au născut traumatizate. Frunză verde și bolnavă ! Să dăm vina pe lună, care în seara aceea era prea mare, parcă umflată, roșiatică, luminată, se zice, nefast de niște lentile din cosmos ce provoacă incredibile marea în magma terestră ? Să dăm vina pe soare cu funcțiile lui magnetice ? Cîmpiile noastre așteptau ciocirlii și cocori cînd a trecut unda, sau, poate, au trecut coardele de unde care au biciuit pragul a mii și mii de așezări. Orașele zimbeau calm cu toate ferestrele luminate. Atunci a fost ceva ca un război. Casele calculate să reziste la antiaeriană s-au năruit. Nu ne-am gîndit că vom fi bombardată de jos. Noi, pămînteni, nu puteam să fim și antipămînteni. Am lăsat cutremurul să ne treacă pe fibre și pori. Și el a trecut și l-au înregistrat toate aparatele din lume. Durerea oamenilor n-a încăput în nici un aparat pentru că l-ar fi dat peste cap. Minerii au intrat încolonați în orașe și au săpat galerii prin fostele odăi. Au înaintat cu picamerul prin mobilă, oglinzi, televizor, fotolii, totul stratificat geologic și amestecat cu beton și trupuri de oameni, fragile ca florile presate într-o carte. O săptămînă a patimilor geologiei noastre. «Mai e ceva acolo?» striga pînă mai ieri cascadorul legat de o birnă, sus, peste un peisaj dezolant, de sfărîmături. «Mai e ceva acolo?». De zeci de ori i se răspunsese : «Vino ! te așteptăm !». Așa salvase zece vieți. Dar birna a căzut cu perete cu tot și prietenul vieții s-a prăbușit și el în hău... În astfel de momente, tu scriitor juri că n-o să mai pui mina pe condei. Realitatea întrece cu mult imaginația și ficțiunea.

Totuși, trebuie să ne întoarcem la cuvinte. Oamenii au nevoie de ele. Acolo unde stau, în noile locuințe sau pe la părinți, prietenii, ori umblind după ciment, var, birne și geamuri. Ce n-a putut clinti cu 1 milimetru cutremurul a fost omenia, spiritul de sacrificiu, solidaritatea. Calmul și îndirjirea cu care toți au pus umărul pentru ieșirea din ceea ce se părea că va fi haos. Ziarele din toată lumea, arătînd proporțiile nebănuite ale seismului (iată un cuvînt care-și tot face loc), relatează cu uimire despre capacitatea extraordinară a oamenilor de a se organiza

și a stăpîni situația. O, nu e prima dată cînd să se întîmple o catastrofă ! Într-un fel sau, mai spectaculos sau mai pe tăcute, mereu ne-a lovit cite-o năpastă. Acum, etajele au intrat în subsol, s-au întors copacii cu rădăcinile în sus, clopotele s-au spart și din grajduri și saivane, caii și oile, cele care au mai rămas, au fost scoase cu macaralele prin acoperiș. Dar tot trebuia să facem ceva și în primăvara aceasta. O s-o scotem noi la capăt. că nu-i prima dată. «Măi băiete, ascultă la mine — spunea un țaran mai în vîrstă, trecut și prin primul război mondial, și prin al doilea, și prin cutremurul din '40, și prin cele două potoape (că el așa le zice)... află tu de la mine că n-a fost nicicînd să nu fie cumva». I s-a dărimat casa, dar la 80 de ani trecuți el e cel mai optimist. «Nici o grijă, m-apuc eu s-o fac și termin povestea. Pentru că asta-i situația. N-a fost nicicînd să nu fie cumva»...“.

Dăm la o parte primul șpalt, adică paginile nefinisate, necorectate ale revistei „Ramuri“, nu înainte de a le mai citi încă o dată, oprindu-ne mai ales la ultimele zece rînduri care sintetizează extraordinar marea înțelepciune a neamului românesc, a omului, a țaranului trecut prin atîtea, formidabila sa forță și inegalabilul optimism cu care, în ciuda oricărui dureri, știe să trăiască prezentul și viitorul așa cum sînt ele. *Cu gîndul la viitor* — un alt articol ce urma să apară în pagina a treia a revistei „Ramuri“ din acel număr unic și, de ce nu, istoric — ne reține atenția cu deosebire datorită concreteței textului : „Distrugătoarea forță a seismului din seara de 4 martie a zguduit cu o putere pe care nimeni n-o bănuia și monumentalele clădiri ale municipiului Craiova, afectînd valori materiale autentice integrate organic procesului înfloritor de edificare socialistă. Proporțiile dezastrului — subliniază autorul — au fost de-a dreptul uimitoare. Cele mai impunătoare edificii care confereau personalitate distinctă Craiovei au suferit grave avarii.

Sediul Comitetului județean de partid și al Consiliului popular județean, atît în interior cît și în exterior, a fost puternic fisurat. O parte din boltele, zidurile, arcadele încărcate cu elemente ornamentale de valoare s-au prăbușit și deteriorat.

De necrezut, turnul cu ceas, de la intrarea principală în sediul Comitetului județean, s-a despicat de sus pînă jos. Și totul, absolut totul s-a produs în circa 60—70 de secunde de un dramatism fără precedent, într-un timp care părea veșnic și nu se mai termina. La fel s-a întimplat în seara seismului cu splendida clădire a Muzeului de artă, cu edificiul Muzeului de istorie de lîngă catedrala Madona Dudu ale cărei turnuri la fel au crăpat, cu impunătorul edificiu — Liceul „Nicolae Bălcescu» — sau cu maiestuosul corp din cărămidă și beton al Facultății de agronomie. Monumentalelor clădiri grav avariate pe care le-am amintit pînă acum li se adaugă din nefericire și corpul central al Universității craiovene — una dintre clădirile cele mai mari din Oltenia și chiar din țară, sediul Comitetului de cultură și educație socialistă, Casa pionierilor, Casa armatei, clădirea Studioului teritorial de radio, Casa de cultură a studenților, Biblioteca județeană, Liceul „Frații Buzești», precum și alte construcții renumite pentru farmecul lor arhitectonic, atît de îndrăgite de locuitorii cetății noastre“.

Și, autorul acestui articol — Lucian Triță — își continuă relatarea : „acestui tablou tenebros, nedorit absolut de nimeni, i-am fost și-i sîntem martori cu toții. Și, cu durerea în suflet, privim la ceea ce a mai rămas din frumusețea acestor edificii. Alături de noi, ca întotdeauna de cînd se află în fruntea partidului și statului, primul bărbat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, trăind, asemenea tuturor cetățenilor țării, momente de mare amărăciune, dar cu sentimentul tonic al forței de reconstrucție comunistă, s-a aflat duminică, 6 martie 1977, pe străzile pline de dărîmături, moloz și cărămidă ale orașului și ne-a îmbărbătat, îndemnîndu-ne la muncă eroică.

Cercetînd cu deosebită atenție fațadele și interioarele impunătoarelor așezăminte de cultură, artă și învățămînt ale orașului, care suferiseră de pe urma cutremurului, secretarul general al partidului a cerut edililor ca această zestre de aur a municipiului să nu fie abandonată, să fie salvate cu orice preț aceste monumente istorice și culturale de o valoare inestima-

bilă. Cuvintele conducătorului partidului și statului, îndemnu-
rile primite dintr-un profund cuget patriotic devin în aceste
zile, săptămîni și luni fapte veritabile. Peste tot cu calm, grijă
și energie oamenii au trecut la consolidarea și refacerea edifi-
ciilor, pentru ca orașul nostru să meargă în viitor cu tot ceea
ce are mai de preț, mai durabil“.

În *Neclintita speranță*, poetul Ilarie Hinoveanu relatează :

„A scrie despre cutremur, înseamnă, cred, a cuprinde în
cuvinte abia o fărîmă din dezastrul și suferința omenească, din
forța morală și spiritul civic, din voința oțelită și caldă comu-
niune suflătească prin care a trecut curajosul și viteazul nostru
popor, călit de două mii de ani la flacăra fierbinte a istoriei
sale dense și neîntrerupte, modelat de vînturile aspre ale vremii
sub aura unui destin nepieritor. Alături de copiii și părinții
noștri, de prietenii și colegii de muncă am trecut o clipă prin
umbrele morții, dar dincolo de hăurile ei întunecate am regăsit
lumina, lumina vie a încrederii, a speranței și a dîrzeniei, a
dăruirii fierbinți, lumina neprețuită a muncii și construcției so-
cialiste, care ne-a adus fericirea, progresul și civilizația și a im-
pus în lume România ca pe un sincer și neînfricat luptător pen-
tru dreptate, egalitate, libertate și umanitate.

În clipele de după dramaticul sinistru, pretutindeni unde
loviturile lui au fost dezastruoase, revărsați pe alei, pe străzi,
în parcuri și grădini publice, deși stăpîniți încă de aripa durului
cataclism, cînd unul din nervii comuni tuturor membrilor na-
țiunii noastre — radioul — amuțise, nu ne-am simțit deloc și
nicăieri izolați.

O unică conștiință vibra la unison în fiecare cetățean al
patriei române, era conștiința omului socialist, făurită cu mi-
gală de desăvîrșitul artizan și de iscusitul savant, de neîntrecu-
tul pedagog al înțelepciunii noastre colective — Partidul Co-
munist Român. Spre el, spre marele nostru gînditor și făuritor,
spre partidul comunistilor se îndreptau încrederea și speranțele
tuturor. În miez de noapte, aflat continuu alături de noi, parti-
dul ne-a îmbărbătat și încurajat. Din acele clipe, ca totdeauna
de cînd se află în fruntea partidului și a țării, de la bordul avio-

nului ce îl purta spre țară, neobosit și neînfricat, tovarășul Nicolae Ceaușescu a condus și dinamizat toate acțiunile de salvare a vieților și bunurilor, de refacere și reconstrucție.

Ca în multe alte împrejurări pe care le-a traversat de-a lungul timpului, întregul nostru popor, asemenea naturii reînținerite de sevele primăverii, și-a revitalizat forțele, a trezit la viață din cele mai intime resorturi noi energii creatoare. Nu stagnare și resemnare sub licărul lacrimelor îndurerate, ci sus pe schelele construcției, pe schelele reconstrucției, douăzeci și unu de milioane «de meșteri mari, calfe și zidari...», purtind la temelia destinului nostru ca pe o legendară Ană imaginea vie a celor ce nu mai sînt printre noi, uniți prin legămîntul dat marului nostru ziditor — partidul — de a înainta neabătuți spre viitorul de aur al comunismului“.

Captivante rinduri de gazetărie, de publicistică care vibrează în conștiința noastră ca niște cuvinte de mare epopee și de îndemn la revenire urgentă, la reconstrucție — operă grea, anevoioasă, la care Craiova greu lovită s-a și angajat și continuă acțiunea cu toți fiii săi. O spune într-un reportaj ce urmează să fie publicat în același număr special al revistei amintite și Mihai Duțescu care semnează *Participare însuflețită la orele refacerii*. O spune cu convingere descriind cu patos și dăruire tablouri de muncă eroică, unică, nu înainte, însă, de a consemna și el următoarele : „Multe din ceasurile țării românești au rămas înțepenite la orele 21 și 22 de minute, vineri seara. Timpul a încremenit pe fețele unor ceasuri, ale unor oameni. În sudul țării, Craiova, această cetate frumoasă, una dintre cele mai frumoase din țară și-a schimbat înfățișarea în numai 70 de secunde (?!). Ca oriunde în țară, ca în oricare localitate, populația a acționat eroic. Craiova a ieșit în stradă, acționînd cu toată hotărîrea pentru reluarea vieții obișnuite pe care cataclismul o oprise în mod nemilos. La puțin timp după încetarea cutremurului zeci de mii de cetățeni ai municipiului Craiova, alături de ostași ai forțelor noastre armate, de militarii pompieri, de membri ai gărzilor patriotice, elevi și studenți, au început cu mult calm și spirit organizatoric degajarea

străzilor și curșilor de moloz, executarea de reparații urgente la unele clădiri amenințate să cadă. Aceste acțiuni au fost inițiate cu intensitate maximă încă din primele ore ale dimineții. Electroputere a resimțit puternic seismul. O parte din stâlpii de susținere a halelor s-au deplasat, au apărut fisuri în pereți. Însă, a treia zi după dezastru, Electroputere producea cu întreaga sa capacitate. La Combinatul chimic, la numai câteva minute după trecerea undei de șoc și-au făcut apariția primele echipe de intervenție. Acțiunile prioritare au fost izolarea instalațiilor consumatoare de gaz metan și energie electrică pentru prevenirea incendiilor și exploziilor... La Centrala electrică de termoficare Craiova, cutremurul a provocat scoaterea din funcțiune a tuturor agregatelor. Prin intervenția lucrătorilor prezenți la program după numai câteva ore, deci cu o extraordinară operativitate, centrala a funcționat din nou, beneficiarii primind atât energie electrică, cât și energie termică.

Peste 100 de muncitori din cadrul Complexului de sere Ișalnița — cea mai mare unitate de acest fel din Europa — au venit sămbătă la lucru încă de la orele 3 noaptea. Ei au înlăturat în întregime efectul cutremurului și paralel cu munca de repunere în funcțiune a serelor au reușit să realizeze o recoltare de peste 50 000 kg de legume pentru piețele orașelor și satelor“.

În *Dimensiunile eroismului*, același autor relatează în cuvinte calde, emoționante, cu profunde vibrații omenești în acele clipe dramatice : „Căminul Liceului energetic din Craiova. Două zile au trecut de când forța telurică a pământului ne-a zdruncinat casele și sufletele. Într-o cameră a căminului liceului unde locuiesc acum mulți sinistrați, oameni înfrățiți printr-o durere comună, eleva Adriana Boboc de la Liceul de arte, și ea cazată prin forța împrejurărilor aici, interpretează o partitură la vioară, iar copilul Nicușor Horac recită poezia «Peneș Curcanul».

Din întineric și moarte, din spaimă, oamenii s-au adunat încetul cu încetul, căldura le-a luminat iarăși chipul și singele, neuitînd nici o clipă că există prietenia, încrederea, muzica.

Am pornit să scriu aceste rânduri — mărturisește cu sinceritate poetul Mihai Dușescu — sub impresia partiturii cîntate de Adriana Boboc, această fată de lumină care încerca cumva să descrețească frunțile sinistraților, acestor oameni neîncercați. Primăvara se pregătea să triumfe, florile distilau corole și mireme, seara de martie căzuse calm peste frunțile noastre, cînd mina oarbă a rocilor subterane s-a mișcat, întunericul ne-a lovit și, în cîteva secunde, am pierdut ceea ce durasem în ani. Craiova și-a prins atunci pe obraz o lacrimă îndurerată. De aceea, ca și în orele următoare cataclismului, cînd posturile de radio transmiteau muzica lui Beethoven și a lui Chopin, triumfătorul mesaj al vieții, muntele sonor rămas neclintit, dîndu-ne încredere în noi, în puterea de a rezista și a reface tot ce pierdusem, ascultînd partitura pentru vioară cîntată la Liceul energetic din Craiova, sufletul meu a vibrat adînc și am înțeles că vom trece și peste această cumplită oră, că vom rezista nemiloasei încercări. Am înțeles încă o dată, mergînd zilele acestea pe străzile Craiovei, intrînd în întreprinderi și instituții, în case avariate, vorbind cu oamenii, că eroismul nu e un cuvînt fabricat de reporter, de scriitori, de istorici. Eroismul este o stare definitorie a noastră, ne naștem și muncim cu această calitate fundamentală, sîntem eroi fără să știm...“.

Și, autorul acestui vibrant reportaj despre virtuțile cele mai înalte ale oamenilor continuă cu același patos, cu aceeași însuflețire, o scriere frumoasă într-un număr de revistă care va rămîne pentru viitorime un document de valoare : „La Tăbăcăria Bucovăț, și ea grav afectată de cutremur, oamenii au ieșit ca unul singur să refacă avariile. În ziua de 8 martie 1977, dimineața, tăbăcăria a și început parțial să producă. Brigadierul Petre Sălceanu, maistrul de schimb Marin Petrișor, mecanicul șef Gheorghe Samoilescu — iată cîțiva dintre semnatarii acestor acțiuni de eroism de aici. A treia întreprindere craioveană cu care cutremurul a fost necruțător poartă numele «Independența». Aici s-a lucrat cu toate forțele la dezafectarea de moloz a halelor de producție, s-au verificat utilaje

și mașini, instalații. Se impun din nou nume de oameni, maestrul țesător Iosif Peter, șeful de atelier Nicolae Vodislav, muncitorii Ion Teodosiu și Iancu Dina. Eroismul este, spuneam, o calitate a noastră fundamentală.

La unul din căminele Liceului energetic din Craiova, o elevă cînta la vioară. Oamenii vroiau să uite coșmarul. Trebuiau să uite. Viața triumfase încă o dată.“

Timpu! trecea foarte repede. Acolo în tipografie muncitorii — paginatori, linotipiști, mașiniști așteptau manuscrisele, șpalturile numărului 3 al revistei „Ramuri“. Ei știau că dincolo de zidurile sfărîmate ale acestei tipografii vechi, oamenii așteptau presa — ziarele, revistele —, pentru a afla noi vești, pentru hrana spiritului lor. Ne grăbim să citim cu atenție și ultimele șpalturi pentru a încheia primele 4—5 pagini ale revistei din care nu lipsesc poeziile, fotografiile — documente ce peste decenii și veacuri, îngălbenite de vreme, vor vorbi oamenilor despre oameni, despre noi adică, despre forțele oarbe ale naturii, despre stihiiile dezlănțuite ale terei.

Zăbovim mai mult asupra însemnărilor lui Romulus Diaconescu intitulate *Brâncuși se cutremură*, în care redactorul șef adjunct al revistei „Ramuri“ scrie : „Coboram, de aproape un deceniu, panta ce pierea în Valea Vlăiciei și, de fiecare dată, în calmul senin al diminețelor, privirea se agăța de cele patru turnuri ce planau masiv și sobru, peste valurile de țiglă și tablă ale împrejurilor. Dar, în fiecare primăvară ceva părea să schimbe priveliștea, o secretă bucurie îmi însoțea privirea cînd descopeream aceleași turnuri răsărînde în mijlocul oceanului de verdeață. Tabloul singular în felul său contura imaginea unei vechi cetăți, iar ele, turnurile, vegheau tăcute și mindre pașnicul ciclu al vieții. Tocmai acum, cînd colțul de iarbă trebuia să pornească în covoare mătăsoase, într-una din dimineți, poate la fel de senină ca altele, dar unică în nefericirea ei, fiindcă în urma unui îngrozitor seism, deci tocmai acum, am regăsit acele turnuri posomorîte și știrbite. Le lipsea ceva care se vedea de departe. Le lipsea ceva a căror valoare o poți cîntări numai din apropiere. Parcă nimic nu mai

era ca înainte. Frumosul fronton, la plămădirea căruia vor fi istovit meșteri neîntrecuți. zăcea în moloz, la piciorul unei colonade. Guri hidoase se aciuiseră în fragilul acoperiș prevestind nenorocirea ce se abătuse peste maiestuosul Muzeu de artă.

Și, firește, primul gând, cum au gândit, desigur, atîția alții, s-a îndreptat spre operele de artă. Mă gîndeam la «Capul de copil» de Brâncuși, acea imagine a seninătății și purității eterne, care, probabil, se va fi rostogolit sub loviturile cataclismului, printre bucăți de cărămizi și tencuială. Pămîntul, deci, de care ne-am legat cu încrîncenare de milenii, a reacționat absurd. Oare nu Brâncuși ne dojenise patetic spunînd că «nu vom fi niciodată îndeajuns de recunoscători față de pămîntul care ne-a dat totul ?». Se împlinesc în acest martie (1977) două decenii de la trecerea lui Brâncuși în neant. Paradoxale sînt uneori coincidențele ! Dar, din fiecare, operele sale, asemenea celorlalte valori, au scăpat norocos fără a fi atinse de suflarea năprasnică a cutremurului. Așadar, pentru cîteva momente Brâncuși cel intrat în eternitate s-a clătinat. Pentru cîteva momente — tragice, sfișietoare.

Dar, există mereu un DAR, care ne întoarce gîndul și în altă parte... Am asistat în aceste zile, alături de cetățenii Craiovei, la balansurile pe care o uriașă macara le făcea cu prudență pe deasupra Muzeului de artă, coborînd cu grijă dărîmături suspendate, coșuri amenințătoare prin fragilitatea lor. Oamenii priveau cu respirația întretăiată reușita lucrărilor, într-o tăcere teribilă. Și toți aceștia alături de specialiștii operațiilor nu puteau fi decît iubitorii de frumos, oameni care înțelegeau în acele momente dramatice că viața lor nu va putea continua în absența unor valori capabile să le înnobileze sufletul și mintea...“.

Citim cu atenție aceste rînduri cu gîndul și la oamenii muzeului, puțini la număr, cîțiva doar, dar foarte inimoși, sufletești și eroici în zilele ce au urmat dezastrului. Neîndemnați decît de propriile lor chemări interioare, pornite dintr-o conștiință specifică omului societății noastre, ei au cărat cu mare grijă din fiecare sală operele de artă, transportîndu-le în depo-

zitul subteran, au conservat inestimabilele valori ale marilor artiști ai penelului din Franța, Italia, Olanda, din țara noastră și apoi au urcat în pod sau pe acoperișul clădirii ciuruită de groaznicul „bombardament” subteran pentru a-i ușura acestei perle a Craiovei povara ce-i apăsa umerii. Și totul s-a făcut spontan, în deplină ordine și disciplină, într-o tăcere copleșitoare pentru că așa trebuia și nu altfel. Cine altcineva decât oamenii muzeului, adică muzeografii, precum și celălalt personal al instituției ar fi putut să dea primul ajutor monumentalei clădiri aflate în suferință ?

Identice s-au petrecut faptele și la Muzeul de istorie a Olteniei — lăcaș atît de îndrăgit de craioveni, unde în aceste zile constructorii se află pe schele spre a repara gravele răni produse și aici de cutremur. Tot așa s-a acționat și la Casa Băniei, precum și în alte locuri cu semnificație majoră fără de care municipiul Craiova nu ar fi acea așezare originală, specifică și atractivă, prin chiar unele dintre clădirile sale monumentale.

Pierderea este mare. Zestrea de aur a Craiovei fusese nemilos lovită de natura dezlănțuită în acea seară de groază pe care cu siguranță nu o vom uita niciodată chiar dacă este o amintire care n-ar trebui păstrată pe retina ochiului și pe scoarța creierului. Iată ce nota prozatorul Dan-Ion Vlad în același număr istoric al revistei :

„Fiecare dimineată îmi dă iluzia depășirii unui coșmar, fiecare trezire fiind o încercare de revenire la obișnuințe vechi, intrate în conștiința mea de locuitor al acestui oraș mîndru, al acestui pămînt străvechi. Mă încrîncenez să *nu cred*, și-mi umplu ochii cu imaginile proaspete ale unei primăveri amăgitoare. Cu o nepăsare crudă, anotimpul florilor, cu miros de pămînt, îmi sălbătește intențiile încă de la început. Cu o realitate uitată în noapte : bătrînul meu cartier, cu case prăfuite de vreme, cu grădini de lililac, își plinge rosturile pierdute sub moloz, într-un minut al unui adevăr crud, imposibil de exprimat în sărăcia cuvintelor. Unul dintre ele, cel mai nedrept, cel mai ostil și mai plin de o ură inconștientă, *cutremurul*, se leagă de o zi și

de o oră, de minutul în care fiecare dintre noi, frații și surorile țării, ne-am împotrivit — după o logică care n-avea nimic comun cu inconștiența — ruperii viselor noastre reale, ne-am apărat copiii, minunații copii ai timpului acesta, ne-am apărat părinții și prietenii, cu forța tremurată a speciei în fața unui adversar înspăimântător și nevăzut. A fost minutul în care adevărul vroia să ne oprească drumurile, cu un *nu* spus existenței.

Orașul meu de cîmpie, cu semnele istoriei pe fiecare stradă, pe fiecare casă, plin de rănile tăcute ale sinistrului, îmi încețoșează ochii cu imagini grele, neobișnuite trecerilor mele repetate prin locurile dragi, fără de care rosturile mele nu au sensuri întregi, măsurate cu pasul și privirile de fiecare dată la fel, cu mîndrie.

Reîntoarcerea în cartierul meu de margine îmi aduce sfișietor priveștiștea casei mele cu trepte, cu amintirea bunicii și a copilăriei, cu uși pe care le deschid cu teamă, revoltat de neputința mea de atunci de a o ocroti. Și peste drum, și mai departe... Fostele case cu vișini în față și nucul acela imens de la colțul străzii...

Refac drumul pe care-l străbăteam în fiecare dimineață spre locul meu de muncă — cit de greu îmi e acum să folosesc timpul trecut! — și fiecare întîlnire cu urmele dezastrului, după durerea despărțirii de ceea ce *ieri* era încă, mă îndirjește, tot neobișnuit, dîndu-mi forța de a privi viitorul așa cum l-am privit și înainte.

Și oamenii... Pe strada cu copaci bătrîni, statornici și acum ca întotdeauna, oamenii — cu ochii trași de lacrimi — lucrează, fără încetare, vrînd să alunge cu grabă imagini ale necredinței și ale urii. În numele copiilor copiilor lor. În numele cuvîntului *om*.

Și, alături de generația mea, de-o vîrstă cu Republica, cu emoția nedorită, tragică, a momentului acesta, gîndurile mele se îndreaptă către clipa victoriei, asupra morții și a distrugerii. Victoria oamenilor împotriva neantului“.

Aflat în Craiova, scriitorul Constantin Zărnescu, de la revista clujeană „Tribuna”, profund impresionat de evenimente, avea să scrie peste câteva zile :

„La Craiova, suferința orașului nu este mai puțin vizibilă, însă e mută. O caracteristică cu totul stranie a cutremurului de aici este faptul că el a prăbușit aproape complet zidurile interioare ale multor edificii, doborând la pământ verticalitatea greoaiei case ale scârilor ; și astfel, la început, venind aici dinspre gară, te bucuri (dacă nu ai fi auzit la radio de nenorocire) văzînd că mărețul edificiu de câteva sute de camere al Universității craiovene nu ar fi avut nimic ; dar rana lui e ascunsă sub inexplicabila rezistență a zidurilor groase, exterioare. Majoritatea clădirilor craiovene afectate grav de cutremur arată în afară splendide, ca și în timpul de dinaintea cataclismului. Și, acest lucru te bucură la început, neștiindu-le suferința lăuntrică ; și te doare cînd, apropiindu-te de ușile unor ganguri sau ale unor înalte intrări, citești pe un bilet mic : «Pericol de prăbușire, familii evacuate». Intrînd în plin centru, mă odihnesc câteva minute în mica grădină din stînga universității ; și fratele meu, Pavel, îmi atrage atenția, trezindu-mă din absența pe care mi-o provoacă durerea, că se aud în mai multe săli de la etaj, prin ferestrele sparte, telefoane sunînd, fără de încetare ; eu nu le aud ; dar îmi închipui că trebuie să fie părinții unor studenți, cerînd cu spaimă informații : dacă copiii lor trăiesc. *Trăiesc !*

Ca și în București, un mare flux omenesc se perindă pe trotuare, printre banderolele roșii, așezate de echipele de ordine ; mulțimi de oameni bătrîni, părinții unor părinți (și mai tineri) veniți de la țară la oraș, nemaiputînd suporta tăcerea fiilor lor și ajunși aici ca să-i vadă și să-i pipăie. Și astfel, pe cît de tristă și tăcută pare Craiova, pe atît e de fericită, în regăsirea tatălui și a fiului său, a mamei și a copilului ei. Mulțimile se îndreaptă spre inima orașului vechi, Piața Unirii, strada Alexandru Ioan Cuza și strada 30 Decembrie, stradă de promenadă în general, interzisă automobilului — spre a cerceta cu proprii lor ochi avariile unor instituții publice scumpe.

Casa albă, de vis — Muzeul de artă al Craiovei, care a suferit mari răni, căzindu-i o parte din frontoane și din acoperiș și avariind valori de artă plastică universală, printre care două faimoase vase de Sèvres ilustrate cu scene din viața lui Napoleon Bonaparte. Din fericire (și respirăm ușurați) a scăpat nevătămată sala Constantin Brâncuși și Țuculescu (o *Coapsă*, sculptură brâncușiană, a fost prinsă sub o grindă, desprinsă din plafon, care i-a lăsat pentru eternitate o minusculă dungă); șuvoiul de lume se plimbă ca printr-un muzeu în aer liber, mai departe, spre vechea prefectură, mostră excepțională de arhitectură națională, actualmente Consiliul popular județean, căreia i s-a devansat o parte din acoperiș și din zidurile-i interioare; urmează dincolo de magazinul modern Mercur, fără cusur, Muzeul Olteniei, unul din cele mai originale și bogate muzee de istorie națională a poporului nostru, urcînd din secolul VI—X înaintea erei noastre, și pînă în contemporaneitate. Aici din nou trăim revelația că edificiul a rezistat foarte bine, arătînd minunat din afară, înfășurînd aproape peste tot, într-o iederă inmugurită, însă aflăm că și aici sînt mari pierderi. Și aici, cîteva vase din străvechile culturi neolitice dunnărene s-au spart pentru totdeauna, fără putința de a le mai găsi prin moloz și de a le reface. Aproape că nu îți vine să crezi, în sobra frumusețe exterioară, a acestor edificii ale bătrînului oraș de cîmpie, nenorocirea care s-a abătut peste ele; și trebuie să intri înăuntru, ca să te edifice. La fel: colegiul «Bălcescu», vechi de peste 125 de ani, în fața căruia în 1857 s-a dansat aici Hora Unirii, este complet distrus înlăuntru, dar va fi refăcut din temelii, așa cum a fost el odinioară, de dragul vechimii și valorii sale istorice, i-a asigurat tovarășul Nicolae Ceaușescu pe edili doljeni. Dealtfel, în Craiova, nenumărate monumente istorice și de artă vor fi refăcute (reconstruite) în stilul pe care l-au avut ele și în frumusețea lor veche. Mă plimb cu prietenii mei, unii sinistrați și tăcuți, pe 30 Decembrie, unde văd ușor avariata clădirea hotelului Minerva; apoi ne întorcem pe Lipsani, o stradă cu minuscule bijuterii arhitectonice, de dinainte de primul război mondial. Avariate și ele. Și peste tot,

vedem macarale, buldozere și mașini ; și echipe de salvare formate din militari, studenți și medici, căutând și excavând neconținut — încercînd să salveze viețile omenești și obiectele scumpe și intime, valori ale fiicării familiei, de sub mările enorme de moloz și de praf.

Pentru aceste clădiri și monumente istorice, cu prăbușiri interioare profunde, va fi necesară o foarte atentă și grijulie detașare a molozului ; și o cercetare amănunțită a lui, pentru a nu se pierde prin el valori de preț. Aceeași muncă eroică și tăcută, din București, o întilnim și aici, din partea comuniștilor Olteni care istovesc zi și noapte, pentru reinnoirea sau reconstruirea unei părți din oraș. Cutremurul a făcut din frumoasa Craiovă o uriașă familie colectivă : aceeași în suferință, durere și renaștere, avînd aceleași trăiri, din secunda sumbră a cataclismului și pînă astăzi, o familie colectivă, luptîndu-se cu forțele naturii descătuseate. Prietenul meu, tînărul scriitor Dan-Ion Vlad, sinistral și el, ridică dintre dărîmăturile casei sale (un morman de cărămizi) fotografia copilului său Davian și ne-o arată și nouă, împreună cu cîteva cărți recuperate. «Fiți liniștiți, toți am fost salvați», ne asigură, «și trăim în casa prietenei noastre Elena Bucșa, după care ne vom muta într-un cămin nou» ; și abia acum realizez că acest cutremur le-a furat oamenilor lucruri inestimabile, mari sau minuscule, scoțîndu-le din intimitatea lor liniștită, tănuită de ziduri și aruncîndu-le în țărînă. Cercetăm un zid rămas încă în picioare, pe care observăm un uriaș X, desenat ca de o mînă nevăzută și sumbră, semn și stigmat, totodată, că edificiul a fost contorsionat și zdruncinat din temelii. Și e o minune faptul că încă mai rezistă, singuratic, pe verticală.

După ritmul în care se muncește și la Craiova, bănuiesc că bătrînul oraș va reinflori, într-o scurtă vreme, mai frumos și mai durabil ca oricînd, din propria lui suferință ascunsă, prin labirintul de ziduri zbuciumate, rămînînd așa cum îl știam noi : un mare oraș luminos, al sudului României, cu pitorești și valoroase edificii istorice”.

Radioul, televiziunea, presa, relatau de pe frontul reconstrucției noi și semnificative fapte săvârșite pe măsura eroismului, priceperii și hotărîrii de neclintit a oamenilor de a face ca totul să intre cît mai grabnic în normal. Titluri de rezonanță ni se perindă mereu prin fața ochilor, acum cînd, țara, la unison cu inima și cugetul celui dintîi bărbat al său, se află în picioare, la datorie, spre a-și reveni neîntîrziat la acea stare care a fost înaintea ceasurilor năpraznicului cataclism. *Omenia, combustibilul încrederii; Oamenii și muzeele; Copii noștri continuă să învețe; Relieful unui sentiment; Jertfă și tinerețe; Veșnic tînăr* — toate sintetizînd laconic fapte unice care vor rămîne, poate, în cronica vremii, fiind inegalabile. „Ne-am regăsit forțele și, însuflețiți de sentimentul solidarității ce coboară din istorie, ne-am unit cu toții eforturile — declara tovarășul Ștefan Negreț, prim secretar al Comitetului municipal de partid, primarul Craiovei, pe care l-am întilnit coordonînd activitatea pe frontul refacerii în oraș. Umăr la umăr, bărbați și femei, tineri și vîrstnici, deopotrivă au lucrat și lucrează intens pentru înlăturarea grabnică a urmelor nefastului seism. Zi și noapte zeci de mii de cetățeni participă fără oboseire la amplele lucrări de înlăturare a dărîmăturilor, de curățare a străzilor, de redare a chipului înfloritor al urbei noastre și de reintrare grabnică în normal a întregii vieți”.

CRAIOVA DE MÎINE

văzută de arhitectul Dan Budică

În noaptea aceea halucinantă, cînd s-au infățișat pentru prima dată ochilor noștri, slușite, suferinde, mortificate, ca într-un coșmar, fațadele dintotdeauna cunoscute ale caselor Craiovei, o evidență se contura, fluturînd peste conștiințele noastre spectrul unui incredibil dezastru : *TOT ceea ce era valoare și istorie în centrul orașului fusese grav, poate iremediabil lovit de seism !* Scăpaseră neatînse ca prin minune căsuțe fragile și umile, pe care s-ar fi părut că un vînt mai tare le va culca la pămînt, iar marile construcții cu care Craiova se mîndrește de decenii erau incredibil presărate de propriile ruine...

În acele momente, în care la fel de mult ca priveliștea dezastrului Craiovei înfiora succesiunea dramatică a știrilor despre victime omenești, despre imense distrugerii înregistrate în toată țara, o întrebare își făcea loc, dramatică, în conștiințele noastre. fără a-i putea prefigura răspunsul : *CUM va arăta centrul Craiovei de acum încolo ?*

În zilele fierbinți, în nopțile fără somn care au urmat, cînd înțelegeam, cercetînd stradă cu stradă, casă cu casă orașul, că distrugerile sînt nemăsurat mai mari decît păreau în acea primă noapte de coșmar, o întrebare devenea tot mai evidentă, după cum tot mai evident devenea că prin ea în istoria orașului un mare capitol se deschide : *CE va mai rămîne în viitor din centrul actual al Craiovei ?*

În săptămânile și lunile de aprig efort, cînd urmele catastrofei dispăreau una cîte una, iar viața reintra eroid în normal, cînd devenise clar că nu vor mai putea fi păstrate multe dintre casele care dau farmec și personalitate orașului, o întrebare căpăta intensitatea unei obsesii pentru craioveni : *CUM va arăta de acum încolo centrul Craiovei ?*

Poate că niciodată craiovenii nu au realizat cu atîta exactitate importanța istorică a misiunii arhitectului. Poate că niciodată arhitecții craioveni nu au fost puși în fața unei atît de covîrșitoare responsabilități : aceea de a *recrea* la planșetă, într-un timp istoricește infinit de scurt, echivalentul de valoare și farmec al unor ansambluri arhitecturale, care sînt rezulțanta efortului constructiv al nenumăratelor generații..

Dincolo de implicațiile sentimentale inevitabile, regîndirea sistematizării centrului orașului a însemnat însă în primul rînd o acțiune de mare rigoare științifică.

Care au fost premisele sale ?

În primul rînd, evaluarea lucidă și inventarierea distrugerilor cauzate de violenta acțiune seismică. Determinarea, fără exagerări alarmiste dar cu răspundere, a acelor construcții a căror refacere nu mai este, tehnic vorbind, posibilă sau este în mod evident oneroasă (chiar demolarea acestor clădiri pune probleme tehnice dificile — inclusiv măsuri de asigurare a stabilității caselor alăturate...).

Dar care va trebui să fie arhitectura noilor ansambluri ? Copierea fidelă a construcțiilor distruse, opiniază unii, mai realiști, ar fi desigur extrem de costisitoare și nu întotdeauna de dorit, valoarea artistică intrinsecă fiind adesea mai mult decît relativă, iar gradul de dotare edilitară și de confort — extrem de scăzut. Pe de altă parte, un ansamblu în mod manifest modern ar putea contrasta prea brutal — obiectează tot atît de

Îndreptățiți romanticii — cu patriarhalitatea calmă a construcțiilor ce se mențin... *Deci CUM va trebui să arate viitorul centru al Craiovei ?*

Dar întrebările și dilemele, pe care abordarea refacerii centrului unui mare oraș le suscită, sînt departe de a se limita la cele enunțate. Craiova este un organism urban în plină expansiune economică. Mari platforme industriale s-au conturat la est, la nord și la vest. Combinatul chimic, Întreprinderea Electroputere, IUG, IMMR, antrenează importante pendulări cotidiene de populație de la și spre cartierele de locuit. Li se va alătura în curînd OLCIT, CET-2 și altele, mereu altele. Un intens tranzit turistic, indigen și internațional, dă valențe inedite orașului cu blazonul patinat de vremuri care era „cetatea băniei“. Se adaugă în calcul și afluxul generat de calitatea de placă turnantă pentru toate direcțiile de deplasare în județ, pe care o are Craiova.

Viața trepidantă — socială, economică și culturală — a orașului reclamă în mod imperios dimensionarea corespunzătoare, proporționată a funcțiilor și spațiilor zonei sale centrale. Pitoresc și romantic, vechiul centru era în mod evident departe de a răspunde acestor parametri categorici. Abordarea refacerii sale a impus cu necesitate racordarea în primul rînd a centrului la rețeaua vitală a marilor artere de circulație, dar nu în mai mică măsură descongestionarea străzilor comerciale, degrevarea lor de circulația auto. În acest scop, se are în vedere realizarea încă din prima etapă a unei centuri auto a zonei centrale, formată din : Calea București, bulevardul Republicii și prelungirea sa, bulevardul 23 August (prelungit și el pînă în zona statuii lui Eugeniu Carada), str. Matei Basarab, str. Ioan Maiorescu și str. Unirii. Penetrațiile carosabile în zona centrală vor păstra astfel numai un caracter limitat, de deservire locală, restricționată orar. Străzile zonei centrale vor fi ale pietonilor.

Interdependența centrului cu organismul urban integral este o axiomă. Iată de ce, pe planșetele proiectanților nu s-au aflat numai acele zone ale centrului în care seismul a făcut ravagii, ci ORAȘUL.

Departa de a se fi conturat în toate consecințele de detaliu, aceste laborioase studii au condus la enunțarea unor elemente care vor caracteriza, desigur, CRAIOVA DE MÎINE. Să le enumerăm succint, fără a avea pretenția de a le epuiza :

În primul rînd, o amplă arteră de traversare a municipiului, de la intrarea dinspre București, pînă la ieșirea spre Drobeta-Turnu Severin, asigurînd cu cele șase benzi ale sale transportul în comun, legătura marilor cartiere cu platformele industriale și cu zona centrală, precum și traficul turistic. Circulația grea urmează a fi preluată de artere ocolitoare, care vor lega pe rînd între ele toate intrările în oraș. În perspectivă mai îndepărtată, orașul va fi degrevat de circulația de tranzit, în continuă creștere, prin realizarea și a unei autostrade ocolitoare. Necesitatea de a asigura legături rapide și de mare capacitate între oraș și industrii a făcut actuală problema tramvaiului care nu peste mult timp va traversa principalele artere. Generosul program de locuințe care caracterizează cincinalul actual va însemna și inițierea unor noi mari ansambluri : în nord, zona Dezrobirii, și în sud, zona Calea Dunării. În perspectiva creșterii bugetului de timp liber al cetățeanului, prin micșorarea săptămîinii de lucru, conturarea unor noi spații de recreere, din seria cărora primul este giganticul parc Craiovița — va fi de asemenea o necesitate.

Dar să revenim la problemele zonei centrale, așa cum începe ea să se înfripe, în studii și variante, pe planșetele proiectanților. Desfășurînd pe rînd sulurile de calc și ozalid, să încercăm un circuit turistic în viitorul orașului :

Sintem în piața sediului politico-administrativ. Pe latura sudică, unde acum stă încă stingheră silueta masivă a magazi-

nului universal Mercur, două construcții noi realizează un front unitar. Prima este un mare magazin de produse industriale, pe locul fostei farmacii nr. 1, cealaltă — o clădire cu spații comerciale la parter și la etajul I, pe locul actualului magazin alimentar. Față în față cu prestigioasa construcție ridicată în anul 1912, după planurile arhitectului Petre Antonescu, se conturează volumele echilibrate ale unui modern palat al culturii. Pavimentul pieței este încrustat cu motive decorative și innoțabil de succesiunea de fântâni arteziene, care se desfășoară de-a lungul axului său longitudinal.

Dar să pornim pe str. A. I. Cuza. Trecind pe lângă Teatrul Național, lăsăm în stînga volumul impozant al hotelului de 400 locuri ce se va realiza pe Calea București și ne apropiem de Universitate. Ne aflăm acum într-o grandioasă piață — piața Revoluției. Clădiri înalte constituie capete de perspectivă pentru cei care vin de la est și nord pe strada A. I. Cuza și Bulevardul Republicii. Trotuare generoase, ample peluze, spații comerciale elegante dau nota de grandoare și animație specifică centrului unui mare oraș. Aici se vor desfășura manifestațiile craiovenilor în zilele festive, tot aici marile adunări populare. Să coborîm însă cîteva trepte, pe lângă luminoasele vitrine ale pasajelor pietonale, spre modernul și agreabilul complex de spații comerciale, care va lua locul micilor și insalubrelor prăvălii de pe străzile România Muncitoare, Olteț, Romain Rolland. Pașii ne sînt conduși astfel, în sfîrșit, spre strada Unirii. Două fronturi compuse din fațade nu cu mult mai înalte decît cele vechi dar mai depărtate, mai „aerisite“, ca să spunem așa, printre care recunoaștem numai cîteva dintre construcțiile știute : hotelul Minerva, Filarmonica și alte două sau trei, a căror menținere este posibilă. Magazine elegante, spații de prezentare, o mare librărie, foaiierul animat al unui cinematograf, vor constitui statornice atracții pentru craioveni. Promenada lor consfințită prin tradiție în acest loc se va desfășura pe pavimentul decorativ ce

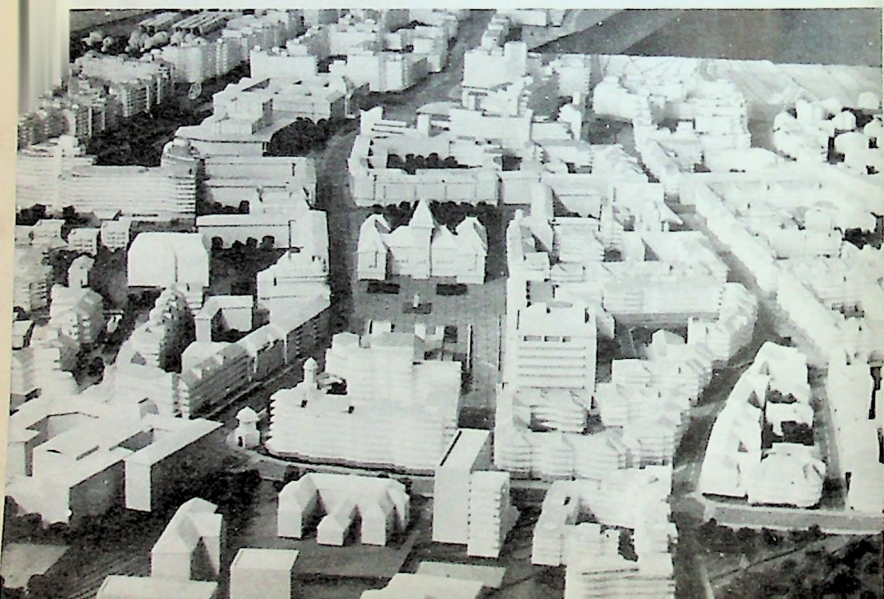
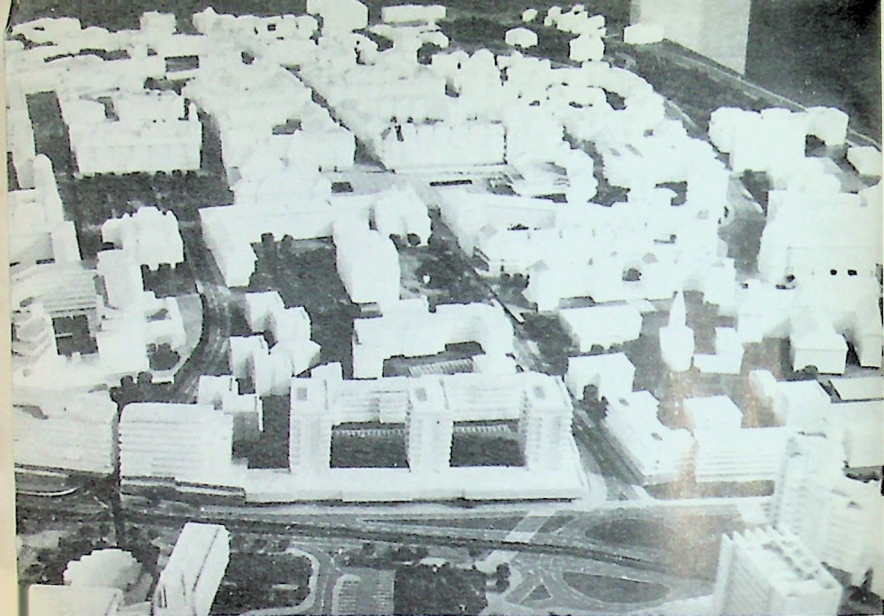
va înlocui asfaltul actual, la umbra porticelor și arcadelor, a
căror nobilă succesiune va conferi arterei comerciale numărul
unu a Craiovei o personalitate unică...

☆

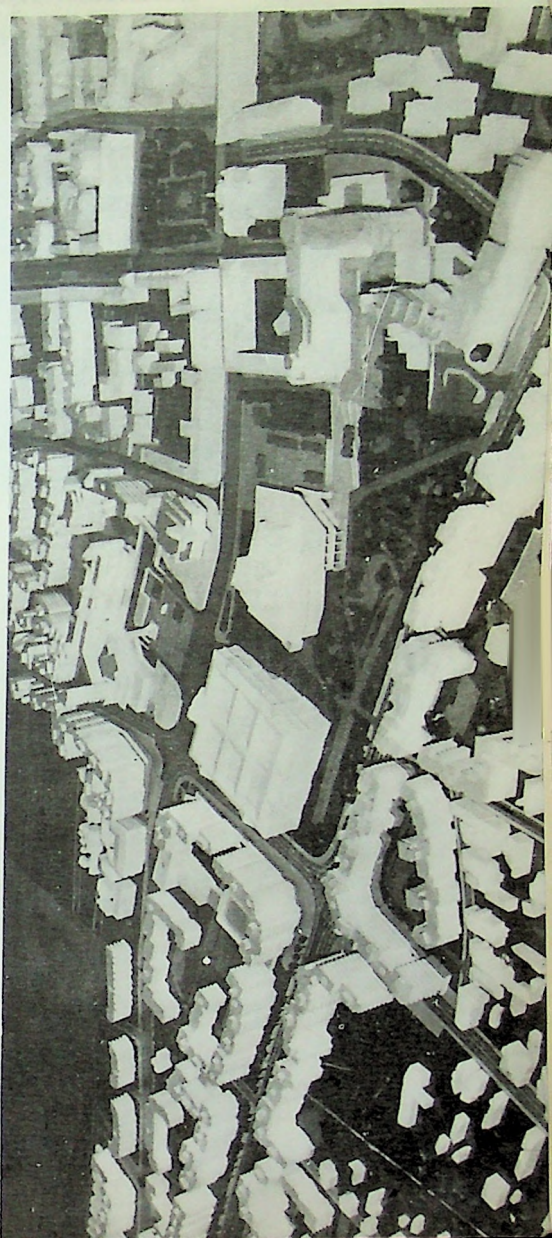
Iată, în câteva cuvinte, o foarte posibilă imagine viitoare
a centrului Craiovei. Chiar dacă, pe calea metamorfozării lor în
proiecte de execuție și devize, iar mai târziu în clădiri aieva
înălțate, detaliile acestei imagini vor suferi unele modificări, un
lucru e sigur : Craiova nouă, ridicată cu eroice, neostenite efor-
turi, din ruinele cu care nefastul 4 martie 1977 a acoperit-o, va
fi un oraș pe măsura timpului pe care îl trăim...

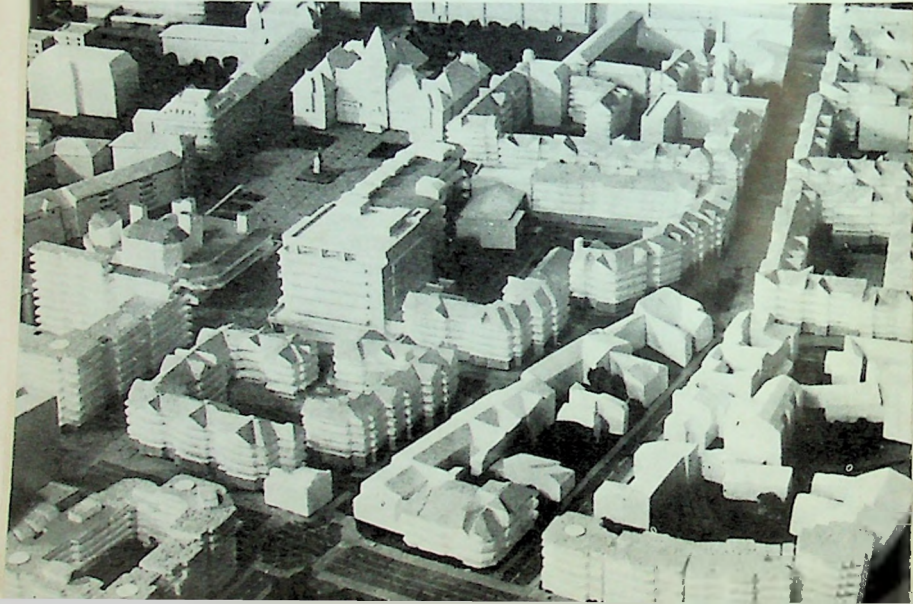
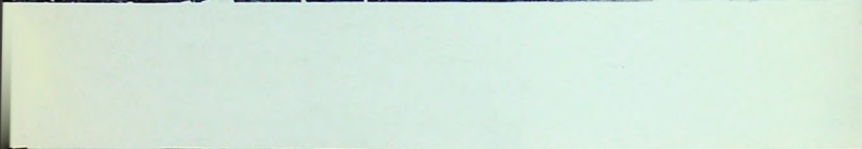
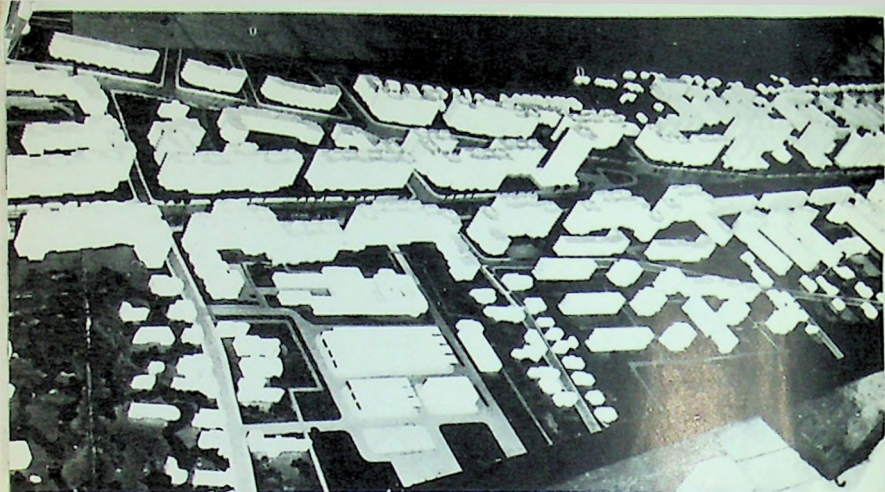

CUPRINS

- In loc de introducere / 7
- Caracteristicile cutremurului / 12
- O zi ca toate zilele / 14

NOAPTEA CEA MAI LUNGĂ A CRAIOVEI

- Tragedia familiei Ionescu / 22
  - Casa Andreescu / 28
- „Mitică Popescu“ și sora Ana / 32
  - Inima Craiovei / 37
- Școala lui Coandă și a lui Titulescu / 40
  - In prag de pensionare / 43
  - O călătorie dramatică / 45
  - In zona Casei Băniei / 49
- Dorința supremă a unei tinere mame / 53
  - Au fost și oameni fericiți... / 55
- O intimplare cu Decebal și Mihai Viteazul / 57
  - Toți trei... / 60
  - La „Independența“ / 64
  - La „Confecții“ / 67
- Intimplările unui reporter / 70
  - La „Poarta cea mare a orașului“,
totul sosise mai devreme / 74
- Metamorfozele seismogene ale unui poet / 77

- Casa mult visată / 80
În templul salvării vieților / 82
Oamenii de suflet și tovarăși întru oameni / 100
Caratele omeniei / 104
„Ne impresionează dezastrul, dar mai ales oamenii
care-și repară casele cîntînd“ / 107
Memento / 111

EPOPEEA REFACERII

- Bilanțul cataclismului / 118
Zilele fierbinți ale reconstrucției / 121
Ofițer de serviciu / 142
Vizita / 142
Moment dinamizator întru grăbirea refacerii / 147
„Bravii noștri pompieri militari“ / 160
Pe frontul pașnic al refacerii
ostașii au luptat eroic / 164
Efortul eroic de reconstrucție în presa locală / 167
„Ce n-a putut clinti cutremurul a fost omenia“ / 171
Craiova de mîine / 187

Redactor : DAN-ION VLAD
Tehnoredactor : MARILENA BUTEICA

Tiraj : 15090 ; Broșate : 13500 + 45 ;
Legate : 1500 + 45.
Bun de tipar : 20.III.1978.
Coli tipar : 12,25 + 30 planșe.
CRAIOVA, 1978

Intreprinderea poligrafică „Oltenia”,
Str. Mihai Viteazul nr. 4
Comanda nr. 51

Autorii acestei cărți, ei înșiși trăind nemijlocit dureroasele clipe ale cutremurului din 4 martie 1977 care a lovit necruțător Craiova și numeroase alte așezări doljene, reconstituie într-o imagine veridică tragicul film al evenimentelor din cursul acelei nopți, precum și momentele de eroică mobilizare pentru salvarea vieților omenești și a bunurilor materiale, pentru repunerea în funcțiune a obiectivelor economico-sociale avariate, pentru intrarea grabnică în cursul normal al vieții și refacerea zonelor afectate. Filele emoționante ale lucrării sînt expresia înaltei conștiințe socialiste, a solidarității și omeniei, a dragostei față de valorile acestor meleaguri, a dăruirii în frontul cauzei comune și a încrederii nezdruincinate în viitor.

Lei 16

SCRISUL ROMÂNESC

